

baumit.com

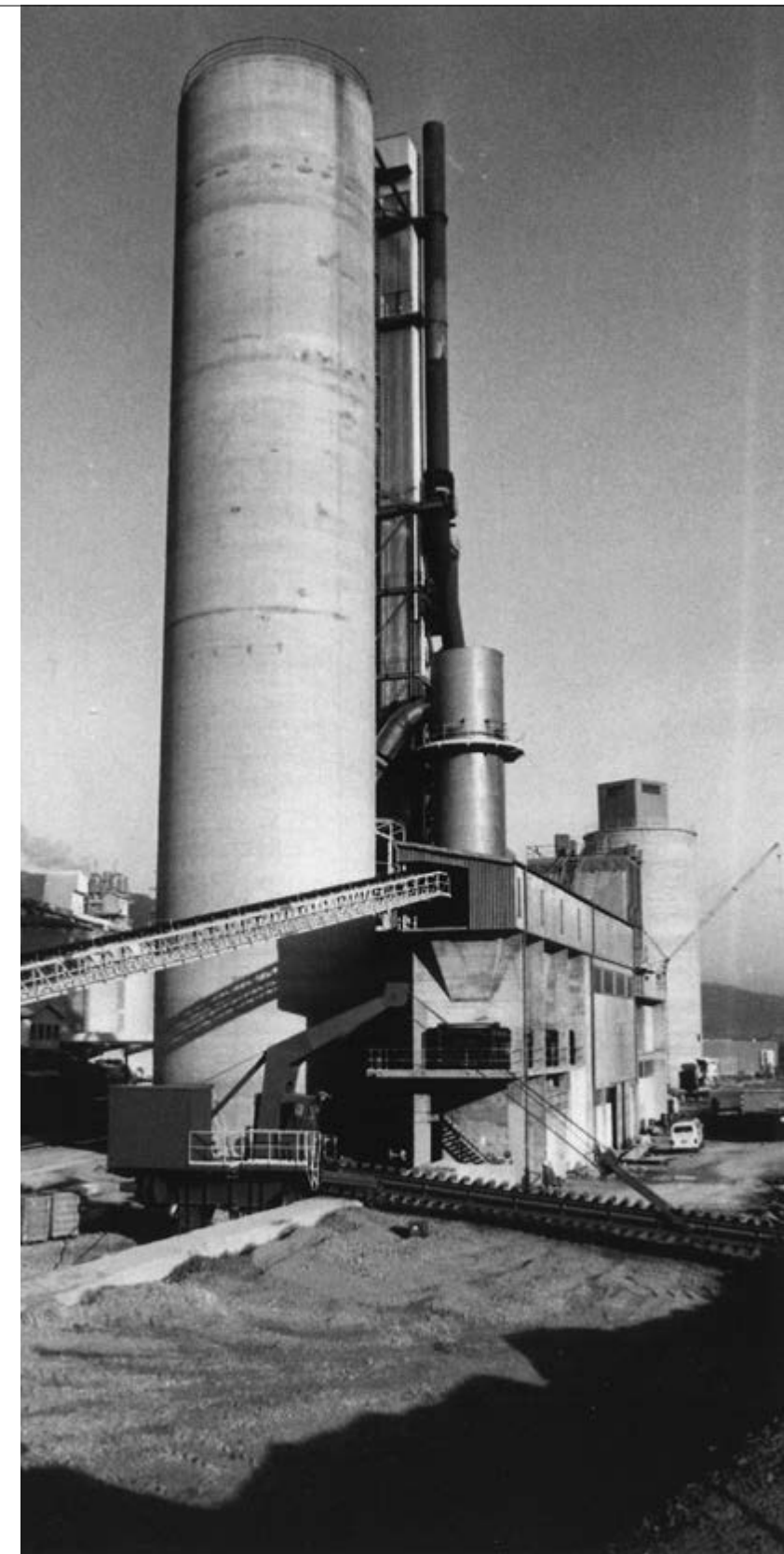


TOP **50** | Naše najkrajšie fasády

Chránime hodnoty.



„Chránime hodnoty“





Pamiatky ako symbol identity



Ing. arch. Pavol Ižvolt, PhD., MSc.

Generálny riaditeľ
Pamiatkového úradu SR

Pamiatky sú symbolom identity krajiny a jej obyvateľov a starostlivosť o ne je našim kultúrnym vysvedčením. Spoločnosť Baunit pôsobí dlhodobo a stabilne na našom stavebnom trhu a aktívne participuje na pamiatkových obnovách. Stavebné pamiatky sú často v narušenom stave v dôsledku dlhodobej absencie ich údržby, murivá a omietky majú preto špecifické sanačné nároky. Často sú vlhké a zasolené, z tohto dôvodu je pri ich sanácii dôležité pracovať s overenými materiálmi, ktoré spĺňajú najvyššie kritériá a technické normy WTA. Spoločnosť Baunit ponúka viacero komplexných sanačných programov, ktoré sú založené na báze vápna a vápenných technológií, sú teda kompatibilné s historickými technológiami. Zároveň však Baunit podporuje aj workshopy a školy tradičných stavebných remesiel. Komplexný prístup preukazuje aj pri odborných školeniach a prednáškach, ktoré sú dôležité pre správne používanie materiálov a odbornú diskusiu s pamiatkarmi, architektmi a reštaurátormi. Pamiatky, ktoré nájdete v tejto publikácii, sú časťou rodinného striebra našej krajiny a predstavujú najvýznamnejšie príklady architektúry z viacerých historických a umeleckých období. Bratislavský hrad je azda najznámejšou slovenskou pamiatkou, Dóm sv. Martina zase najvýznamnejšou bratislavskou sakrálnou stavbou, ktorá bola svedkom uhorských kráľovských korunovácií, Zelená žaba v Trenčianskych Tepliciach patrí k najvýznamnejším dielam československého funkcionalizmu, goticko-renesančná radnica v Levoči je klenotom unikátne zachovaného historického mesta zapísaného na Zozname svetového kultúrneho dedičstva UNESCO, Ružový mlyn v Piešťanoch zase patrí do pomerne novej kategórie industriálnych pamiatok, a mohli by sme pokračovať.

Želám spoločnosti Baunit veľa úspechov pri ďalších realizáciách pri záchrane a prezentácii našich stavebných kultúrnych pamiatok.



Našou vášňou je chrániť pamiatky a vdychovať im nový život



Ing. Tomáš Sepp
Marketingový manažér
Baumit, spol. s r.o.

Ani my v Baumite si nevieme predstaviť naše pôsobenie bez oblasti obnovy historických budov a sanácie vlhkosti. Krása a šarm historických objektov nás vždy znova a znova motivujú vyvíjať, a následne prinášať na trh, stále hodnotnejšie a kvalitnejšie produkty a systémy pre šetrnú obnovu historických budov a ochranu cennej stavebnej substance. Sanačné omietkové systémy Baumit Sanova boli vyvinuté najmä pre účinnú sanáciu vlhkosti a škodlivých solí v historickom murive, aby tak sanované objekty mohli dlhodobo slúžiť pôvodnej, či novej požadovanej funkcii objektu. Dôležitú oblasť produktového portfólia pre sanáciu vlhkosti dopĺňajú historické sanačné omietky, ktoré boli vyvinuté podľa pôvodných historických receptúr. Umožňujú investorom a majiteľom historických objektov účinne a zároveň citlivo realizovať projekty obnovy. Okrem ochrany stavebnej substance, či účinnej sanácii nežiaducej vlhkosti v objektoch, vytvárajú sanačné omietkové systémy aj zdravé a hygienické vnútorné prostredie a čo nie je zanedbateľné – aj novú krásu a ochranu pôvodných historických fasád našich historických budov a pamiatok.

V predkladanej publikácii prinášame výber referencií z oblasti obnovy pamiatok a historických budov, ktoré boli realizované v období od 90-tych rokov až po dnes. Veríme, že bude cennou inšpiráciou a zaujímavým čítaním pre všetkých, ktorým leží na srdci osud našich pamiatok a ktorí sa aktívne podieľajú na procese ich záchrany a obnovy.

Ochrana historickej substance a nový život pre pamiatky

Ani my v Baumite si nevieme predstaviť naše pôsobenie bez oblasti sanácií a obnovy historických budov. Krása a šarm historických objektov nás vždy znova a znova motivujú vyvíjať, a následne prinášať na trh, stále hodnotnejšie a kvalitnejšie produkty a systémy pre šetrnú obnovu starých budov a ochranu cennej stavebnej substance. Sanačné omietkové systémy Baumit Sanova boli vyvinuté najmä pre účinnú sanáciu vlhkosti a škodlivých solí v historickom murive, aby tak sanované objekty mohli dlhodobo slúžiť pôvodnej, či novej požadovanej funkcii objektu. Popritom vytvárajú sanačné omietkové systémy aj zdravé a hygienické vnútorné prostredie a čo nie je zanedbateľné – aj novú krásu a ochranu pôvodných historických fasád našich historických budov a pamiatok.

Prírodné hydraulické vápno základom nového produktového radu

Nové možnosti v oblasti obnovy historických budov prináša nový produktový rad NHL (Natural Hydraulic Lime) na báze tradičného bezcementového spojiva - prírodného hydraulického vápna. Prostredníctvom produktového radu NHL sa pre oblasť obnovy historických fasád i interiérov pamiatok otvárajú nové možnosti riešení, ktoré sa vo významnej miere približujú k receptúram pôvodných historických omietok a tradičných spojív používaných v minulosti. Sú ideálnym riešením, ak je potrebné obnoviť historické omietky, vrátane požadovaných historických štruktúr omietok podľa ich pôvodného originálneho stavu, či receptúry. Vďaka svojej vysokej porozite a difúznej otvorenosti prispievajú NHL produkty aj k zdravému a hygienickému vnútornému prostredia obnovovaných budov.

Naša kompetencia v oblasti sanačných a historických omietok

Vďaka viac ako 200 rokov skúseností a know-how špecializovaných firiem, ktoré sa stali súčasťou nášho koncernu, sa značka Baumit stala jedným z najväčších dodávateľov suchých omietkových zmesí, vrátane špecializovaných produktov a riešení pre oblasť sanácie vlhkosti a ochrany pamiatok na európskom trhu stavebných materiálov. Pomocou sanačných omietkových systémov a špeciálnych historických omietok boli obnovené významné pamiatky a historické objekty nielen na Slovensku, ale aj v mnohých európskych krajinách.

1810

Prvá zmienka o vápennej peci na obecnej ceste do obce Gutenstein, Rakúsko

1911

Zapísanie spoločnosti Wopfinger Stein- und Kalkwerke do obchodného registra. V tom čase existovali dve vápenné pece a jedna administratívna budova

1920

Uvedenie do prevádzky prvého mechanického drviča vápenca, dovtedy sa vápenec drvil len ručne

1970

Začiatok výroby suchých omietkových zmesí v rakúskej dedinke Wopfing, ktorý sa neskôr stáva európskou centrálou spoločnosti Baumit

1988

Rodinné firmy pánov Friedricha Schmida (Firma Wopfinger) a Dietera Kerna (Firma w&p) zakladajú spoločnú značku Baumit

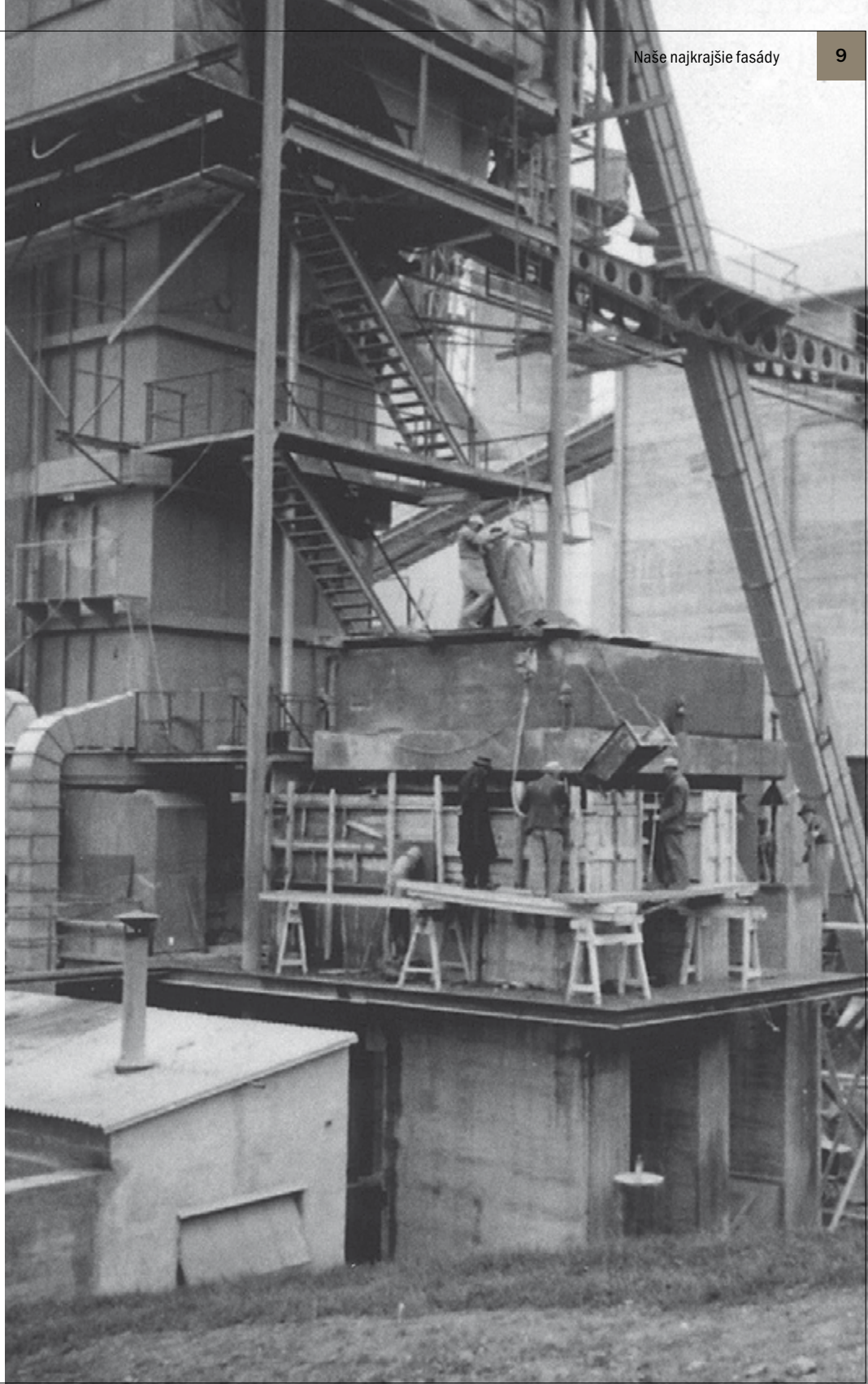
2003

Koncern SIH (Schmid Industrie Holding) získava 100% podiel fy. Bayosan, nemeckého špecialistu v oblasti sanácií a obnovy pamiatok

2018

Akvizícia 2 významných nemeckých firiem: fy. Schaefer Kalk - tradičného výrobcu vápna a fy. Kruemark - výrobcu minerálnych omietok

„Príbeh značky Baumit je od začiatku svojej histórie späť s vápnom“



Najkrajšie historické fasády



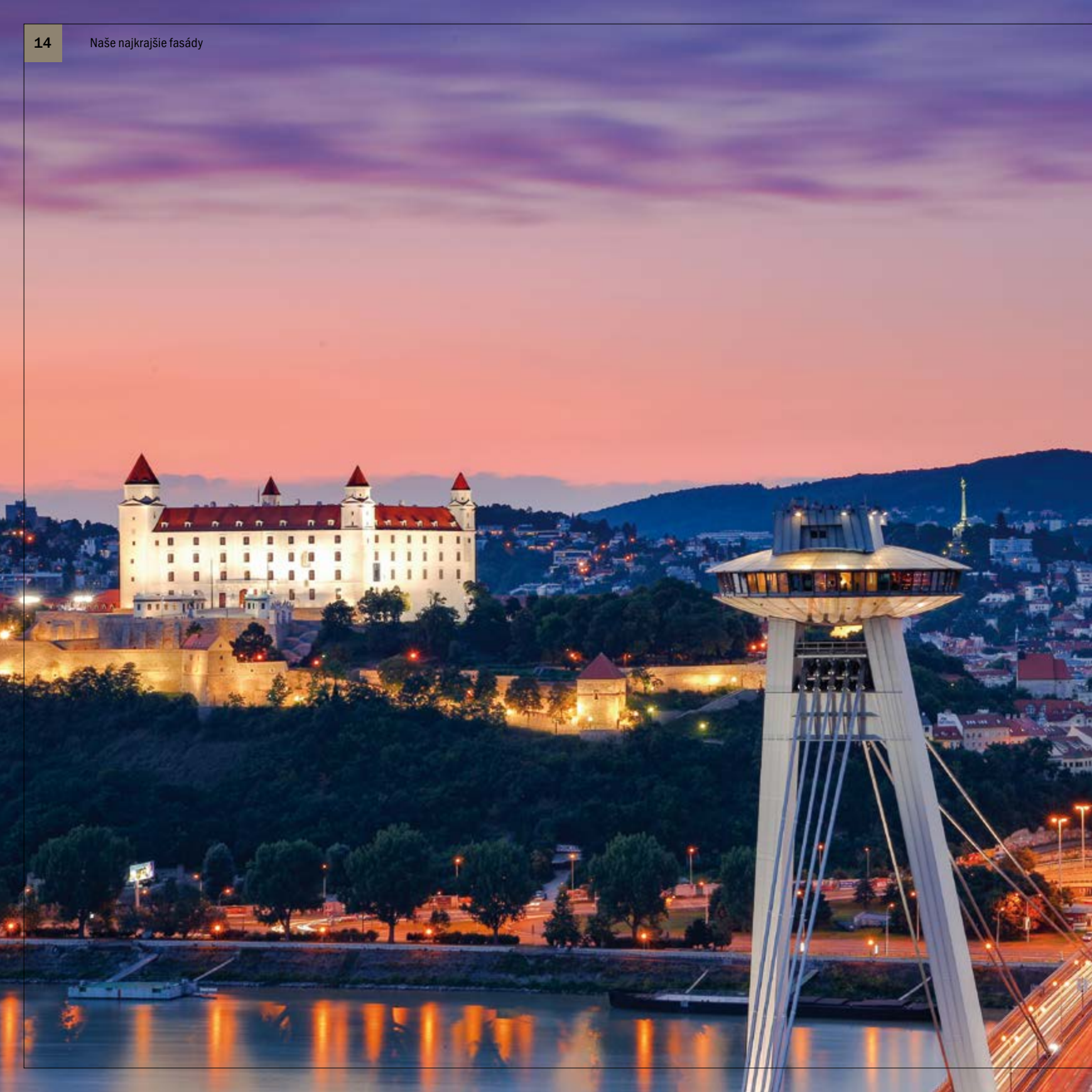
V roku 1961 bol Bratislavský hrad vyhlásený na Slovensku za národnú kultúrnu pamiatku číslo 1.

Bratislavský hrad



Čím je Eiffelova veža pre Paríž alebo Hradčany pre Prahu, tým je hrad vypínajúci sa na návrší na ľavom brehu Dunaja pre Bratislavu. Ústredná ikona mesta – jeho histórie i súčasnosti. Sídli tu keltskí panovníci, veľkomoravskí veľmoži aj uhorskí králi, zažil obdobia rozkvetu, vyhorel a chátral, aby ho obnovili (a ďalej obnovujú) do jeho najslávnejšej podoby. Dnes je centrom kultúry a cieľom mnohých výletov s malebnými zákutiami a úžasnými výhľadmi.





Bratislavský hrad

Miesto: Hrad, Bratislava
Realizácia: 3. etapa obnovy prebieha od roku 2008
Investor: Národná rada SR
Autor projektu: BOUDA MASÁR architekti s. r. o., Bratislava
Realizátor: Váhostav, a. s., Žilina (2010)

- Použité materiály Baumit:**
- Historický prednástreš
 - Historické omietky
 - Sanova prednástreš
 - MM 50, Artline omietky
 - Hydrosol, Artline SiliconColor

Biela fasáda - výraz tereziánskej podoby

O novej farebnosti hradného paláca rozhodol v roku 2009 tím odborníkov, ktorí vychádzali z architektonicko-historických a reštaurátorských výskumov dobových dokumentov. „Biela fasáda je v súlade s historickou skutočnosťou,“ povedal vtedajší riaditeľ krajských pamiatkarov Peter Jurkovič. „Biela bola prakticky od gotiky až po poslednú prestavbu pred požiarom v roku 1811, čo dokumentujú zachované zvyšky starších omietok. Fasády mávali farbu omietky, danú bielym vápnom a bledým kamenivom. Pri rozhodovaní o konečnej farebnosti záleží aj na tom, do akej podoby sa pri rekonštrukcii dostáva celková architektúra objektu. A keďže najdôležitejšia bola fáza tereziánskej prestavby Hradu, ostala aj najčitateľnejšie zachovaná.“ Súčasťou obnovy je aj nové osvetlenie Bratislavského hradu vrátane hradieb, čím sa stal dominantou nočnej siluety hlavného mesta.



Hrad to nie je len Kráľovský palác

Písané dejiny hradu začínajú v roku 907 a aj stručný prehľad vývoja hradu dokumentuje stály záujem o jeho priestor. Takmer každá z historických epoch mnohými významnými udalosťami zasiahla do dejín hradu a jeho najbližšieho okolia. Hradu dominuje monumentálna baroková stavba bývalého kráľovského paláca, ale v jeho areáli sa nachádzajú viaceré budovy, záhrady, nádvoría, hradby a terasy. Jeho dnešný vzhľad je výsledkom tereziánskej prestavby v druhej polovici 18. storočia. Podiel na konečnom vzhľade Hradu mali významní rakúski architekti Nicolas Pacassi a Franz Anton Hillebrandt. Bratislavský hrad bol pre svoj nesporný historicko-architektonický prínos ako jedna z prvých historických pamiatok u nás vyhlásený v roku 1961 za národnú kultúrnu pamiatku číslo 1.

Obnova hradného areálu

Ako mnohé z rozsiahlych hradných komplexov, ktorých kompletná rekonštrukcia po požiari, či vojnových udalostiach by si vyžadovala mimoriadne náklady, ani Bratislavský hrad nebol obnovovaný. Preto po devastačnom požiari v roku 1811 postupne chátral, a to až do polovice 20. storočia. Ako vo svojej metodike

„Život a krv za našu kráľovnú! Zomrieme za našu kráľovnú!“

(Zvolanie uhorskej šľachty na podporu panovníčky Márie Terézie, ktoré sa uskutočnilo 11. septembra 1741 v Trónnej sieni Bratislavského hradu)

obnovy uvádza Ivan Staník (na základe textu Ing. arch. A. Semanka: „Bratislavský hrad a jeho pokračujúca obnova“), od roku 2008 prebieha 3. etapa obnovy, ktorého cieľom je obnova celého hradného areálu. „Súčasná obnova paláca Bratislavského hradu predstavuje zásadný zvrat v prístupe oproti rekonštrukcii zo 60. rokov minulého storočia,“ hovorí autor projektu obnovy Ing. arch. Ivan Masár. „Základných východísk novej rekonštrukcie bolo niekoľko. Z pohľadu architektonického stvárnenia išlo o snahu obnoviť palác do slohovej podoby z obdobia poslednej historickej vývojovej etapy (tereziánska prestavba), pri prezentovaní všetkých zachovaných hodnôt zo starších fáz. Súčasne bolo potrebné zachovať stopu hodnotných vkladov z predchádzajúcich rekonštrukcií. Z pohľadu funkčného využitia to bola snaha o maximálne sprístupnenie historických priestorov verejnosti.“

Dóm sv. Martina

Je najvýznamnejším a najväčším chrámom
v Bratislave.



Bez ikonickej 85-metrov vysokej veže Dómu sv. Martina by bola silueta Bratislavy polovičná a to platí aj o jej atraktivnosti. Spolu s Bratislavským hradom patrí Dóm k najnavštevovanejším historickým pamiatkam v hlavnom meste Slovenska. Najslávnejším obdobím v dejinách tejto gotickej pýchy boli korunovácie Uhorských kráľov v rokoch 1563 – 1830, vrátane Márie Terézie.



„Bez slobody niet pravej ľudskosti, pretože ľudská bytosť bola stvorená slobodná a na to, aby zostala slobodná“

(Pápež František počas príhovoru pri stretnutí s biskupmi, kňazmi, zasvätenými osobami a seminaristami v Katedrále sv. Martina v Bratislave 13. septembra 2021.)



Začnime s Donnerom

S prehliadkou začnime trochu netradične - v závere pravej bočnej lode katedrály. Tu sa nachádza jazdecké súsošie Svätého Martina so žobrákom, ktoré je vrcholným dielom rakúskeho barokového sochára Georga Raphaela Donnera z jeho bratislavského obdobia. Bolo dokončené v roku 1734 a zobrazuje ústredný moment svätomartinskej legendy, kedy svätý Martin mečom prerezáva svoj plášť na dve polovice a jednu venuje nahému žobrákovi. Donner tento výjav dokonalou plasticnosťou postáv (Martina, žobráka i koňa) doviedol do vrcholného realistického podania. Tým sa prítomnosť Donnera nekončí. Vľavo od hlavného oltára sa nachádza Kaplnka sv. Jána Almužníka, ktorá bola dokončená v roku 1732 a patrí k najvýznamnejším stavbám barokovej architektúry na Slovensku. Sochársku výzdobu kaplnky zveril ostrihomsky arcibiskup a prímas uhorský Imrich Esterházy opäť Donnerovi. A podobne ako pri súsoší urobil dobre.



V skvostnom gotickom tele je ukryté to najlepšie z barokového umenia na Slovensku.

Veža bola súčasťou opevnenia

Dóm svätého Martina sa začal stavať v 13. storočí na pozemku staršieho cintorína, kde už predtým stála menšia kaplnka. Formoval sa počas niekoľkých storočí a svoju dnešnú podobu nadobudol až v roku 1849. Ide o trojloďovú stavbu halového typu s centrálnou loďou, dvoma postrannými loďami a predstavaným presbytériom. Na západnej strane je stavba ukončená vstavanou hranolovitou vežou, ktorá predstavuje dominantný architektonický prvok chrámu. Veža Dómu bola súčasťou stredovekého mestského opevnenia. Západným priečelím bola včlenená do hradieb, pred ktorými bola priekopa. Preto sa do hlavnej lode vchádza dvoma bočnými vchodmi, hlavným (severným) a južným s predsieňou. V roku 1833 podľahla veža ničivému požiaru a bola obnovená v štýle novogotiky s pozláteným vankúšom

Dóm sv. Martina

Miesto: Rudnayovo nám. 1, Bratislava
Investor: Rímsko-katolícka cirkev, Bratislavská arcidiecéza v zastúpení odd. Správy majetku, Vladimír Thurzo, Arcibiskupský úrad, Peter Gandel
Termín obnovy: 2010 - 2011 (v súčasnosti pokračuje)
Projektový manažér: Vladimír Kohút
Architektonicko-historický prieskum, reštaurovanie: Elena Sabadošová, Marián Havlík, Ľubomír Sabo
Projektant stavebnej časti: Marta Píchová
Omietky a technológia: Jozef Bako
Realizátor omietok: NOVOTA ART, spol. s r.o., Bratislava

Použité materiály Baumit:

- Spevňovač omietky
- Multi Contact MC 55W
- Sanačný prednástreš SV 61
- Jadrová omietka
- Historischer putz Hr 810 870 WX
alt.Historischer putz Hr 810 880

a kópiou uhorskej kráľovskej koruny na vrchole. Na fasáde zvonice je nad lomenými oknami umiestnená štvorica hodinových ciferníkov. Od 14. februára 2008 je hlavným chrámom novovzniknutej Bratislavskej arcidiecézy.

Obnova veže a západnej fasády

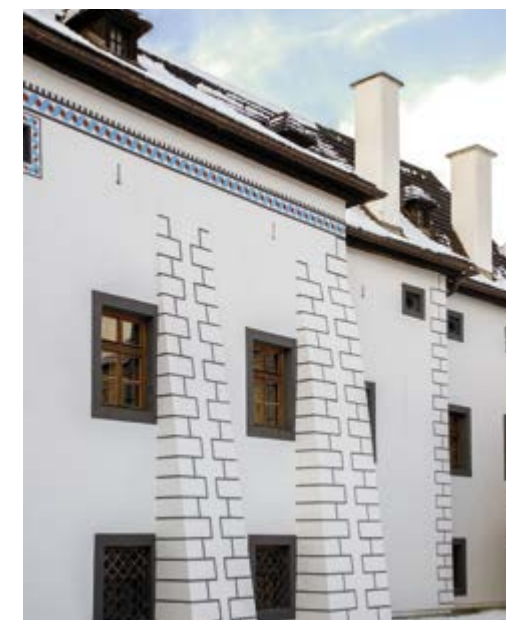
Posledná rekonštrukcia, ktorou stavba prešla v rokoch 2010-11, sa týkala pamiatkovej obnovy fasádnych omietok veže a západnej fasády. „Po spevnení zvetraných a pieskujúcich omietok základným náterom na báze vodného skla, vytvorení kontaktného mostíka bola na fasádu aplikovaná omietka na vyrovnanie podkladu a veľkých nerovností,“ približuje Ing. Jozef Bako, PhD., hlavný technolog pamiatkovej obnovy. „Konečnú vrstvu tvorí historická omietka prefabričená v hmote v dvoch rôznych zrnitostiach.“

Kaštieľ v Brodzanoch

Básnik Alexander Sergejevič Puškin nikdy nenavštívil kaštieľ v Brodzanoch, ale jeho meno láka do miestneho Slovanského múzea.



Objekt bol v 14. storočí postavený ako jednoduchá kúria, v druhej polovici 17. storočia prestavaný v renesančnom slohu - mal dve podlažia a trojpriestorový pôdorys. Ten na nárožiach zvýrazňovali predstupujúce hranolové bašty so strieľňami na prízemí. Neskôr ho barokovo upravili, opevnili a vyzdobili sgrafitovou výzdobou. Napokon pribudla arkádová lodžia a manzardová strecha. V roku 2021 prešiel rekonštrukciou, ktorá dala kaštieľu nový pôsobivý vzhľad.





Kaštieľ v Brodzanoch

Miesto: Brodzany
Architekt: Jozef Babjak, WONDER štúdio, s. r. o.
Realizátor: FBT Slovakia s. r. o., Bratislava
Investor: Slovenská národná knižnica, Martin
Termín: 2021

Použité materiály Baumit:

- SilikatColor
- Sanova S
- Sanova MonoTrass

„Úcta k minulosti – to je vlastnosť, ktorá odlišuje vzdelanca od divocha.“

(Alexander Sergejevič Puškin)

Ku zlepšeniu fyzického stavu budovy prispela aj oprava presklenia átria. Po dôslednom preschnutí sa to zakonzervovalo fasádou, ktorú zavŕšil nový farebný náter celej budovy. Kaštieľ v Brodzanoch sa tak nadýchol nového vzduchu a získal autentický renesančný vzhľad.



Zlatý vek a Puškin

Kaštieľ, nachádzajúci sa neďaleko mesta Partizánske, vlastnili rôzne šľachtické rody až sa v polovici 40. rokov 19. storočia dostal do rúk Friesenhofovcom – bankárom z Viedne. Kaštieľ začal písať zlatú éru Brodzian, ktorá je spojená s veľkým ruským básnikom A. S. Puškinom. Gustáv Vogel von Friesenhof si totiž ako svoju druhú manželku zobral Alexandru Gončarovú, ktorá bola sestrou básnikovej manželky. Tá priniesla do obce pomerne silný závan ruskej kultúry, viedla život, na aký bola zvyknutá aj doma v Petrohrade. Často vítala návštevy priateľov zo svojej vlasti a v kuchyni sa varili najmä jedlá ruskej kuchyne. S Puškinom sa osobne poznala, niektoré zdroje dokonca naznačujú až ich údajný intímny vzťah. Puškin jej tesne pred smrťou daroval prsteň a počas života s ňou udržiaval písomný kontakt. Korešpondenciu však sama Alexandra dala zničiť, lebo pre Friesenhofovcov by bola kompromitujúca.

Letohrádok Babylon a Slovanské múzeum

Z potomkov Friesenhofovcov mala významnejší dosah na osud kaštieľa Gregorova nevlastná sestra Natália. Bola vzdelaná a rozhladená žena – milovala

poéziu, literatúru, hudbu, divadlo, sama maľovala a písala básne, ovládala päť cudzích jazykov. Neďaleko kaštieľa dala postaviť letohrádok Babylon, kde rada trávila čas už ako staršia dáma. Na konci druhej svetovej vojny šľachtici Brodzany opustili a po jej skončení prešiel do vlastníctva štátu. Stavba postupne chátrala až do jej obnovy v 70. rokoch 20. storočia. Tá mu prinavrátila renesančnú podobu, dispozične ho tvoria štyri krídla a tri podlažia. Čiastočne sa zachovala aj sgrafitová výzdoba a renesančné strieňne. Po ukončení rekonštrukcie v roku 1979 sem umiestnili Slovancké múzeum A. S. Puškina, ktorého expozície sú venované životu Friesenhofovcov, ako aj literatúre ruského básnika.

Nový renesančný výraz

V roku 2021 prešiel kaštieľ v Brodzanoch komplexnou rekonštrukciou. Všetko odštartovala sanácia základov a obvodového muriva, ktorá sa robila až do výšky štyroch metrov od úrovne terénu. Nasledovala oprava strechy a polozenie novej krytiny aj na Friesenhofovej knižnici, súbežne sa realizovali reštaurátorské práce, a to najmä na kamenných portáloch v interiéri a v strieňach.

Radnica a zvonica v Levoči

**Radnica so zvonitou
tvorí s chrámom
sv. Jakuba dominantu
centra Levoče, ktoré
je zapísané v zozname
UNESCO.**

Hovorí sa, že Levoča je najjagavejší kameň na spišskej korune. Vrelo súhlasíme a dodávame, že práve radnica s renesančnou vežou (zvonitou) je pýchou mesta a ikonickým prvkom panorámy Námestia Majstra Pavla. Spolu s chrámom sv. Jakuba tvoria dominantu centra mesta zapísaného od roku 2009 v zozname UNESCO. O rok neskôr bola ukončená obnova fasád radnice a zvonice, pričom v súčasnosti prebieha rekonštrukcia ich interiérov.





Ozdobou mesta je svornosť

Radnica patrí k najvýznamnejším stavbám renesančnej architektúry na Slovensku. Pôvodne bola vystavaná v gotickom slohu v polovici 15. storočia, nová radnica bola ukončená v roku 1615. Posledné väčšie úpravy sa realizovali v rokoch 1893 - 95, kedy boli na streche dostavané manzardy v štýle talianskej renesancie. V minulosti bola sídlom mestskej rady, ktorá rozhodovala o osudoch mesta a konali sa tu aj súdne pojednávania. Dnes sa tu nachádza expozícia Spišského múzea, venovaná dejinám mesta Levoča. Nad vchodom do radnice je nápis v latinčine: PULCHRITUDO CIVITATIS CONCORDIA 1894 (Ozdobou mesta je svornosť).

Prvé vežové hodiny v Uhorsku

Zvonica s renesančnou atikou bola postavená v rokoch 1656 -1661, pričom s budovou radnice sa spojila priechodom až počas barokových úprav v 18. storočí. Počas ďalších úprav získala strecha zvonice dnešný ihlanovitý tvar. Z kostolnej veže bol do kampanily prenesený zvon sv. Jakuba a Floriána od Sebastiana Lecherera, známy aj ako URBAN. Je z roku 1749 a má hmotnosť 3476 kg. V strede drieku zvona sú umiestnené tri reliéfy, a to postava sv. Jakuba, sv. Floriána a erb mesta Levoča. Vo veži visia okrem neho ďalšie tri zvony: zvon Anjelpána (1691), Dvorecký väčší zvon (1925) a Dvorecký menší zvon (1912). Premiestnené sem boli tiež hodiny z veže Kostola sv. Jakuba, údajne patrili k prvým vežovým hodinám na území Uhorska.

Radnica otvorená komunitám

Od začiatku roka 2022 sa uskutočňuje komplexná rekonštrukcia radnice a zvonice, ktorá bude rozdelená do dvoch etáp. Prvá sa zaoberá obnovou prízemia a západného suterénu vrátane technickej infraštruktúry. Druhá bude zahŕňať obnovu druhého a tretieho nadzemného podlažia, rovnako aj stavebné úpravy podkrovia pre muzeálne využitie.

Radnica a zvonica v Levoči

Miesto: Námestie Majstra Pavla, Levoča
Projekt rekonštrukcie: Magdaléna Janovská v spolupráci s Pamiatkovým úradom SR, Oblastným reštaurátorským ateliérom v Levoči
Realizátor: Gama, stavebná firma s. r. o., Levoča
Investor: Mesto Levoča
Termín realizácie: 2009 - 2010

Použité materiály Baumit:
■ Sanačné omietky Bayosan

„Radnica bola výrazom reprezentácie najbohatších a najvzdelanejších volených zástupcov levočského meštianstva.“

(Peter Kresánek, historik umenia)

Prvá etapa obnovy by mala byť ukončená v druhej polovici roka 2023 a nesie názov „Radnica otvorená komunitám“. Vďaka rekonštrukcii sa objekt sprístupní a zároveň spriečodní z južnej aj zo severnej strany. Priestory v spodnej časti budovy budú neskôr slúžiť hlavne miestnym komunitám, remeselným dielňam a kreatívnemu priemyslu, či na predaj a prezentáciu výrobkov. Podobne ako obnovu fasád, aj obnovu interiérov projekčne pripravila architektka Magdaléna Janovská, ktorá upozornila, že po odstránení omietok reštaurátori objavili aj vzácne nástenné maľby či erb Levoče. Počas rekonštrukcie zároveň našli prvky, ktoré vypovedajú o fungovaní radnice počas stredoveku.



Synagóga, Trnava

**Synagóga získala atraktívny
vzhľad a opäť slúži pre mladé
experimentálne umenie.**

Kedysi sa v nej schádzali židovskí veriaci, dnes tu vystavujú diela mladých umelcov a konajú sa rôzne kultúrne podujatia. Najmä pre vonkajší vzhľad bola v minulosti trňom v oku mnohých Trnavčanov. Bývalú synagógu náboženskej obce pred pár rokmi zrekonštruovali a opäť začala slúžiť ako Centrum súčasného umenia Galérie Jána Koniarka.





Synagóga, Trnava

Adresa: Halenárska 2, Trnava
Generálny projektant: Tibor Psalman a kol.
Investor: Trnavský samosprávny kraj
Realizátor: A.DOM, spol. s r. o.
Realizácia: 2015 – 2016

Použité materiály Baumit:

- SilikonColor / SilColor
- MPI 25
- MPA 35



Od synagógy po výstavný priestor

Židovská obec status quo ante si dala postaviť synagógu v roku 1897 podľa návrhov Jakoba Gartnera (1861-1921), významného viedenského špecialistu na synagógy. Budova z charakteristického neomietnutého tehlového muriva sa nachádza v historickom centre mesta v blízkosti ortodoxnej synagógy. Oktagonálne veže s medenými cibulkami korunujú vyváženú dvojvežovú fasádu v historizujúcom orientálnom štýle. Modlitebný priestor je bazilikálne trojlodie so ženskou galériou, ktorú nesú liatinové stĺpy. Hmotovo-priestorové riešenie, ako aj fasády si zachovali intaktný historizujúci výraz pochádzajúci z obdobia vzniku. Náboženská funkcia synagógy zanikla v 50-tych rokoch 20. storočia a po čiastočnej rekonštrukcii v 90-tych rokoch 20. storočia sa synagóga začala využívať ako Centrum súčasného umenia Galérie Jána Koniarka v Trnave. Pred synagógou stojí pamätník holokaustu postavený v roku 1947 podľa návrhu architekta Artura Szalatnaia-Slatinského (1891-1961).

Aj malé zmeny posúvajú

Po osemnástich rokoch prevádzky vznikla v roku 2012 iniciatíva na opätovnú rekonštrukciu, s ktorou sa začalo v roku 2015 podľa pôvodného návrhu Ing. Tibora Psalmana a dvojice mladých trnavských architektov Igor Novotný – Vladimír Kobliška. Keďže ide o pamiatkovo chránený objekt, architektonický návrh neobsahoval nijaké zásadné zmeny. „Urobili sme len malé úpravy,“ hovorí Tibor Psalman. „Sociálne zariadenie pre návštevníkov vrátane vozíčkarov. Tiež sklenený výťah, pretože predtým sa imobilní návštevníci nemohli dostať na poschodie. Je umiestnený zvnútra siene. Šatňu sme zriadili na poschodí, pretože na prízemí to priestorovo nebolo možné.“

Komfortnejšia a atraktívnejšia

Maľby v interiéri sú iba zakonzervované, nie komplexne zreštaurované tak, ako napr. v neďalekej ortodoxnej synagóge. Čiastočne sa tým rešpektovali potreby výtvarníckej obce a fakt, že priestor bude naďalej slúžiť predovšetkým na prezentáciu

„Je dobre tomu, koho Ty
 privoláš a privinieš, on bude
 sídliť v Tvojich dvoroch,
 nasýti sa dobroty Tvojho
 Domu svätosti – Tvojho
 chrámu.“

(Žalm 65.5, kniha Tehilim)

výtvarného umenia. Snahou kolektívu reštaurátorov pod vedením akademického maliara Ladislava Pavlovského nebolo uviesť budovu do pôvodného stavu, ale len zakonzervovať súčasný stav a čiastočne reflektovať jej genézu prostredníctvom viditeľných sond. Po týchto úpravách začali robiť retuš určitých častí, ktoré sú prezentáciou vývoja farebných úprav, úplne zrekonštruovali výmaľbu stropu vo vchode do synagógy. Synagóga tak získala atraktívny vzhľad a opäť slúži pre mladé experimentálne umenie. Je však oveľa komfortnejšia a podujatia, ktoré sa tu konajú, sú na vyššej úrovni.

Kostol sv. Jána z Mathy „Trojička“

Je jednou z najvýznamnejších barokových stavieb v Bratislave.



Na tomto kostole z prvej polovice 18. storočia je prítomný silný závan Talianska a študenti dejín umenia sa na ňom učia princípom dynamického baroka, čiže pôsobeniu konkávných a konvexných foriem. Určite aj preto, že „duchovnou“ predlohou sa stal jezuitský kostol del Gesú v Ríme, ktorý určoval nové požiadavky na funkciu a formu barokových chrámov po celej Európe. Inými slovami – všetko sa sústredilo na priestor a svetlo.



Trojička

Za pravdepodobného architekta Kostola svätého Jána z Mathy – ľudovo Kostol Trinitárov, či „Trojička“ – sa uvádza hviezdny Johann Lukas von Hildebrandt, inokedy zase menej známy Franz Jänggl. Architektonicky ide o typ centrálného jednolodového kostola na oválnom pôdoryse s vencom plytkých kaplniek po jeho obvode. Za predchodcov jeho interiérovej koncepcie sú v literatúre považované viedenský Kostol sv. Petra na ulici Graben a Kostol sv. Margity v Jaroměřiciach nad Rokytňou. A keď sme už vo vnútri, je to tiež paráda, ktorá vrcholí iluzívnymi maľbami od Taliana Antonia Galliho da Bibbieniu, či ústredným oltárnym obrazom od nemeckého maliara Franza Xavera Palka.

Prečo biela?

Strecha bola v havarijnom stave a aj fasáda potrebovala urgentnú obnovu, ktorá sa začala v roku 2019 „Pri bližšom skúmaní sme zistili, že viacvrstvový omietkový systém bol na viacerých miestach, najmä v oblasti strešných zvodov a oplechovania, ktoré neboli pravdepodobne správne osadené alebo absentovali úplne, zatečený vplyvom zrážkovej činnosti, čo viedlo k silnej degradácii,“ uvádza vo svojom článku Jozef Poláček, odborný poradca v spoločnosti Baumit. V prípade obnovy fasády Kostola Trinitárov sa po lokálnom odstránení odtučených častí pôvodnej omietky až na súdržný podklad aplikoval nový viacvrstvový omietkový systém Baumit. Na tých častiach fasády, ktoré neboli poškodené, sa rozrušila

Kostol sv. Jána z Mathy

Miesto: Župné nám. 11, Bratislava

Realizácia: 2019 - 2020

Investor: Rímskokatolícka cirkev, farnosť Najsvätejšej Trojice

Architektonicko-historický výskum fasád

a strechy: Milan Marček, Kristína Zvedelová,

Realizátor: ŠTUKONZ, s. r. o., Veľká Mača

Odborná spolupráca: Natália Ferusová, KPÚ Bratislava

Použité materiály Baumit:

- Sanova prednástreš
- Jadrová omietka
- MultiRenova ■ SilikonColor

celistvosť pôvodného fasádneho náteru a potom sa naniesla vrstva renovačného štuky, ktorý zjednotil povrch celej fasády. Ako posledný krok sa zrealizoval náter novou paropriepustnou fasádnou farbou. Okrem zmeny materiálovej bázy, do očí udrie najmä zmena farebnosti fasády – z pôvodnej žltá-oranžovej na bielu. V rámci pamiatkového prieskumu, ktorý realizoval Pamiatkový úrad Slovenskej republiky, ktorý realizoval Krajský pamiatkový úrad v Bratislave pod dozorom odbornej radkyne Natálie Ferusovej sa totiž zistilo, že pôvodná farba Kostola Trinitárov bola „lomená biela“. A tak preličená fasáda vrcholného baroka v Bratislave je biela.

Hrad Ľupča

Je jedným z najstarších hradov na Slovensku.



Hrad Ľupča

Miesto: Slovenska Ľupča, okr. Banská Bystrica
Realizácia: 2005 – 2006 (Neogotická časť a Gizelin dom)
Investor: Železiarne Podbrezová, a. s.
Architekti: Roman Turčan, Danica Turčanová
Generálny dodávateľ: I.K.M. REALITY – STAVING Banská Bystrica, a.s.

Použité materiály Baumit:

- Sanova MonoTrass
- SilikatColor

Hrad Ľupča nefiguje medzi najväčšími hradmi na Slovensku, no svoju popularitu stavia na pevnejších „základoch“: dlhovekosti a zachovanosti. Jeho dejiny sa podľa nových výskumov začínajú v polovici 13. storočia, čo znamená, že je jedným z najstarších hradov na Slovensku. Rekonštrukciu neogotickej časti a Gizelinho paláca ocenila aj odborná porota na súťaži Baumit fasáda roka 2006, kde v kategórii Sanácia získala rekonštrukcia Hradu Ľupča hlavnú cenu.

Vysoký stupeň zachovanosti

Čo sa týka stupňa zachovanosti, „podobne zachované sú iba Oravský hrad, Zvolenský zámok a Krásna Hôrka,“ hovorí Ivan Gojdič, ktorý viedol historicko-architektonický výskum Hradu Ľupča. Od kráľovského hradu cez sídlo rehoľného rádu mníšok až po reprezentačné priestory súčasného investora, ktorý ich sprístupnil aj verejnosti. Priam vzorová premena funkcií a kvalitná rekonštrukcia, ktorá je zásluhou majiteľa v procese aj v súčasnosti. „Hrad bol vo veľmi zlom stave, jeho chátranie bolo v značne pokročilom štádiu, ale videl som už aj horšie stavy,“ opisoval situáciu pred niekoľkými rokmi Ing. Pavel Fekiač, predseda predstavenstva firmy I.K.M. REALITY – STAVING Banská Bystrica, a. s., ktorá neogotickú časť a hospodárske objekty pri

hradnom múre s nádvorím rekonštruovala v pozícii generálneho dodávateľa. „Predchádzajúci majiteľ si totiž svojrázne upravoval jednotlivé miestnosti, ktoré sme museli len s veľkou námahou dávať do prijateľného stavu.“

Zachovanie atmosféry

Koncepcia obnovy hradného areálu je založená na princípe zachovania jeho atmosféry a všetkých pamiatkových hodnôt, v symbióze s novým využitím pre účely expozičné, ale i kultúrno-spoločenské, či vedecko-výskumné. „Všetky architektonické zásahy sú citlivo skĺbené s historickou hmotovou substanciou,“ zdôrazňuje autor návrhu obnovy Ing. arch. Roman Turčan. „Zámerné sa do jedinečného historického komple-



xu nezasahovalo vložením výrazných moderných konštrukcií a novotvarov. S rešpektom riešenou výnimkou sú napr. nové schodiská, logicky prepájajúce jednotlivé časti hradu.“ Kým v najväznejšej stredovekej časti hradu ide o rýdzu rekonštrukciu, privátna časť – Gizelin dom a neogotická prístavba, ktoré majú nové funkčné využitie a tomu zodpovedajúce dispozičné úpravy, sú riešené na princípe reverzibility. Kvalitné a nadčasové materiály použité pri obnove hradu vychádzajú z histórie, ale ich stvárnenie a detaily (v ktorých sú zakomponované štylizované citácie z histórie) tlmochia odkaz súčasnosti. Celková obnova hradu by mala byť podľa súčasného kastelána Vladimíra Homolu ukončená o niekoľko rokov.

Kežmarský hrad

Tento mestský hrad je jediným úplne zachovaným hradom na Spiši.



Kežmarský hrad

Miesto: Hradné námestie 42, Kežmarok
Realizácia: 2015 - 2018
Investor: Prešovský samosprávny kraj
Architekt: AIDI, s. r. o., Kežmarok
Autor rekonštrukcie: Miloslav Neumann
Realizátor: GMT Projekt, spol. s r. o., Bardejov

Použité materiály Baumit:

- MultiContact MC 55 W
- SilikonColor
- SanovaPrimer
- ReCompact

omietkové plochy natreté základným náterom na spevnenie podkladu. Finálna úprava je dvojnásobným náterom vysoko difúznou farbou na silikónovom základe. „Konečný vzhľad fasád použitím farebných odtieňov odráža jednotlivé historické etapy vývoja hradu, ktoré dopĺňajú odborne ošetrené plastické pieskovcové prvky vo farebnom kontraste. Reštaurátorsky boli tiež obnovované sgrafitové prvky na fasádach aj menšie prvky maľovanej výzdoby fasád,“ dodáva architekt Neumann.

Architekt Miloslav Neumann je autorom viacerých rekonštrukcií historických budov, ale rekonštrukcia hradu v Kežmarku čnie nad všetkými. Neskorogotická stavba, ktorá sa v 17. storočí prestavala na zámok, sa nachádza na východnej strane Mestskej pamiatkovej rezervácie a v rokoch 2015 - 2018 prešla významnou rekonštrukciou.

Povesti, ale najmä ráció

Dejiny Kežmarského hradu sú opradené mnohými povestami (určite najznámejšou je tá o Čiernej pani), ale ako tvrdí architekt Neumann, rekonštrukciu muselo riadiť ráció. „Faktická obnova sa začala v roku 2006 výmenou strešných krytín a opravou striech jednotlivých častí hradného areálu. Tá sa realizovala až do roku 2012 a opravou striech sa vytvorili podmienky pre zahájenie prác na obnove fasád,“ hovorí Miloslav Neumann.

Obnova fasády

Atraktivitu hradného nádvorja bolo potrebné zvýšiť aj obnovou fasád hradného komplexu. Tie boli vo veľmi zlom technickom stave, pričom projekt na prvú

etapu úpravy fasád hradného areálu bol vypracovaný v roku 2012. Predchádzal mu posudok stavu príčin a porúch z vlhkostného zaťaženia s návrhom na sanáciu poškodených stavebných konštrukcií a obnovu fasád, ktorý vypracoval Jozef Bako. Realizácia stavebných úprav fasád a odvodnenia prebiehala v troch etapách v rokoch 2015 až 2018 a bola začatá úpravami fasád do nádvorja.

Farebné odtiene sledujú históriu

Omietky vo vyšších úrovniach boli poškodené spravidla len lokálne a to v povrchovej úprave „oprýskaním“ náterov a povrchových vrstiev. Preto značnú časť omietok vyšších úrovní bolo potrebné vyspraviť špeciálnou stierkou s vláknami. Následne boli





Kostol sv. Mikuláša, Stará Ľubovňa

Dejiny kostola siahajú až do obdobia ranej gotiky na Slovensku.

Kostol sv. Mikuláša

Miesto: Námestie sv. Mikuláša, Stará Ľubovňa

Realizácia: 2020 - 2021

Investor: Rímskokatolícka cirkev, Farnosť sv.

Mikuláša

Architekti: Tomáš Bujna

Projektant – sanácia historických stavieb:

Jozef Bako

Realizátor: Sanex s. r. o., Spišská Nová Ves

Realizátori reštaurátorských prác: Peter Koreň,

Juraj Gregorek

Použité materiály Baumit:

■ SanovaPre ■ Sanova MonoTrass

■ Sanova S ■ MultiRenova

■ SilikatColor

Počas reštaurátorského prieskumu v súvislosti s obnovou elektroinštalácie v Kostole sv. Mikuláša v Starej Ľubovni boli na severnej stene presbytéria objavené dve fázy stredovekých fresiek christologického cyklu, ktorých vznik je radený do obdobia konca 14. storočia.

Obnova exteriéru aj interiéru

Komplexná obnova exteriéru, ktorá sa začala začiatkom roka 2020, zahŕňala výmenu strechy, obnovu fasády a vstupu do krypty, výmenu kamených ostení okolo dvier a tiež opravu zvonov. Boli vymenené okná, vitráže sú momentálne uskladnené v priestoroch farskej budovy a budú osadené späť pri rekonštrukcii interiéru kostola. Jedným zo zaujímavých objavov vonkajšej rekonštrukcie, po odstránení ciferníka hodín na veži, bolo odhalenie pôvodných ciferníkov namaľovaných na fasáde. Od polovice roka 2021 prebiehali aj rekonštrukčné práce v interiéru. V zámere obnovy je nová elektroinštalácia, ozvučenie, signalizačné zabezpečenie aj obrazovky do bočných lodí. Rovnako aj osvetlenie, podlahové temperovanie, nová dlažba položená na pôvodnej, nový obetný oltár, sedes a ambona. Súčasťou je aj reštaurovanie a obnova lavíc, vymaľovanie, obnova vitráží, nové spovedné miestnosti či nový nábytok do sakristie.

Najvýznamnejšia dominanta historického námestia mesta Stará Ľubovňa zmenila svoju podobu. V rokoch 2020 – 2021 sa uskutočnila vonkajšia rekonštrukcia pôvodne ranogotického kostola sv. Mikuláša z roku 1280, ktorá prispela k obnove a zachovaniu jeho historicko-kultúrneho a spoločenského významu. Nedávno sa uskutočnila aj rekonštrukcia interiérov.



Prestavby menili výzor

O tom, že farský kostol pochádza z obdobia okolo roku 1280 presvedčajú ťažké profilované rímasy v nábehu lomeného, víťazného oblúka, ktoré sú k tomuto roku aj datované. Tento gotický kostol bol neskoršie upravovaný a v druhej polovici 17. storočia prešiel veľkou prestavbou, ktorá zmenila pôvodnú jednoloďovú gotickú stavbu na trojloďovú. Koncom 18. storočia upravili fasádu kostola klasicisticky a koncom 19. storočia ju prispôsobili vtedajšiemu historizujúcemu vkusu. Prestavaná veža na západnej strane dostala v prvej tretine 19. storočia pavlač so železným empírovým zábradlím. Na severnej a južnej strane sú oporné piliere, na ktorých sú zamurované mramorové epitafy.

Oltár svätej Rodiny

Zo siedmich barokových oltárov je pozoruhodný oltár svätej Rodiny z prvej polovice 18. storočia v južnej lodi, vo vrchole ktorého je gotická socha Madony z obdobia roku 1360 známa ako „Madona z Ľubovne“. V interiéru kostola je aj vzácna neskorogotická kamenná krstiteľnica zo 16. storočia a neskorogotické náhrobné dosky z pieskovca a červeného mramoru. Hlavný barokový oltár sv. Mikuláša – biskupa z polovice 18. storočia je zdobený drevorezbou. V strede stĺpovej architektúry dominuje rozmerný obraz sv. Mikuláša z druhej polovice 19. storočia. O významnej historickej hodnote kostola svedčí množstvo nálezov z nedávnej obnovy. Prvý významný objav bol odkrytý reštaurátormi v roku 2016.



Kostol Narodenia Panny Márie

Ranogotický kostol v Nižnom Slavkove je hodnotný aj svojím stredovekým interiérom.

Nižný Slavkov sa nachádza na západnom okraji Šariša, východný okraj obce lemuje pohorie Bachureň, západným smerom vystupujú Levočské vrchy a južný okraj katastra zasahuje do pohoria Branisko. Najvýznamnejšou pamiatkou obce je nesporne ranogotický Kostol Narodenia Panny Márie z konca 13. storočia. Jeho rekonštrukcia získala Čestné uznanie v súťaži Fasáda roka 2015, v kategórii Sanovaná historická budova.

Ranogotické jednolodie

So vznikom obce v prvej polovici 13. storočia vystavali najprv neskororománsky kostol sv. Anny malých rozmerov, ale rýchlym rozvojom obce už malý kostol nepostačoval. Preto bolo vystavané pomerne veľké jednolodie, pričom starší sakrálny objekt sa stal bočnou kaplnkou. Kostol bol neskôr renesančne upravený v 17. storočí a v 19. storočí bola nahradená stará veža novou.

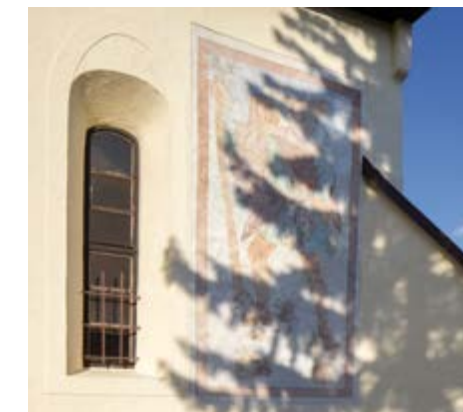
Dodnes sa zachovalo kompletne pôvodné ranogotické jednolodie so severne pristavanou kaplnkou so starším murivom, v ktorom je neskororománske okienko s poloblúkovým záklenkom a šikmým osténím. Pôvodná klenba sa nezachovala, v 17. st. bola nahradená valenou, lomenou s lunetami. Klenba bola znížená, o čom svedčí románske okno, ktoré sa vo východnom múre dostalo tesne pod klenbu.



Klenba v ranogotickej svätyni však zostala bezo zmien - má klinové rebrá, oválny svorník a umelecky zdobené konzoly s gotickými kružbami. Zostali všetky primárne vstupy: portály s lomeným oblúkom v podveži, presbytériu a v južnom múre lode. Klenba lode pozostáva z troch polí hrebienkovej renesančnej klenby. V exteriéri sa zachovali pôvodné oporné piliere, z ktorých východný je dosť atypický, je v ňom totiž prechod. Pilier stojí tesne vedľa hodnotného ranogotického okna s prútom.

Stredoveké vybavenie v interiéri

Aj v interiéri sa dochovalo hodnotné stredoveké vybavenie, najmä zaujímavé ranogotické pastofórium vo východnom múre svätyně. Oblo ukončená kamenná platňa má kvadratický výklenok uzavretý pôvodnou kovovou mrežou s kvetinovými tepanými



Kostol Narodenia Panny Márie

Miesto: Nižny Slavkov, okr. Sabinov
Realizácia: 2014 - 2015
Investor: Rímsko-katolícka cirkev Nižný Slavkov
Architekti: Pamiatkový úrad SR, Oblastný reštaurátorský ateliér, Levoča
Realizátori: Pamiatkový úrad SR - Oblastný reštaurátorský ateliér, Levoča; Sanex, s.r.o., Spišská Nová Ves

Použité materiály Baumit:

- Sanačný systém Sanova
- Sanačné omietky Bayosan
- SilikonColor

ornamentami a nad ním reliéf maltézskeho kríža v kvete osadený v gotickom trojlístku. V severnom múre je zas neskorogotické pastofórium v tvare oslieho chrbta ukončené vysokou gotickou fialou s latinským krížom. Z ďalšieho vybavenia stojí za zmienku aj gotický kalich a kamenná krstiteľnica. Zaujme aj freska sv. Krištofa pochádzajúca z prvej polovice 16. storočia. Veľkorozmerná maľba sa nachádza na južnej fasáde svätyně a je podľa dobových zvyklostí umiestnená tak, aby už z diaľky bola viditeľná pre pútnikov prechádzajúcich cestou zo Spiša do Šariša, pri ktorej sa tento kostol nachádzal.



Kostol sv. Juraja a zvonica

Ranogotickému kostolu v Spišskej Sobote dominuje oltár sv. Juraja od Majstra Pavla z Levoče.



Kostol svätého Juraja spolu s mestskými domami a renesančnou zvonickou patria do mestskej pamiatkovej rezervácie a tvoria neodmysliteľnú súčasť Sobotského námestia v Spišskej Sobote, na predmestí Popradu. V roku 2000 sa začalo s obnovou objektov, ktorá bola završená v roku 2011 a ocenená titulom Kultúrna pamiatka roka 2011.

Kostol sv. Juraja

Kostol sv. Juraja z polovice 12. storočia je najstaršou stavbou Spišskej Soboty. Z pôvodného neskororománskeho kostola sa zachovali niektoré fragmenty – južný portál, obvodové múry lode a hranatá veža. V 15. storočí a začiatkom 16. storočia bol kostol vybavený gotickou výzdobou – piatimi gotickými oltármi. Hlavný Oltár sv. Juraja z roku 1516 je dielom Majstra Pavla z Levoče, v ktorého strednej oltárnej arche je skupinovú plastiku súboja sv. Juraja na koni s drakom a pozadie vyplňajú postavy a stredoveká architektúra. Nad reliéfom je kvetový veniec. Pod Jurajovou plastikou je výjav z poslednej večere, ktorý je podobný ako oltár farského kostola v Levoči. Vľavo od hlavného oltára sa nachádza najstarší oltár Panny Márie z roku 1464, ktorého autor je neznámy. Ústrednou je neskorogotická drevorezba s plastikou Madony s dieťaťom na rukách v jej strede. Na neskorogotickom krídlovom oltári sv. Antona Pustovníka z



roku 1503 sú výnimočné maľby na krídlových tabuliach. Nachádza sa na pôvodnom mieste, na gotickej kamennej menze v južnej časti presbytéria vedľa hlavného oltára. Okrem fialového štítu sa oltár zachoval kompletne. Zo 17. storočia je v kostole dominantný organ, organová skriňa a baroková kazateľnica z dielne Pavla Grossa.

Renesančná zvonica

Koncom 16. storočia bola do vretenovitého námestia vystavaná renesančná zvonica (1598) kežmarským majstrom Ulrichom Matererom. Je jednou z dvanástich renesančných zvoníc na Slovensku. Všetky majú štvorcový pôdorys, zvukové okná v hornej časti a vežovitý charakter. Spiškosobotská mestská zvonica je z nich najväčšia. Stojí samostatne, východne od kostola sv. Juraja. Má volútovú atiku a po obvodě oblúčikový vlys namiesto rímsy. Nad ním sú tri združené okná s polkruhovým zakončením. Fasáda

Kostol sv. Juraja a zvonica

Miesto: Sobotské námestie, Poprad - Spišská Sobota
Realizácia: 2000
Investor: Farnosť Rímskokatolíckej cirkvi, Poprad - Spišská Sobota, Mesto Poprad
Realizátor: Stavbár Poprad, s.r.o.

Použité materiály Baumit:

- Sanova S
- Sanova L
- SilikonColor
- MultiRenova



od presbytéria má len jedno, zdvojené okno, ostatná, situovaná k meštianskym domom má štíhlu valcovú vežičku, s točitým schodiskom v nej. Visia v nej štyri zvony, z toho dva ešte stredoveké. Jeden z polovice 14. storočia a druhý datovaný do roku 1511.

Meštianske domy

Vjadre i dispozíciou (dvojtrakt s priechodom) sú stredoveké s mnohými gotickými detailami. Renesancia priniesla nové tvary okien, portálov, siene s klenbou na jeden i dva kamenné stĺpy, barok zase úpravy fasád. Poschodia niektorých domov sa zachovali vo forme nízkych skladových komôr. Jedinečnosťou tohto mesta sú zachované a obnovované štítové strechy s podlomenicou a vysunutým dreveným chrlícom, čo je ešte stredoveká forma, typická pre všetky mestá Spiša. Tie sa však kvôli požiaru z roku 1900 nezachovali. K zaujímavostiam patrí rodný dom Jána Brokoffa, významného barokového sochára, ktorý žil a tvoril v Prahe.

Meštiansky dom, Levoča

Dom s výnimočnou barokovou výzdobou fasády.



Meštiansky dom

Miesto: Nová ul. 7, Levoča

Realizácia: 2011 - 2012

Investor: Štefan Kedžuch, Spišská Nová Ves

Architekti: Pamiatkový úrad SR, Oblastný reštaurátorský ateliér, Levoča

Realizátori: Pamiatkový úrad SR, Oblastný reštaurátorský ateliér, Levoča; GAMA stavebná firma s. r. o., Levoča

Zodpovedný reštaurátor: Rudolf Boroš

Spolupracovali: Slavomír Capek, Tomáš Čarný, Stanislav Dulík, Viera Dulíková

Použité materiály Baumit:

- Jadrová omietka
- Sanova MonoTrass
- Sanova Pre

Najprv sa zdalo, že ide o bežný meštiansky dom, akých je v Levoči veľa. Pri klasickom otĺkaní omietok sa však objavili fragmenty neskorobarokových malieb, akých niet ani v meste, ktoré je súčasťou Zoznamu svetového prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO. Z meštianskeho domu sa zrazu stal unikát aj v prostredí ďalších historických skvostov.

Výnimočná výtvarná fasáda

„O všetkom rozhodol zásah realizačnej firmy Gama, s ktorou sme spolupracovali pri obnove tohto objektu,“ povedal v rozhovore pre magazín ASB vedúci Oblastného reštaurátorského ateliéru v Levoči Ivan Tkáč. „Keby neohlásila objav malieb, ako aj štukovej výzdoby pri rutinnom obíjaní omietky a pokračovala by v jej odstraňovaní, tak sú nenávratne stratené. Následne sme vykonali reštaurátorský pamiatkový výskum, pričom sondy potvrdili, že ide o pomerne rozsiahlu maliarsku výzdobu na meštianskom dome. “Výtvarná výzdoba čelnej fasády domu na Novej ulici č. 7 je po reštaurovaní výnimočná, pretože na levočskom námestí sú síce čiastočne zachované fasády meštianskych domov s renesančnou maliarskou výzdobou, ale neskorobaroková maliarska výzdoba fasády sa na domoch na námestí ani v bočných uliciach zatiaľ neobjavila.

Spojenie dvoch domov

Dom vznikol spojením dvoch starších domov s najväčšou pravdepodobnosťou v roku 1680, o čom svedčí vstupný portál s datovaním 1680 a monogramom HK – čo sú pravdepodobne iniciály mena vtedajšieho majiteľa. Neskorobaroková maliarska výzdoba datovaná do záveru 18. storočia je na čelnej fasáde rozvinutá v podobe maľovanej korunnej rímsty, štyroch maľovaných stĺpov s dekoratívne a figurálne rozvinutými hlavicami a motívom maľovaných rokajov nad oknami v ľavej časti objektu, kde sú aj pôvodné renesančné štukové nadokenné rímsty s mušľami.

Náročnosť reštaurovania

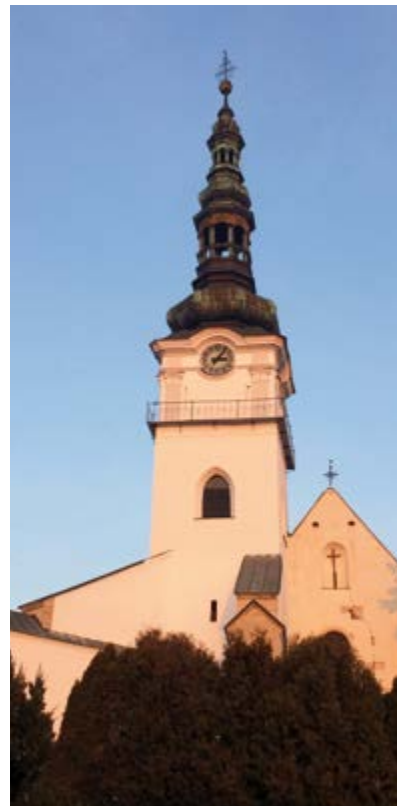
„Samotný postup reštaurátorských prác bol náročný,“

zdôraznil Ivan Tkáč. „Fasáda bola doslova v havarijnom stave, a aby ju bolo vôbec možné zrekonštruovať, najskôr sme museli upevniť opadajúcu omietku, ako aj ďalšie stavebné články, ktoré boli v dezolátnom stave. Pri odstraňovaní vrstiev sa objavovalo čoraz viac farebných náleзов, zachovaných na veľmi solídnej úrovni. Aj preto sa nám na základe analógií a zrkadlových obrazov podarilo fasádu zadarmo zrekonštruovať a splniť cieľ – zachovať čo najväčšiu vernosť.“



Kostol Narodenia Panny Márie

**Stredná a bočná loď
kostola v Novom
Meste nad Váhom
je veľkolepým
príkladom barokovej
architektúry
a ornamentiky.**



**Farský kostol Narodenia Panny Márie je dominantou
historického centra mesta a je považovaný za jednu
z najkrajších sakrálnych pamiatok na Považí. Kostol sa
nachádza v areálu Prepozitúry Panny Márie opevneným
mohutnými hradbami. Patrí pod dekanát Nové Mesto nad
Váhom a Trnavskú arcidiecézu. V roku 2016 bola realizovaná
obnova kostolnej veže Baumit materiálmi.**

Na začiatku boli Benediktíni

Najstaršie dejiny lokality sú s najväčšou pravdepodobnosťou spojené s pôsobením Benediktínov, ktorí sa zaslúžili aj o rozvoj tunajšieho románskeho kostola v 13. storočí. Dôležitou etapou vo vývoji stavieb areálu bolo založenie samotnej augustiniánskej prepozitúry obľúbeným rytierom Žigmunda Luxemburského, držiteľom Dračieho rádu - vojvodom Stiborom zo Stiboríc v roku 1414. Keďže ho počas veľkorysých stavebných priprav zastihla smrť, o rozvoj jeho donátorského diela sa zaslúžil jeho syn Stibor II. Dokladá to aj nápisová tabuľa z predsiene kostola, ktorá ukrýva aj datovanie jednej stavebnej etapy kostola - rok 1423. Stiborovská gotická stavba mala podľa doterajších poznatkov podobu oktogonálnej centrály s pozdĺžnym presbytériom. V druhej polovici 15. a 16. storočia sa pozmenila architektonická podoba mariánskeho kostola, ktorý dostal podobu netypickej trojlodovej stavby s kratšími bočnými loďami.

Zlaté obdobie baroka

„K novému a o to výraznejšiemu vzostupu v prepoštvie dochádza v 17. storočí, kedy sa po období vplyvu reformácie areál dostáva opäť do rúk rímskokatolíckej cirkvi,“ uvádza vo svojom článku vdp. MgrTth. Ľudovít Malý. „K stavebným premenám dochádza v prepoštskom paláci a vzniká prepoštská kaplnka sv. Jozefa Pestúna, exteriérom nenápadná, no o to viac pôsobivá v interieri. Celý kostol, spomenutá kaplnka a refektár prepoštského paláca vďaka vtedajšiemu prepoštovi Jakubovi Haškovi (1622-1695) získali rozsiahlu

štukovú výzdobu, prezentujúcu komplexný ikonografický program, v ktorom dominuje oslava Panny Márie a Cirkvi. Výzdoba, ktorej autormi sú pravdepodobne talianski majstri štukatéri, pôsobiaci vo Viedni a Trnave, vznikala približne od roku 1667 až do záveru 90. rokov 17. storočia.“

Bohatá výzdoba interiéru

Okrem rozsiahlych štukových dekorácií, dôležitou súčasťou interiérového zariadenia kostola sú oltáre, pričom pohľad do presbytéria kostola dominuje monumentálna architektúra hlavného oltára zasväteného



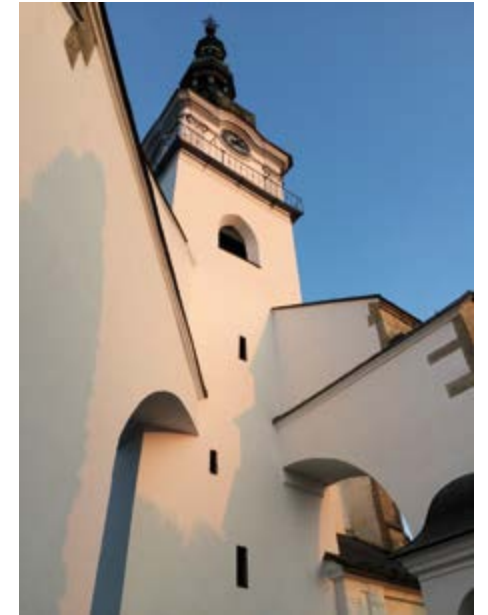
Kostol Narodenia Panny Márie

Miesto: Júliusa Gábriša 21, Nové Mesto nad Váhom
Investor: Rímskokatolícka cirkev, Prepozitúra Panny Márie
Realizácia: 2016 - 2017
Realizátor: Wyvern, s.r.o., Divina

Použité materiály Baumit:

■ Sanova Pre ■ Sanova MonoTrass
■ MultiRenova ■ NanoporColor

Narodeniu Panny Márie - Kráľovnej anjelov. V chrámovom trojlodí sú rozmiestnené aj štyri bočné oltáre - oltár sv. Pavla Apoštola - dnes oltár Najsvätejšieho Srdca Ježišovho, Oltár Panny Márie Dolorosy - Piety, Oltár sv. Petra Apoštola a oltár sv. Michala Archanjela - Posledného Súdu. Všetky tieto diela predstavujú unikátny súbor ranobarokových sakrálnych pamiatok, kombinujúcich sochársku a ornamentálnu výzdobu v drevorezbe s maliarskymi dielami. V 18. storočí k nim ešte pripadla kazateľnica a dve prístenné krstiteľnice, ktorých čistá elegantná forma je ukážkou klasicizujúcej línie baroka.



Kaštieľ Budmerice

Kaštieľ hľadal svoj vzor medzi zámkami na francúzskej Loire.



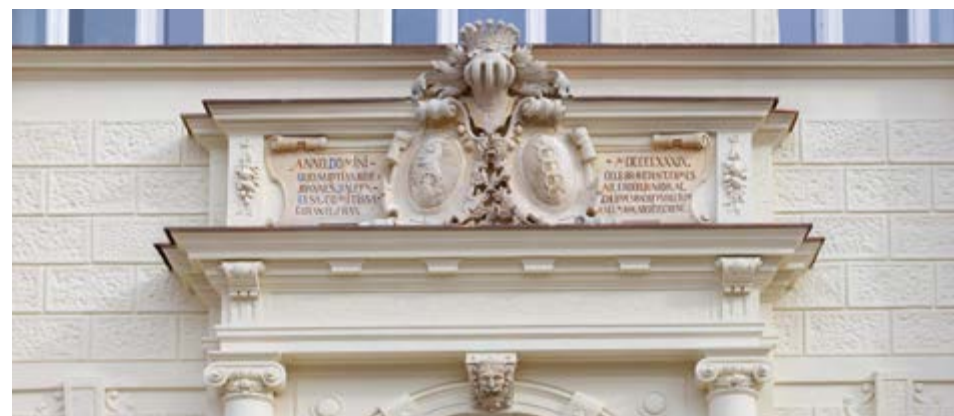
Romantizujúci nádych

Kaštieľ má množstvo menších vežičiek a štítových vikierov. Celá fasáda je horizontálne členená a dominuje mu vysoká veža nad vstupným portálom s vyhladkovou ochodzou a hodinami umiestnenými v jej štíte. Vchod do kaštieľa je riešený monumentálnym schodiskom, nad ktorým sú umiestnené dva erby pôvodných majiteľov Jána Pálffyho a jeho manželky, s letopočtom datujúcim stavbu. Hoci zvonka architektúra nadväzuje na historizujúce umelecké slohy s romantizujúcou atmosférou, interiér kaštieľa je riešený v duchu najmodernejších kritérií bývania na sklonku 19. storočia. Nachádzalo sa tu centrálné vykurovanie i výťah na jedlo, niekoľko schodísk. Vnútorne zariadenie pochádza z konca 18. storočia a z 1. polovice 19. storočia.

Aj ako Dom spisovateľov

V roku 1934 po smrti Jána Pálffyho sa stal dedičom kaštieľa jeho jediný syn Pavol, ktorý kaštieľ premenil na akési centrum spoločenského života. V roku 1945 po emigrácii posledného majiteľa, sa Budmerický kaštieľ stal majetkom

Takto si gróf Ján Pálffy ako vášnivý poľovník predstavoval svoju usadlosť pod Malými Karpatami. Kaštieľ vychádzajúci z renesančných vzorov zámkov na Loire vo Francúzsku je obklopený pôsobivým anglickým parkom. Autorom projektu bol známy viedenský architekt Franz von Neumann a kaštieľ umiestnil severozápadne od Budmeríc do Lindavského lesa.



Kaštieľ Budmerice

Miesto: Budmerice, okr. Pezinok
Realizácia: 2014 - 2015
Investor: Ministerstvo kultúry SR
Architekt: Milan Durec
Realizátor: Alexis, s. r. o., Bratislava

Použité materiály Baumit:

- SilikatColor
- Kalkin RK 70 Nr

štátu. V rokoch 1946 a 1986 bol kaštieľ upravovaný a slúžil až do roku 2011 ako Dom slovenských spisovateľov za účelom rekreácie a na tvorivú činnosť slovenských umelcov. Zaslúžil sa o to rodák z Budmeríc - básnik a novinár Rudolf Fábry, ale aj Laco Novomeský. Od roku 2011 slúži kaštieľ ako účelové zariadenie Ministerstva kultúry SR.

Obnova do nového tisícročia

V septembri 2014 sa začala jeho rekonštrukcia, pričom najprv sa museli odvlhčiť základy, opraviť fasádu a vymeniť rozvody vody a plynu. Po oprave kotolne vymenili všetky radiátory. Kaštieľ dostal aj novú sanitárnu techniku a koberce. Pod dozorom pamiatkarov mu zrenovali okná a zárubne. Samozrejmosťou súčasťou bola obnova fasády. Aj po dokončení opráv budmerický kaštieľ zostal účelovým zariadením Ministerstva kultúry a svoje využitie našiel ako priestor na organizovanie kultúrnych podujatí, workshopov, či konferencií.



Gymnázium Hansa Selyeho, Komárno

Je najväčším maďarským
gymnázium s právnou
subjektivitou na území
Slovenska.



Secesia býva označovaná ako posledný medzinárodný sloh, ktorý prenikol do takmer všetkých sfér európskej kultúry. Územie dnešného Slovenska bolo v čase najväčšieho rozmachu tohto slohu stále súčasťou rakúsko-uhorskej monarchie a aj preto k nám prichádzali architekti z Maďarska, ktorí tu projektovali stavby. Patrí k nim aj Herczegh Zsigmond (1848 – 1914), ktorý v Komárne navrhol súčasné Gymnázium Hansa Selyeho.

Secesia strihnutá renesanciou

Herczegh Zsigmond sa stal od 80-tych rokov 19. storočia hlavným inžinierom Kráľovského uhorského ministerstva náboženstva a osvety a spolu s ďalším architektom Sándorom Baumgartenom naplánovali počas 20 rokov celoštátnu sieť vzdelávacích inštitúcií a stavbu aj sami riadili. Aj pri jeho dielach platí, že regionálne špecifiká secesie boli veľmi rozmanité. Mali síce mnoho tvarových prvkov tohto medzinárodného slohu, ale

zároveň využívali tvaroslovie historizujúcej - najmä neorenesančnej architektúry z druhej polovice 19. storočia. Aj pri budove gymnázia v Komárne je tehlová pásová štruktúra doplnená štukovou dekoratívnou výzdobou, ktorá bola charakteristická pre neorenesanciu. Spomeňme si napríklad na bratislavský Lafranconiho palác na rohu na Námestí Ľudovíta Štúra a Vajanského nábrežia od architekta Ignáca Feiglera, kde dnes sídli Ministerstvo životného prostredia SR.

Gymnázium Hansa Selyeho

Miesto: ul. biskupa Királya 5, Komárno
Realizácia: 2020
Investor: Ministerstvo kultúry SR
Architekt: GRAPHITE, s. r. o., Komárno
Realizátor: DARTON s. r. o., CORIUM s. r. o.

Použité materiály Baumit:

- SilikatColor
- MPA 35
- Systém Pro

Aj preto je budova Gymnázia Hansa Selyeho často označovaná ako novorenesančná, hoci na nej možno nájsť aj secesné inšpirácie. Je dvojposchodová, postavená v tvare písmena U. Svojím výzorom, monumentálnou dispozíciou a vysokou úrovňou staveľského remesla patrí medzi najkrajšie historické pamiatky mesta, v ktorej sa výchovno-vzdelávacia činnosť vykonáva od roku 1908. V roku 2005 bola budova vyhlásená za Národnú kultúrnu pamiatku.

Nominácia v Life Challenge 2022

Gymnázium Hansa Selyeho je pomenované po kanadskom endokrinológovi svetového mena. Jeho matka bola Rakúšanka, otec Maďar. Narodil sa v roku 1907 vo Viedni, zomrel v roku 1982 v Montreale, ale detstvo prežil v Komárne. Samotné gymnázium má vyučovací jazyk maďarský, pričom táto inštitúcia dôstojne pokračuje v tradíciách prvého gymnázia založeného v roku 1649. Po II. svetovej vojne v septembri roku 1950 sa opäť otvorili brány školy pre študentov maďarskej národnosti, aby sa mohli vzdelávať vo svojom materinskom jazyku. Škola, ktorá v roku 2022 oslávila 373. výročie svojho založenia, je najväčším maďarským gymnázium s právnou subjektivitou na území Slovenskej republiky. Nedávno sa uskutočnila komplexná rekonštrukcia budovy gymnázia, ktorej kvalita vyniesla objektu nomináciu v medzinárodnej súťaži Life Challenge 2022.

Kostol sv. Imricha, Čimhová

Kostol bol jedným zo symbolov rekatolizácie na Orave v 17. storočí.



Kostol sv. Imricha

Miesto: Čimhová, okr. Tvrdošín

Realizácia: 2010 - 2012

Investor: Rímskokatolícka cirkev, farnosť Čimhová

Architekt: Jozef Babjak

Realizátor: Grif Plus, s. r. o., Liesek

Použité materiály Baumit:

- Sanova Pre
- Sanova trasová omietka
- MultiRenova
- NanoporColor

Obec Čimhová sa nachádza v okrese Tvrdošín na východnom okraji Oravskej vrchoviny a na riečnych nánosoch rieky Oravica. Pahorkatý až hornatý povrch chotára tvorí centrálnokarpatský flyš. V 17. storočí bola obec centrom rekatolizácie na Orave. Jej dominantou je rímskokatolícky neskorobarokový kostol sv. Imricha z roku 1774, ktorý dali postaviť potomkovia zemanov Plathyovcov.

Od dreveného po murovaný kostol

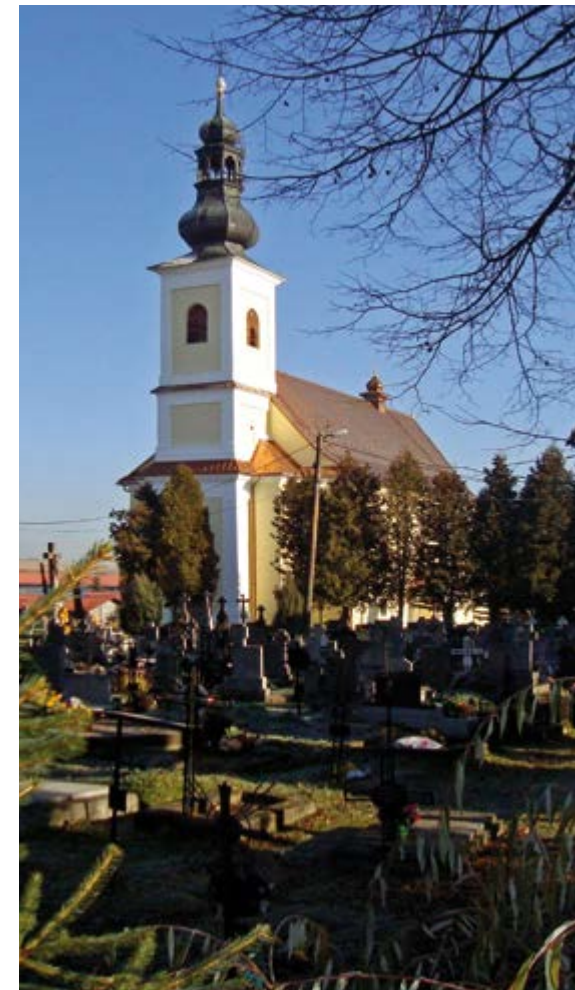
Dedinu založili v roku 1438 liptovskí zemaní Plathyovci. Mali územné spory s Trstenou i Thurzovcami. V roku 1645 sa v Čimhovej usadil poľský katolícky misionár Ján Sczechowicz z Ratulova, vodca protireformačného hnutia na Orave, aby opäť šíril katolícku vieru. Obec zničili kuruci v roku 1683, v roku 1690 bola takmer opustená. Po zrušení poddanstva zemanovia odišli z Čimhovej. Obyvatelia sa zaoberali poľnohospodárstvom, plátenníctvom, tkáčstvom, košíkárstvom, pálením liehu. V obci sa našlo aj kamenné uhlie.

A bol to práve Ján Sczechowicz, ktorý spolu s farníkmi postavil v roku 1653 drevený kostolík, ktorý bol predchodcom súčasného chrámu. Do neho sa na bohoslužby schádzali katolíci takmer z celej Oravy. Po jeho zrušení bol postavený druhý kostol v roku 1696. Stál 78 rokov a až v roku 1774 bol postavený nový murovaný kostol v barokovom slohu. Ide o jednolodový priestor s oblým uzáverom presbytéria a predstavanou vežou. Kostol bol opravovaný v roku 1925, pričom jeho najnovšia vonkajšia a vnútorná rekonštrukcia sa uskutočnila v rokoch 2010 – 2012. Tá pozostávala z rekonštrukcie krovu a krytiny, ako aj sanácie obvodových stien. Kostol bol vyhlásený za Národnú kultúrnu pamiatku.

Pamiatky v interiéri

Hlavný oltár so stĺpovou architektúrou je z druhej polovice 18. storočia, s plastikami sv. Štefana a sv. Ladislava. Oltárny obraz sv. Imricha z roku 1832 je od Maximiliána Rátskaya (1806 -1872),

známeho ľudového rezbára a maliara pochádzajúceho zo Zázrivej. Bočné oltáre sv. Jána Nepomuckého a Panny Márie sú z polovice 18. storočia. Kazateľnica je klasicistická z druhej polovice 18. storočia, so staršími obrazmi evanjelistov zo 17. storočia. Rokokový organ pochádza z polovice 18. storočia.



Nová pevnosť, Komárno



S dĺžkou 540 m sú Kasárne jednou z najdlhších stavieb v strednej Európe.

Mesto Komárno sa pýši jedinečnou pevnosťou, ktorá nemá na Slovensku páru. Z podnetu cisára Leopolda II. v druhej polovici 17. storočia pevnostný systém zdokonalili do podoby, ktorá bola najmodernejšia v strednej Európe. Presnejšie by sme mali hovoriť o niekoľkých pevnostiach, ktoré spolu vytvárali prepracovaný fortifikačný systém bastiónového typu. Po vpáde Turkov do Uhorska sa v roku 1546 začal stavať obranný bastiónový systém reprezentovaný dnešnou Starou a Novou pevnosťou.

Nová pevnosť

S výstavbou tzv. Novej pevnosti sa začalo v roku 1654 na príkaz panovníka Ferdinanda III. Habsburského. Mala tvoriť prírodnú ochranu zastaranej tzv. Starej pevnosti. Na mieste Novej pevnosti stálo stredoveké Komárno, ktoré na konci 16. storočia takmer úplne zničili cisárski vojaci a Turci obliehajúci pevnosť. Jeho zvyšky boli úplne odstránené počas výstavby Novej pevnosti. Po tom, ako sa v roku 1699 južná časť Uhorska oslobodila spod tureckej okupácie, dôležitosť komárňanskej pevnosti upadla do úzadia. Do stredobodu pozornosti sa pevnosť opäť dostala až v dôsledku napoleonských vojen na začiatku 19. storočia. V roku 1808 bola celá Nová pevnosť prebudovaná z tehál na tzv. Korunnú hradbu s tromi bastiónmi. Po tom bola v jej vnútri v roku 1810 postavená budova kasárne a v roku 1815 veliteľská budova.

Leopoldova brána a Kasáreň

Leopoldova brána je hlavným, honosným vstupom do pevnosti v Komárne. Bola pomenovaná podľa panovníka Leopolda I. Habsburského (1685 – 1705), ktorý nariadil dobudovanie Novej pevnosti. Kasáreň je dvojpodlažná budova v tvare písmena U kopírujúca múry Novej pevnosti a bola postavená v rokoch 1809 – 1810 pre 2 000 až 2 500 vojakov (niektoré zdroje uvádzajú až 4 000). V jej strede sa nachádzala malá kaplnka. S dĺžkou 540 m ide o jednu z najdlhších stavieb v strednej Európe.



Obnova omietok vonkajších fasád

„Obnova fasádnych omietok centrálnej časti objektu Novej pevnosti bola súčasťou rozsiahlej obnovy fasády, výplňových konštrukcií a vnútorných priestorov,“ uvádza architekt Béla Jakab, podľa projektu ktorého bola v roku 2018 pevnosť obnovená. „Postup prác bol realizovaný pod príslym dohľadom Krajského pamiatkového úradu Nitra. Pri rekonštrukcii a výbere materiálu bola snaha dodržať požiadavky a predpisy pre obnovu

Nová pevnosť, Komárno

Miesto: Hradná ul., Komárno
Realizácia: 2018
Investor: Stará pevnosť Komárno, n. o.
Architekti: Béla Jakab
Spolupráca: Beáta Sádecká
Realizátor: DARTON s. r. o., Komárno

Použité materiály Baumit:

- Sanova MonoTrass
- Sanova Pre
- Sanova Fine
- SilikatColor
- SanovaPrimer ■ ReCompact



národných kultúrnych pamiatok. Povrch fasády bol opieskovaný, následne prebehlo hĺbkové škárovanie.“

Pre obnovu fasády tejto národnej kultúrnej pamiatky bol po príprave podkladu ktorý zahŕňal odstránenie pôvodného náteru a poškodených omietok, očistenie povrchu, škárovanie muriva a ošetrenie časti omietok, ktoré to potrebovali, použitý sanačný systém Baumit Sanova.

Kostol sv. Jakuba Staršieho

Kostol vo Štvrtku na Ostrove patrí k málopočetným dvojvežovým stredovekým stavbám reprezentatívneho charakteru.



Dominantou, a zároveň architektonickým skvostom obce Štvrtok na Ostrove je pôvodne románsky (z polovice 13. storočia), neskôr goticky prestavaný stredoveký kostolík sv. Jakuba staršieho. Ide o najstarší chrám zasvätený tomuto svätcovi, jednému z troch najobľúbenejších Kristových apoštolov na Slovensku. V roku 2017 získal farský úrad ocenenie mimovládnej organizácie Academia Istropolitana Nova za príkladnú obnovu chrámu.

Neskororománska stavba

Na základe výsledkov výskumu v uplynulých rokoch bola stavba zaradená medzi neskororománske stavby juhozápadného Slovenska, pri ktorých už stavitelia zvolili polygonálny tvar svätyne typický pre vyspelú gotiku. Donedávna bola pritom súčasťou svätyňa kostola datovaná až do 14. storočia. Medzi podobne riešené stavby v tejto časti Slovenska patrí napríklad Šamorín, Dunajská Lužná či zaniknutá lokalita v Kalinkove. Stavebný materiál tvorí v prevažnej miere tehla, kombinovaná je však aj s kameňom (základy, spodná časť veží a architektonické detaily). Zaklenuté podvežie sa do priestoru lode otváralo troma arkádovými oblúkmi, ktoré niesli dva hranolové piliere.

Veľkou gotickou prestavbou prešiel kostol niekedy v období od konca 13. storočia až 1. polovice 14. storočia. V rámci nej bol pôvodný rovný strop nahradený murovanou klenbou nesenou dvoma piliermi, čím vzniklo dvojloдие. V prvej polovici 15. storočia sa realizovalo veľké rozšírenie kostola, keď k nemu bola pristavaná južná loď, ktorá sa na východnej strane otvárala do priestoru románskej kaplnky a na západnej strane sa k nej pripájal samostatný priestor, dnešná klenotnica. S hlavným dvojloďím južnú loď spájali dva veľké arkádové oblúky. Táto prístavba bola zaklenutá troma poliami krížovej rebrovej klenby.

Narušená statika a úspešná rekonštrukcia

Veľké škody na kostolíku zrejme spôsobili silné zemetrasenie v roku 1590 s epicentrom v Komárne. Narušená statika viedla k zrúteniu severnej veže, ktorú vystavali nanovo. V období baroka postavili predsieň pred južnú a severný vstup. V druhej polovici 19. storočia pristavali k severnej stene svätyne a východnej stene severnej lode nové oratórium. To bolo prepojené so svätyňou novo vytvoreným vstupom, ktorému padlo za obeť stredoveké pastofórium. K úpravám došlo ešte aj v 60. a 70. rokoch 20. storočia, kedy bola odstránená neogotická južná predsieň a znovu sa otvorilo prvé podlažie južnej veže dvojicou združených okien. V roku 2014 sa začalo s komplexnou obnovou kostola, ktorá bola ukončená v roku 2017. V rámci nej vymenili krov nad presbytériom a strešnú krytinu, obnovili fasády ako aj chodbu v podveží.



Kostol sv. Jakuba Staršieho

Miesto: Štvrtok na Ostrove, okr. Dunajská Streda
Realizácia: 2017
Investor: Rímskokatolícka cirkev, Farnosť Štvrtok na Ostrove
Architekt/Projektant: Gabriela Józán Horváth
Realizátori: MK-Stavebniny-Michal Kiss, Štvrtok na Ostrove; LIMAK s.r.o.

Použité materiály Baumit:

■ NanoporColor
 ■ FungoFluid ■ Sanova MonoTrass



Kaštieľ v Tonkovciach

Kedysi sa nazýval Pálffyho palácom a bol skvostom medzi slovenskými panskými rezidenciami.



Kaštieľ v Tonkovciach

Miesto: obec Nový Život,
miestna časť Tonkovce, okr. Dunajská Streda
Realizácia: 2009 - 2010
Investor: Energoinvest s.r.o.
Architekti: Teodor Engliš, Eva Ondrušková
Realizátor: ART ROPO, s. r. o., Bratislava

Použité materiály Baumit:

- Sanačný systém Baumit Sanova W
- SilikonColor

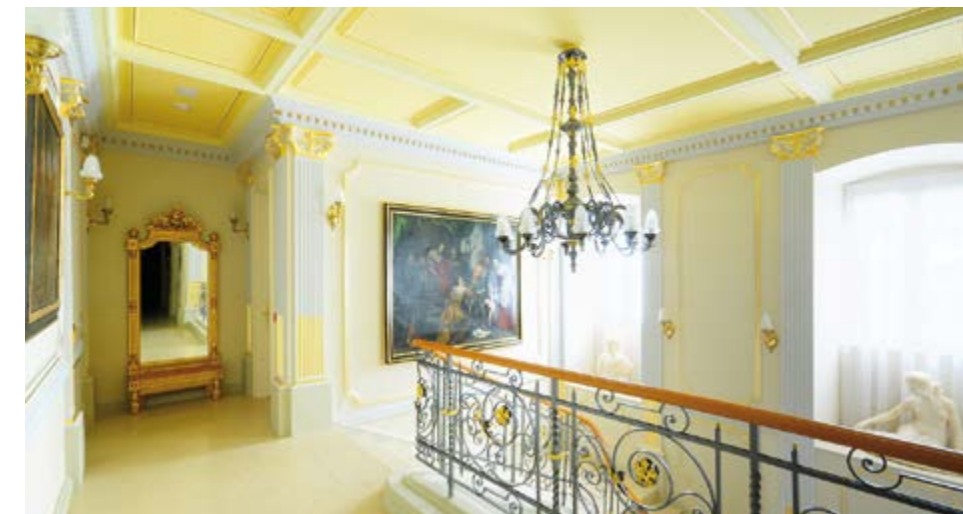
lunetami. Prostredie v okolí pamiatky je zachované a nie je narušené modernou výstavbou, čo je dnes veľmi vzácné. Kaštieľ v Tonkovciach nie je prístupný verejnosti a možno ho obdivovať iba zvonku.



Uprostred anglického parku na južnom okraji Tonkoviec – miestnej časti obce Nový Život – stojí kultúrna pamiatka so zaujímavým príbehom. Ide o pôvodne barokový kaštieľ z 18. storočia, ktorý bol v rokoch 1880 - 1890 prebudovaný v duchu romantického historizmu. Kedysi sa nazýval Pálffyho palácom a bol skutočným skvostom medzi slovenskými panskými rezidenciami. Dnes je to súkromná rezidencia, ktorá prešla rozsiahlou rekonštrukciou.

Nový život

Začnime však s Novým životom – čiže s názvom obce, ktorá je výsledkom novodobého vývoja. Ešte v 18. storočí to boli väčšie majery, ktorých miestne názvy ešte celkom nezanikli – Eliášovce (Illésháza), Tonkovce (Tonkháza), Malý Máger (Kis Magyar), Vojtechovce (Bél Vata) a zaniknutá osada Esterháza. Je pozoruhodné, že z nich pochádzajú dva rody, ktorých členovia významne zasiahli do diania a kultúry strednej Európy. Ich predikáty vznikli podľa názvov týchto osád. Eliášovce boli sídelným majetkom Illésházyovcov a osada Esterháza bola starým kmeňovým majetkom Esterházyovcov. Ale naspäť k Tonkovciam a pôvodne barokovému kaštieľu s veľkoryso koncipovaným parkom.



Hrozil zánik

V období socializmu bolo s pamiatkou nevelmi dobre nakladané, neraz sa využívala na účely, ktoré neboli s ohľadom na charakter stavby najšťastnejšie – boli tu napríklad zriadené sklady. Kaštieľ sa postupom času dostal do dezolátneho stavu a hrozil mu zánik. V hodine dvanástej ho kúpila súkromná osoba, ktorá ho na vlastné náklady zrekonovoala a opätovne premenila na luxusné sídlo. Objekt je dvojpodlažná rozsiahla stavba s dvoma bočnými krídlami, situovaná do parku. Deväťosová fasáda, členená obdĺžnikovými oknami s nadokennou štukovou ornamentikou na prvom poschodí, má terasu, ktorá stojí na štyroch pilieroch. Stropy miestností sú rovné alebo zaklenuté klenbou s podkasanými

Rosenfeldov palác

Jedna z najkrajších historických budov v Žiline s prvkami hravej secesie.



Rosenfeldov palác

Miesto: J. M. Hurbana 28, Žilina
Realizácia: 2015 - 2016
Investor: Mesto Žilina
Architekt: Dušan Voštenák
Generálny dodávateľ: EURO BUILDING, a. s., Bratislava
Realizátor: Ján Cagán - NANISTAV, Prievidza

Použité materiály Baumit:

- NHL glet
- SilikatColor
- MultiRenova
- MPA 35

Komplexná obnova Rosenfeldovho paláca vrátila architektonický výraz paláca do obdobia jeho vzniku. V storočnej budove zmizli všetky nepôvodné prvky a nevhodné prestavby, aby opäť vynikla pôvodná výzdoba a detaily. Objekt po obnove slúži verejnosti ako reprezentatívne multifunkčné kultúrne a spoločenské centrum.

Uprostred historického centra

Rosenfeldov palác treba vnímať v kontexte s ďalšími významnými budovami v centre mesta. V blízkosti sa nachádza neologická synagóga - dielo Petra Behrensa, Banka Žilina - neoklasicistická budova z roku 1912 a secesná budova Vysokej školy dopravnej. Spomenuté objekty prešli alebo prechádzajú rekonštrukciou a na malom priestore vzniklo reprezentatívne centrum s inovatívnymi a kultúrnymi funkciami. Budovu dal postaviť bankár Ignác Rosenfeld podľa návrhu architekta Nicoletta Reutera. „V roku 1907 bol dokončený nový palác ako sídlo banky a zároveň ako rodinné sídlo Rosenfeldovcov. Podoba paláca je kombináciou starého sveta a nových výziev, ktoré sú čitateľné aj v architektúre. Ide o kombináciu starého reprezentatívneho eklektizmu, ktoré si z pôvodných architektonických slohov vyberá to najlepšie a mieša to do výpravných celkov, a na druhej strane hravá secesia, ktorá s obľubou používa ohýbané línie, rastlinné motívy, figurálne diela,“ povedal metodik obnovy pamiatky z Krajského pamiatkového úradu Vladimír Majtan.

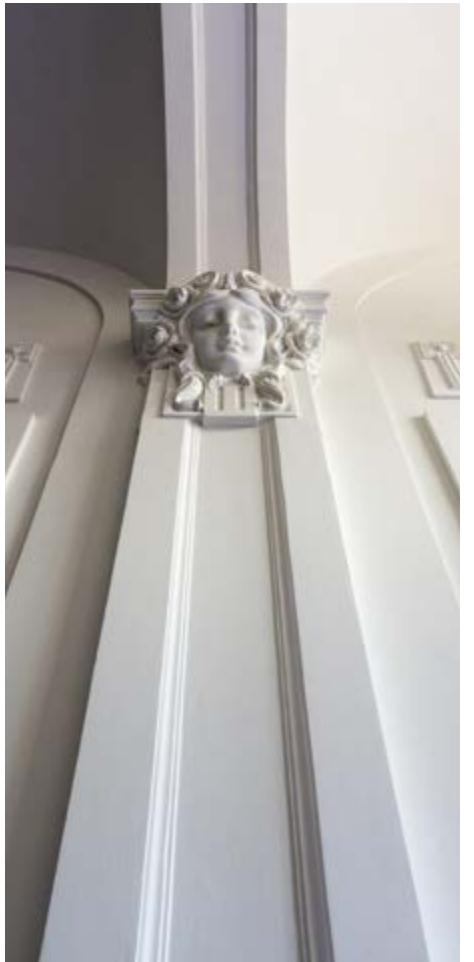
Bez zásadných stavebných úprav

Od smrti majiteľov (1932) do začiatku rekonštrukcie (2015) palác slúžil na kancelárske a spoločenské účely. V. Majtan potvrdil, že „veľkým šťastím bol fakt, že objekt dlhé roky patril pod odbor školstva, ktorý nebol dobre finančne dotovaný a tak neboli prostriedky, aby prešiel obnovou, ktorá by nemusela byť šetrná.“

Pod premenu schátranej budovy sa podpísal architekt Dušan Voštenák a v jeho koncepcii bola



zachovaná celá pôvodná stavba s dispozičným riešením. Prevádzka pre výstavné a reprezentačné účely bola citlivo navrhnutá bez zásadných stavebných úprav. Dôsledná obnova všetkých stavebných a interiérových častí určila minimálne prevádzkové a technické zásahy do stavby. Bolo potrebné riešiť kúrenie, elektroinštalácie, osvetlenie, rozvody vody, kanalizáciu, sanáciu muriva a opravu krovu. Všetky pôvodné časti boli odborne reštaurované alebo doplnené replikami. Prevádzkové potreby si vyžiadali realizáciu výťahu, zimnej záhrady na prvom nadzemnom podlaží a oceleové konštrukcie so sklenými výplňami pre limitovaný počet návštevníkov expozície v podkrovi.



Evanjelický kostol v Pezinku

Kostol je prvou klasicistickou pamiatkou v Pezinku, veža je neogotická.



Evanjelický kostol

Miesto: Potočná ul., Pezinok
Realizácia: 2017
Investor: Evanjelická cirkev a.v.
Realizátor: ŠTUKONZ s. r. o., Veľká Mača

Použité materiály Baumit:

- SanovaPrimer
- SanovaPre
- Jadrová omietka
- Ušľachtilá omietka
- SiliconColor
- MultiRenova

Klasicizmus sa v Pezinku výraznejšie neuplatnil, ale v prípade evanjelického kostola našiel svoju reprezentatívnu podobu. Postavili ho evanjelici augsburského vyznania po vydaní Tolerančného patentu Jozefa II v roku 1781 a to za tri mesiace od augusta do novembra v roku 1783. Kostol patrí k evanjelickým tolerančným kostolom a svojím výzorom je odrazom pomerov, z ktorých evanjelici dostali povolenie kostoly stavať. Po rekonštrukcii v roku 2017 patrí k výrazným dominantám Pezinka.

Viera, Lásky, Nádej

Pôvodne bol kostol bez veže a mohli ho stavať iba v bočnej ulici. Keď neskôr bolo možné postaviť aj vežu, evanjelici ju postavili v neogotickom slohu v rokoch 1857 – 1861. Na veži sú umiestnené tri zvony pomenované Viera, Lásky, Nádej. Dvojramenný kríž na veži darovala Anna Krüppelová, ako o tom svedčí nápis vo vodorovných ramenách kríža (Gewidmet – von Anna Krüppel). Architektúra kostola je veľmi jednoduchá. Má obdĺžnikový pôdorys s emporami po celom obvode, krytý je rovným stropom a má vyčnievajúcu sakristiu. Na fasáde, členenej lizénovým rámom, sú dva rady obdĺžnikových okien. Nábožensko-cirkevné zamierenie vnútra kostola je vyjadrené tým, že kazateľňa je nad oltárom, aby sa tým zdôraznil význam kázne, ktorá je popri liturgii rovnako dôležitou súčasťou bohoslužby ako dianie pri oltári. Oltár je v typickom klasicistickom slohu. Vcelku je jednoduchý, len nad kazateľňou sú drevené kolorované symboly (Biblia, symboly viery, lásky a nádeje).

Pred oltárom je krstiteľnica z roku 1785 od sochára M. Stamingera. Koncertný trojmanuálový organ z roku 1953 je dielom organára Riegera z Krnova. Pod vežou je umiestnený renesančný reliéf znázorňujúci vzkriesenie Kristovo. Reliéf je z roku 1622 a bol pôvodne použitý ako stavebný materiál pri stavbe kostola. Objavený bol v sedemdesiatych rokoch 20. storočia v múre sakristie. Za oltárom

sú pamätné tabule: nemecká z príležitosti 100. výročia stavby kostola a slovenská zo 150. výročia s totožným textom. Okrem toho je v kostole aj tabuľa k 200. výročiu kostola.

Spor o Kupeckého

Ako vo svojej záslužnej publikácii o barokovom maliarovi Jánovi Kupeckom píše Oliver Solga „istý čas sa viedla medzi slovenskými a maďarskými historikmi umenia diskusia o autorstve oltárnych obrazov, ktoré sa nachádzajú v Evanjelickom kostole v Pezinku. Išlo o obrazy Oplakávanie Krista (Snímanie z kríža) a Posledná večera. V publikácii Evanjelické kostoly na Slovensku sa dokonca uvádza, že obidva obrazy sú dielom Jána Kupeckého, čo nie je pravda... Pri svojej návšteve Pezinka v roku 2010 taliansky historik umenia E. A. Safarik (rodák z Bratislavy, od roku 1968 mal talianske občianstvo – pozn. aut.) síce vylúčil Kupeckého autorstvo, ale aspoň trochu potešil Pezinčanov tým, že identifikoval autora oltárneho obrazu Posledná večera v Evanjelickom kostole. Podľa neho ním bol padovský maliar druhej polovice 17. storočia Matteo Ghidoni, prezývaný aj Matteo dei Pitocchi. Pseudonym dostal podľa záľuby využívať ako modely tváre žobrákov“.



Kaštieľ Mojmirovce

Kaštieľ pripomína rodisko grófa Antona Grasalkoviča, predsedu uhorskej kráľovskej komory.



Kaštieľ Mojmirovce

Miesto: Mojmirovce, okr. Nitra

Realizácia: 2010

Investor: Vzdelávací inštitút COOP, s. r. o., Nitra

Architekt: Barak architekti - Viktor Šabík

Realizátor: NR-ART, s. r. o., Nitra

Použité materiály Baumit:

- Sanačný systém Sanova W a S
- SilikonColor



V starobylej zvlnenej krajine Nitrianskej tabule sa nachádza pokojná obec, ktorého dominantou je povedľa barokového kostola sv. Ladislava aj majestátny kaštieľ. Jeho vznik sa spája s rodom Huňadyovcov, ktorí sa do dediny, vtedy zvanej Urmín, prisťahovali po ukončení tureckých vojen. Kaštieľ bol postavený v roku 1721 v barokovom slohu a súčasnú neskoro klasicistickú podobu dostal po požari v roku 1866.

Park exotických rastlín

Súčastou panstva rodiny Huňadyovcov bol okrem kaštieľa aj rozsiahly park s množstvom exotických stromov, krovín a rastlín, ktorý patril v nasledujúcich desaťročiach medzi najkrajšie parky Horného Uhorska. Raritou bol skleník - botanická záhrada, ktorá sa, žiaľ, do dnešných dní nezachovala. Pýchou rodu Huňadyovcov bol žrebčín, v ktorom chovali ušľachtilé plemená arabských, talianskych a španielskych koní. V roku 1814 zorganizoval v Urmíne Jozef Huňady, podľa moderných pravidiel, prvé verejné konské dostihy v Rakúsko-Uhorsku. Na trati dlhej 2 600 metrov pretekalo 13 koní.

Rodisko Antona I. Grasalkoviča

Mojmirovce sú rodiskom Antona I. Grasalkoviča (1694 – 1771), čo dnes pripomína salón venovaný grófovi. Steny tu zdobia portréty Grasalkoviča a jeho panovníčky Márie Terézie v životnej veľkosti od akad. maliarky Jarmily Veľkej. Návštevníci obdivujú aj vyrezávané makety najvýznamnejších stavieb, ktoré dal gróf postaviť, dobové erby a brnenia. Grasalkovič zastával funkcie vysokého uhorského hodnostára, kráľovského personalis, strážcu uhorskej kráľovskej koruny, predsedu uhorskej kráľovskej komory, kráľovského hlavného koniara a bol aj županom Novohradskej a Aradskej stolice.

Sídlo šľachticov, budova školy, dnes hotel

Po druhej svetovej vojne odišli zo svojho sídla v Mojmirovciach poslední potomkovia šľachtic-

kého rodu Huňadyovcov. Kaštieľ následne slúžil na rôzne účely, boli tu zriadené vojenské kasárne, neskôr byty pre učiteľov, lekárske ordinácie a pohostinstvo, dokonca aj základná škola. Od konca 60-tych rokov budova už len chátrala. V roku 1974 sa kaštieľ stal majetkom spotrebných družstiev na Slovensku a po rozsiahlych postupných rekonštrukciách je dnes sídlom hotela Kaštieľ Mojmirovce****, Vzdelávacieho inštitútu COOP, a.s. a Nadácie Mojmír. Takmer z trosiek bývalého žrebčína bolo vybudované štýlové kongresové a hotelové centrum. V zrenovovaných priestoroch kaštieľa sa dnes nachádza reštaurácia, vína pivnica a vinotéka, školiace miestnosti, apartmány a izby, relax centrum, v podzemných priestoroch kaštieľa je strelnica pre krátke zbrane.



Evanjelický kostol v Rači

V objatí viery a vinohradov okolo Bratislavy.



Evanjelický kostol v Rači

Miesto: Alstrova ul., Stupavská ul., Bratislava

Realizácia: 2019 - 2021

Investor: Evanjelická cirkev augsburského vyznania

Realizátor: RB production Trnava, s. r. o.

Odborný návrh sanácie: Jozef Bako

Farebnosť fasády: Pamiatkový úrad SR, Natália Ferusová

Použité materiály Baumit:

- Sanova Pre ■ Sanova MonoTrass
- Sanova S ■ Sanova Fine
- KlimaFino ■ MultiRenova
- KlimaColor ■ SilikonColor



Rozdiel 3 metrov

Nedá sa ho nevšimnúť, a to nie len preto, že je vynovený. Je až o 3 m položený nižšie ako okolitý terén a vzhľadom k vysokému sklonu terénu je v zadnej časti kostola oporný múr, ktorý oddeľuje fasádu kostola úzkym servisným koridorom. Tá je najmä zo severnej a severozápadnej strany vystavená vplyvu zrážkovej činnosti, ako aj vzliňajúcej vlhkosti z príľahlého svahu. Pri zrážkovej činnosti dochádzalo k hromadeniu vody v okolí kostola, a tým k vysokému vzliňaniu vlhkosti do muriva. Aj preto bolo doporučené zrealizovať tzv. primárne sanačné opatrenia, bez ktorých by sa životnosť sanačných omietok radikálne znížila.

Obnova fasády a jej farebnosť

Pri obnove fasády na račianskom kostole sa v prvom kroku mechanicky odstránil fasádny náter a nesúdržné časti omietkového systému. Následne bol na

Lepšie časy nastali pre evanjelikov v Rači až po vydaní Tolerantného patentu Jozefom II. So slobodou vierovyznania však neprišla hneď aj výstavba kostola, a tak veriaci chodili na služby Božie do Bratislavy. Až prišiel rok 1834 a gróf Anton Pálffy dal povolenie na stavbu kostola, ktorý dokončili už o rok neskôr. Veža pribudla až v roku 1905. V roku 2021 dostal kostol novú fasádu.

lokálne vyspravenú fasádu aplikovaný dodatočný spevňovací náter a štuková omietka. Pri obnove fasády bol braný dôraz na autenticitosť povrchovej úpravy. „Preto sa po dohode s Krajským pamiatkovým ústavom (KPÚ) rozhodlo, že sa na celkovú obnovu fasády kostola použije renovačná štuková omietka,“ upozorňuje Jozef Poláček, technický poradca v spoločnosti Baumit. „Podľa priložených dobových fotografií sa zistilo, že pôvodná farebnosť fasády bola ladená predovšetkým v bielych, resp. bielo lomených fasádnych farbách.“

Obnovený interiér

Rekonštrukcii sa nevyhol ani interiér. Murivo, ako

aj omietkový systém v interiéri, najmä v oblasti obvodovej steny v západnej časti kostola, boli výrazne poškodené vplyvom vzliňajúcej vlhkosti a neustáleho pôsobenia vodorozpustných solí. Riešením bola aplikácia sanačných omietkových systémov. Vlhkosť mala vplyv aj na príľahlé drevené konštrukcie vnútornej terasy a časť z nich sa musela repasovať. A keď už budete dnu – všimnite si stĺpový dvojjetážový rokokový oltár s kazateľnicou z 2. polovice 18. storočia, rokokovú kamennú krstiteľnicu z 2. polovice 18. storočia kalichového tvaru s vrchnákom so sochou Krista a Jána Krstiteľa, pred lavicami je zase soška Dr. Martina Luthera... Kostol v Rači skrýva mnohé tajomstvá.



Najkrajšie moderné fasády



Gymnázium Grösslingova „Gamča”

Patrí k najväčším skvostom
secesnej architektúry
v Bratislave.

Na sklonku života dostal prezývku „maďarský Gaudí“. Nie náhodou. Jeho tvorivý génius explodoval na prelome 19. a 20. storočia, keď v strednej Európe vládla secesia. Volal sa Ödön Lechner a je šťastím pre Bratislavu, že v nej zanechal výraznú architektonickú stopu. Jednou je aj Gymnázium na Grösslingovej ulici neďaleko bratislavského Starého mesta. Po vyše sto rokoch začalo gymnázium nanovo rozprávať svoj príťažlivý príbeh.





Gymnázium Grösslingova „Gamča”

Miesto: Grosslingova ulica 18, Bratislava
Generálny projektant: BOUDA MASÁR
 architekti s. r. o., Bratislava
Autori rekonštrukcie: Juraj Almássy, Peter
 Bouda, Richard Čečetka, Ivan Masár, Ondrej
 Strýček
Investor: Bratislavský samosprávny kraj
Termín rekonštrukcie: 2009 - 2011
Generálny dodávateľ: Sanex, s. r. o., Spišská
 Nová Ves
Umelecko-remeselné práce, omietky, štuky
terazzo: ŠTUKONZ s.r.o., Veľká Mača

Použité materiály Baunit:

- MultiRenova
- SilikatColor

Výtvarné fasády

Komplex bývalého bratislavského Prvého katolíckeho gymnázia na Grösslingovej ulici z roku 1908 (tzv. Gamča) a neďalekého Kostola sv. Alžbety (tzv. Modrý kostolík, 1913) na Bezručovej ulici patrí nielen k vrcholným dielam Ľodňa Lechnera (1845 – 1914), ale aj k najväčším skvostom secesnej architektúry v Bratislave. Vynikalo úžasným výtvarným stvárnením fasád aj interiéru s množstvom umelecky a remeselné zvládnutých detailov. Prehľadná dispozícia, konštrukcia a forma zjednotili dielo do harmonicky pôsobiaceho a štýlovo jednotného a čistého celku.

Klíčový moment rekonštrukcie

Gymnázium bolo v čase svojho vzniku centrom vzdelanosti v oblasti prírodných vied a bolo vybavené napríklad prvým röntgenovým prístrojom, digestormi v laboratóriách atď. Nánosy rokov a nedostatočná údržba však devastácie pôsobili na jej stavebnotechnický stav, ktorý bol pred rekonštrukciou veľmi zlý.

„Náš prístup bol pomerne jednoduchý,“ hovorí autor rekonštrukcie Ing. arch. Peter Bouda. „Dielo sme očistili od všetkých nevhodných nánosov, kto-

„Usilovali sme sa o štýlovú čistotu a jednotu celku.“

(Peter BOUDA, autor rekonštrukcie)

ré sa na stavbu nabalili počas sto rokov existencie školy. Boli to prístavby, prestavby a množstvá potrubných vedení a káblov. V spolupráci s odborníkom na stavebnú fyziku sme museli navrhnúť účinnú sanáciu proti vlhkosti. Išlo o kľúčovú záležitosť, lebo stavba má množstvo nechránených detailov vystavených priamo účinkom dažďa.“

Prečo žltá fasáda?

Výber materiálov a ich farebnosť boli podriadené výsledkom umeleckohistorického a reštaurátorského prieskumu, ktorého snaha smerovala k pôvodnému výrazu z roku 1908. Reštaurovalo sa všetko, čo sa dalo zachovať: štuky, klampiarske detaily – atypicky tvarované hrebenáče, reštaurovanie a doplnenie pôvodného interiérového terazza či obnova fasády.

Azda najviditeľnejšou zmenou je prechod od mod-

rej farebnosti fasády k žltej. Aj táto zmena však vychádza z originálneho projektu.

„Takto sa to dochovalo v písomnom doklade popisu budovy z roku 1908 a na dobových pohľadiach, pričom táto skutočnosť sa potvrdila reštaurátorským prieskumom fasády,“ potvrdzuje Peter Bouda. „Pieskovo-sivo-biela farebnosť školy je elegantná a príjemne kontrastuje s farebnosťou susedného Modrého kostolíka. Lechner úmyselne neaplikoval rovnakú farebnosť na dve funkčne rozdielne budovy, čo bolo zrejme aj zo zachovaných častí pôvodnej krytiny gymnázia a krytiny kostola.“

„Fascinovala ma kultúra z Východu, ktorá mi pomohla aplikovať ľudové motívy do monumentálnej architektúry.“

(Ödön LECHNER, autor stavby)

Kostol Panny Márie Snežnej

Pohnutý príbeh chrámu na bratislavskej Kalvárii priniesol tvarovo čistú obnovu so zmyslom pre materiál a detail.



Aj tento kostol zažil nepravdivé cesty osudu. Narodil sa totiž do nepriaznivej doby. S výstavbou Kostola Panny Márie Snežnej sa začalo v pohnutom období druhej svetovej vojny a dokončený bol počas nástupu komunistického režimu. Keďže nebol celkom dokončený, 3. 10. 1948 kostol vtedy požehnal kňaz Ambróz Lazík, administrátor Trnavskej apoštolskej administratúry. Na konsekráciu biskupom tak čakal viac ako 70 rokov od postavenia.



Ružový mlyn

Vodojem bol prvým nesakrálnym vežovým objektom v Piešťanoch a dodnes je najvyšším bodom v meste.



Aj za touto stavbou v Piešťanoch stojí známa piešťanská rodina Winterovcov, ktorá chcela vyriešiť nedostatočné zásobovanie kúpeľov, kde sa počas prvej svetovej vojny liečilo viac ako 2000 ranených vojakov. Podnikateľský plán bol úspešný a už v roku 1917 začal parný Ruženin mlyn (tak sa pôvodne volal) fungovať podľa projektu Arnolda Bachracha a Alexandra Harsányho. Po vyše 100 rokoch prešiel industriálny objekt rozsiahlou rekonštrukciou a chátrajúca pamiatka nadobudla prevažne bytovú funkciu.





Ružový mlyn

Miesto: nárožie Partizánskej a Vrbovskej ulice, Piešťany

Autor: Matej Otrisal (PamArch, s. r. o.)

Spolupráca: Pavol Paulíny (hlavný projektant), Pavel Gregor (odborný konzultant), Ivan Holub (statika), Matúš Holub (statika)

Investor: Ružový mlyn, s. r. o.

Realizácia: 2017 – 2021

Použité materiály Baumit:

- SilikonColor
- MPA 35
- Sanova MonoTrass



Sláva a prach

Aj príbeh tejto budovy mal neveselé kapitoly. Ľudovít Winter (1870 - 1968) prišiel o stavbu počas druhej svetovej vojny, keď sa dostal do koncentračného tábora, a neskôr opäť počas komunistického prevratu, keď firmu zoštátnili. Z Ruženinho mlyna (bol pomenovaný po Wintrovej nevlastnej dcére Rózsike) sa stal Ružový mlyn, ale produkoval ďalej aj za socializmu – áno, povestný BB puding, či detská výživa Panvita pochádzali odtiaľ. Postupne však výroba ustávala, až sa zastavila a jeho žarnovy zapadli počas prelomu milénii prachom. Nový život mu vdýchol rok 2013, keď bol mlyn vyhlásený za národnú kultúrnu pamiatku a príležitosti sa chytil nový investor.

Bohaté portfólio bytov

Investor pri obnove úzko spolupracoval s Krajským pamiatkovým úradom Trnava, pričom bol zachovaný vizuál fasády budovy a takisto akceptoval odbornú a metodickú pomoc pri obnove a využívaní pamiatky. Projekt začali realizovať na jeseň 2017. Do historickej budovy umiestnili 73 bytových jednotiek vo výmerách od 33 až po 218 m². V mlyne tak vzniklo pomerne bohaté portfólio – od štartovacích bytov až po štedré priestory pre náročnejších. Okrem originálneho

industriálneho nádychu a výhľadov na Piešťany lákala nových majiteľov realitka aj na nadštandardnú svetlú výšku miestností od 3 do 4,5 metra v závislosti od typu bytu. Prízemie obsahuje občiansku vybavenosť a vstupné priestory pre byty.

Aj s originálnymi dobovými prvkami

„Pôvodná podoba stavby zo začiatku 20. storočia ostala zachovaná,“ hovorí autor návrhu Matej Otrisal. „Obvodové múry a najmä vzácne secesné fasády prešli dôslednou rekonštrukciou. V interiéri dvoch traktov nižšieho krídla budovy zostali zachované iba fragmenty stropov. Vo vyššom krídle sa stále nachádzajú pôvodné stĺpy a nosné steny. Medzi originálne dobové prvky patria tiež okná v obchodných priestoroch na prízemí.“ Zmena funkcie a z nej vyplývajúca potreba zabezpečenia hygienických a svetlotechnických požiadaviek znamenala vytvorenie niekoľkých nových a rozšírenie existujúcich okenných otvorov. Podoba novo osadených a sprístupnených balkónov vychádza zo zachovaného fragmentu pôvodných konštrukcií. Zaujímavosťou sú prvky originálneho technologického vybavenia prezentované vo verejnom priestore.

„Láska môjho pradedka k Piešťanom bola nekonečná, chránil si ich ako najvzácnejší diamant. Vďaka Piešťanom je stále nášho spomienka živá, akoby ani neodišiel.“

(Katarína Frátriková, pravnučka Ľudovíta Wintera)



Kúpalisko Zelená žaba

Kúpalisko Zelená žaba v Trenčianskych Tepliciach sa v ankete Stavba storočia českých a slovenských stavieb umiestnila na 3. mieste.

Je to doslova symbolické – dve vlajkové lode funkcionalizmu od českých architektov na slovenskom území sú neďaleko seba. Kúpalisko Zelená žaba od Bohuslava Fuchsa (1895 – 1972) leží na svahu oproti niekdajšiemu liečebnému domu Machnáč od Jaromíra Krejčara (1895 – 1950). Dva architektonické skvosty, ktoré sú v každej encyklopédii o stredoeurópskej medzivojnovnej architektúre.





Najlepšia na Slovensku

Ale zaostrieme na Zelenú žabu, ktorá sa v ankete Stavba storočia z nominovaných 100 českých a slovenských stavieb umiestnila na 3. mieste (1. miesto obsadil Ještěd – hotel a vysielacia 2. miesto Masarykovo stadión Střekov v Ústí nad Labem), čiže na Slovensku sa Fuchsovo kúpalisko v tejto ankete umiestnilo najvyššie. Brniansky architekt vytvoril komplex jemnej krásy s precíteným umiestnením do terénneho stupňa. Aj preto Zelená žaba sa stala prejavom organického funkcionalizmu a sám architekt ho považoval za svoje najmilšie dielo. K zaujímavostiam patrí, že spoluautorom projektu bol aj Slovák Ladislav Rado (1909 - 1993), ktorý bol v tom období členom brnianskeho ateliéru B. Fuchsa a neskôr išiel pracovať k Nemcovi W. Gropiusovi.

Zlomové dielo

Znalc medzivojnovéj českej a slovenskej architektúry Ladislav Foltyn v publikácii Slovenská architektúra a česká avantgarda 1918 – 1939 uvádza: „Odľahčená konštrukcia, pôsobenie materiálov, vzdušná, farebne výrazná, plasticky bohatá architektúra je symbolicky zopätá s prírodným prostredím. B. Fuchs s nevšednou invenčnosťou

riešil jedinečnosť úlohy, vyplývajúcej z komplexu funkčných faktorov, prírodných a priestorových podmienok, charakteristickú a neopakovateľnú osobitosť úlohy.“ Kúpalisko Zelená žaba desaťročia lákalo davy návštevníkov. Neskôr bolo kúpalisko pre prasknutý bazén zatvorené, a začalo chátrať. Snaha o jeho oživenie trvala celé roky, kým sa toto unikátne funkcionalistické dielo podarilo pod dohľadom pamiatkarov zrekonštruovať na moderný areál. Na Slovensku tak vznikol jedinečný objekt spájajúci predvojnovú architektúru, silu prírody a moderné technológie.

Technické výdobytky

Tvarové a materiálové riešenie a tiež rôzne technické finesy ako vysúvateľné okenné systémy v hornej kaviarni či chodba okolo bazéna boli dôkazom pokrokovosti myšlienok funkcionalistickej architektúry. Niektoré pôvodné prvky sa v projekte rekonštrukcie renovovali, z iných sa pre zlý stav zachovali iba časti originálov, väčšina sa nahradila tvarovými kópiami. Rekonštrukcia zachovala konštrukciu, objemové riešenie a obnovila pôvodnú farebnosť hlavnej budovy. Ostali aj typické šatne,

Kúpalisko Zelená žaba

Miesto: Ulica 17. novembra, Trenčianske Teplice
Termín rekonštrukcie: 2014 – 2015
Autori rekonštrukcie: CUBE DESIGN, Branislav Bolčo, Karol Kállay, Radovan Valenta
Projektant rekonštrukcie: MIKO – projekčná kancelária, s.r.o.
Investor rekonštrukcie: Kúpele Zelená žaba, s. r. o., s podporou EÚ
Dodávateľ rekonštrukcie: Združenie DSC, a. s., STRABAG Pozemné a inžinierske staviteľstvo, s. r. o.

Použité materiály Baumit:

- CreativTop Max
- CreativTop Pearl

„Dielo Bohuslava Fuchsa má pre mňa hodnotu konštanty. Je to dielo hlbokého poznania princípov funkcionalistickej estetiky.“

(Josef Pleskot, český architekt)

ktoré návštevníci cez leto intenzívne využívajú. Vedľa detského bazéna pribudol perličkový kúpeľ, o úroveň nižšie je v tieni stromov detské a športové ihrisko. Novotvarom je aj originálny saunový svet situovaný bokom od hlavnej budovy v tieni stromov. Ako tvrdí spoluautor rekonštrukcie Radovan Valenta, „Na Zelené žabe bolo treba použiť špeciálne omietky a vypracovať množstvo vzoriek na schválenie pamiatkarmi. Obzvlášť hrubozrnná omietka predstavovala „oriešok“. Ale myslím, že sa to naozaj podarilo. S kreatívnymi omietkami sme nemali veľa skúseností, ale na Žabe sme si to vynahradiť.“

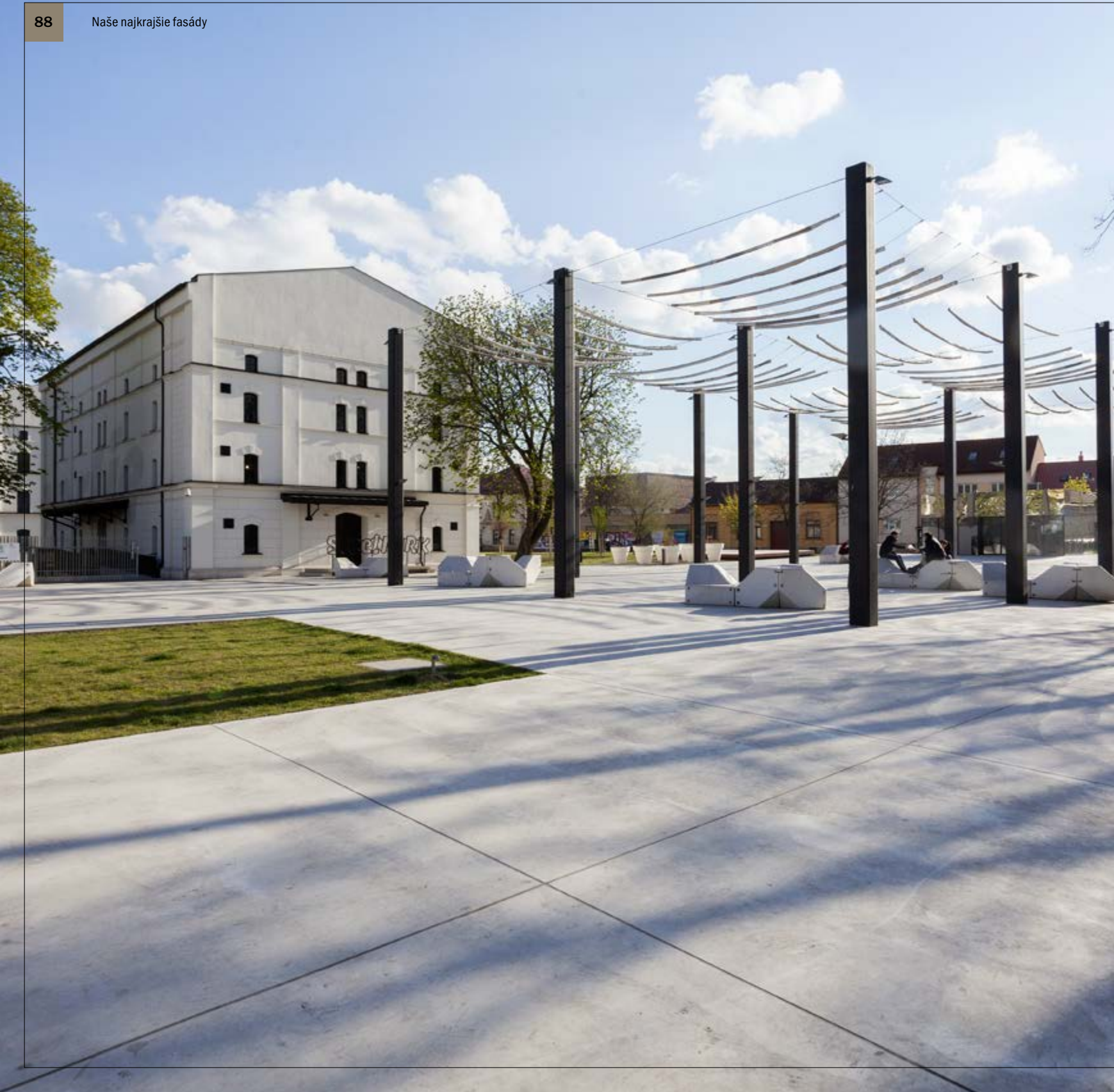
Kulturpark, Košice

Kulturpark získal najprestížnejšie architektonické ocenenia na Slovensku.



Kulturpark v Košiciach bol po dokončení v roku 2013 doslova kométou na slovenskom i medzinárodnom architektonickom nebi a zvíťazil všade, kde prišiel: získal CEZAAR-a (v dvoch kategóriách), Cenu Dušana Jurkoviča, Cenu ARCH, Baunit Life Challenge 66 v kategórii Renovácia historických objektov, Krištáľové krídlo v kategórii architektúra pre Irakli Eristaviho..., aby sme vymenovali aspoň tie najvýznamnejšie. Kométa nezhasla ani po takmer desiatich rokoch svojej existencie.





Kulturpark

Miesto: Kukučínova 2, Košice

Autori architektonického riešenia:

Irakli Eristavi, Pavol Šilla, Gabriel Boženík, Milan Vlček, Silvia Šillová

Projektant architektonickej časti:

Irakli Eristavi, ZEROZERO, s. r. o.

Projektanti – statika stavby: Vladimír Durbák, Viliam Hrubovčák

Investor: Mesto Košice

Realizátor: Metrostav Slovakia, s. r. o., Bratislava

Termín realizácie: 2012 - 2013

Použité materiály Baumit:

- Baumit Pro
- Sanačné omietky Bayosan
- Multicontact W55
- SilikatColor



Kultúra v novom a po novom

Kultúrne centrum Kulturpark je najväčším investičným zámerom projektu Košice - Európske hlavné mesto kultúry 2013. Ide o revitalizáciu rozsiahleho areálu, vytvorenie novej kreatívnej, vzdelávacej a oddychovej štvrte Košíc, neďaleko historického centra mesta. Nové kultúrne centrum sa rozprestiera v historickom areáli kasární z poslednej dekády 19. storočia. Blízkosť centra, výborná dopravná a pešia dostupnosť predurčujú premenu tohto pôvodne introvertného komplexu na moderné verejné centrum kultúry, umenia a spoločenského diania. Jasná organizácia, geometria, konštrukcia a proporcia budov rešpektujúca pôvodné objekty i stromy v parku odráža striktnú povahu vojenského komplexu.

Medzi bielou a čiernou

Farebná škála sa pohybuje výlučne medzi bielou a čiernou. Autorský tím jednoduchú krásu priestorov vyzdvihuje nabielo natretým obnaženým tehlovým murivom, rozsiahlymi plochami bielej epoxidovej podlahy, čiernou farbou rámov okenných výplní, prípadne ochrannými čiernymi mrežami či načierno natretými oceľovými konštrukciami. „Architekti sebavedome,

„Je to mimoriadna obnova starých priestorov novými pavilónmi s využitím zelene.“

(Ján Bahna, architekt)

ale s pokorou voči pôvodnému pracujú, novotvarom technického zázemia vloženým do bloku Alfa a s jeho fasádnyimi betónovými rebrami,“ uvádza vo svojom článku v ASB Mária Nováková. „Celkom samozrejme vyzdvihujú minimalistickú utilitárnosť sivých betónových schodísk, nechávajú vyznieť prirodzenú krásu sivého pohľadového betónu, neomietnutých stien, jednoduchých nástupných rámp a komunikácií.

Je to spoločné dielo

Pri každom odovzdávaní cien, a to aj pri tej „individuálnej“ pri Krištáľovom krídle nezabudol líder ateliéru Zerozero Irakli Eristavi pripomenúť, že za týmto rozsiahlym projektom stálo mnoho spolupracovníkov. Zároveň sa zamyslel nad rekonštrukciami v súčasnosti: „Myslím, že sme pomohli udržať

dôležité spoločenské hodnoty, ktoré vytvorili ľudia pred nami. Staré objekty sa často búrajú, predávajú na iné účely, ale majú veľký potenciál. Podľa mňa by štát nemal rezignovať, ale naopak ctiť si hodnoty, ktoré vytvorili predkovia a mal by investovať do revitalizácie, aby vrátil také priestory mestám a ľuďom.“ A pri ocenení Baumit Life Challenge 66 zase pripomenul: „Naozaj sme venovali asi najväčšiu pozornosť tomu, aby sa zachovali pôvodné historické architektonické ozdoby na budovách. Bola to aj podmienka investora. Zrejme sa nám to podarilo a z ocenenia máme radosť.“



Nádvorie, Trnava

Je to výnimočne vyrovnaný dialóg pamiatkovej rekonštrukcie i novej autonómnej autorskej výpovede.



Aj pri Nádvorí v Trnave platí to isté, čo pri košickom Kulturparku – v roku 2018 to bol veľký zberateľ prestížnych cien. V dvoch kategóriách (Cena verejnosti, Bytové domy) získal cenu CEZAAR, Cenu Dušana Jurkoviča a nechýbalo ani víťazstvo v kategórii Nebytová stavba v medzinárodnej súťaži Life Challenge 2020, ktorá oceňuje najlepšie fasády Baumit z celej Európy, ale aj ocenenie Fénix - Kultúrna pamiatka roka 2016 pre investora Miroslava Trnku. Nádvoriu sa podarilo vniesť nový život do centra Trnavy, pričom projekt má pred sebou ďalšie pokračovanie.





Nádvorie, Trnava

Adresa: Štefánikova ul. 3-4, Trnava
Generálny projektant: Vallo Sadovsky Architects
Autori: Matúš Vallo, Oliver Sadovský, Marián Stanislav, Viliam Zajíček, Mateja Vonkomerová, Marcel Vadík, Zuzana Krejčířová, Elena Šoltésová
Investor: Trnka Investments
Realizátor: Texx, s. r. o.
Realizácia: 2013 – 2018

Použité materiály Baumit:

- SilikonColor
- Sanova S
- CreativTop
- Sanova Color
- NHL MP



Mix nadšenia, odvahy a schopností

Ako to už pri vydarených projektoch platí, v správnom čase sa podarilo dať dokopy ľudí s otvorenou hlavou. Iniciátorom podobnej investície mohol byť iba osvietený investor, ktorému nemohlo ísť primárne iba o zisk. Správny mix nadšenia, odvahy a schopností pomohol vytvoriť a dotiahnuť do konca na Slovensku zriedkavú vec. Komplexnú revitalizáciu ucelenej historickej časti mesta. Výsledkom je integrácia nového aj starého, súčasného aj minulého do jedného celistvého riešenia. Uplatnili sa viaceré postupy. Od pamiatkovej rekonštrukcie po novú autonómnú autorskú výpoveď. Boli použité všetky tri princípy práce v historickom prostredí - rekonštrukcia, replika i novostavba. Vždy so snahou o vyrovnaný dialóg všetkých prvkov. „Tento projekt vnímam ako životnú architektonickú príležitosť. Pre nás je to úžasne altruistický projekt z hľadiska klienta,“ doplnil vtedajší člen autorského tímu architekt Matúš Vallo, súčasný primátor Bratislavy.

Malý Rím ako centrum inteligencie

Súčasťou Nádvoria Trnava sú tri národné kultúrne pamiatky - pôvodne meštianske domy s prejazdom, ktoré ohraničujú rozľahlý vnútorný dvor. Snahou investora aj architektov bolo vytvoriť „mikrosvet“

pre komunitu nadaných mladých ľudí. Historická mestská štruktúra dostáva aktuálnu, zmysluplnú a zdá sa že aj udržateľnú náplň. „Mesto Trnava je častokrát označované za malý slovenský Rím, či Atény Uhorska. Bolo odjakživa považované za centrum inteligencie. Tento všadeprítomný genius loci sme sa snažili premietnuť do návrhu,“ približujú autori projektu. Susediace objekty v kompaktnej uličnej zástavbe boli pôvodne postavené ako prejazdové poschodové domy. „V objektoch sme sa snažili odprezentovať všetky dôležité časové stopy prestavieb, pričom sme dbali na jednotný materiálový jazyk dodržiujúc zásady pamiatkovej ochrany,“ objasňujú prístup pri projektovaní architekti z ateliéru Vallo Sadovsky.

Pod korunami stromov

Počas archeologického prieskumu oboch nádvorí bolo nájdených mnoho archeologických nálezov, ktoré sú dnes prezentované vo výstavnej sieni na prízemí budovy, a miesta ich nálezov sú v dlažbe vyznačené dizajnovými spotmi s popisom. Najvýznamnejší a najtajomnejší nález je inštalovaný priamo na nádvorí. Aby sa umocnil dojem príjemného priestoru, boli sem zasadené štyri stromy veľkých rozmerov, pod ktorými je umiestnené

„Chceli sme vytvoriť niečo, čo pretrvá. Malo by to byť ekonomicky funkčné. Preto ide o mix kultúrnych a komerčných funkcií.“

(Miroslav Trnka, developer projektu)

sedenie. Plocha nádvoria tiež ponúka priestor pre organizáciu podujatí pod holým nebom. Aj to zabezpečuje kultúrne centrum Malý Berlín, ktoré na Nádvorí sídli a prenájíma si priestory sálu na kultúrne podujatia. Firma investora medzičasom zakúpila ďalší susedný objekt od Pekárskej ulice a v súčasnosti je v plnom prúde ďalšia etapa rekonštrukčných prác a budovania poslednej fázy Nádvoria. Pracovne ju autori volajú „Nádvorie-Pekárska“, podľa ulice, kam sa z Nádvoria návštevník neskôr dostane. Pohľad, ktorý po rekonštrukcii uvidíme, bude pripomínať ten, ktorý vidno pri príchode z Trojičného námestia.

Filozofická fakulta UK, Bratislava

Je skvelým
príkladom obnovy,
ktorá odráža
spojenie nového
s pôvodnou
architektonickou
podstatou.



Budova Filozofickej fakulty UK nebola vždy miestom duchovného vzdelávania. V rozpätí rokov 1909 – 1913 bola postavená ako Vojenské veliteľstvo Rakúsko-uhorskej armády a následne prešla mnohými ďalšími funkciami. Projekt viedenského architekta Josefa Rittnera však mal význam v kontexte vzniku modernej Bratislavy a jej nábrežia pri Dunaji. Rekonštrukcia budovy jej priniesla novú krásu.

Dielo nadregionálneho významu

Z hľadiska jednoty architektonického a výtvarného výrazu predstavuje významné dielo nadregionálneho významu. Ako sa uvádza v Záverečnej správe (NOVOTA ART), „v pôvodnej situácii, s otvorenými pohľadmi na rozvinuté fasády so znakmi reprezentácie, predstavovala architektúra dominantu v rámci novovznikajúcej nábežnej promenády, ako aj novo zakladaného námestia - Šafárikovho námestia. V exteriéri aj interiéri sa presadil osobitý charakter nového veku, v ktorom vzniká synkretizmus secesie, neskorej eklektiky a nového geometrického výrazu. Nová výtvarná línia, štýl art-deco sa naplno uplatnil v Rittnerovej architektúre. Ako nasledovník tvorca viedenskej geometrickej secesie Otta Wagnera, si zvolil základný symetrický geometrický raster priechlí, ktorý je akcentovaný vo vrstvách vertikálnym smerom a vrcholí v dekoráciách v strešnej rovine. Architektúra fasád, založená na striedom rastrí okien a minimálneho hmotného členenia dostáva význačný akcent práve v horných partiách a v strešnej rovine, ktorá pôvodne vyznievala v siluete a bola dobre viditeľná aj z veľkého odstupu... Kompaktná architektúra, členená rizalitmi a objemnými oblými nárožiami má najvýraznejšie a osobito riešené portály – v zmysle ich funkcie a významu je každý iný“.

Obnova fasád a farebnosť

Zámerom umelecko-remeselnej obnovy fasád tohto objektu bola rekonštrukcia ich autentickej pamiatkovej podstaty v celku aj detailoch. V omietkach a štukových prvkoch sa odstraňovali poškodené a uvoľnené časti, nasledovalo mechanické očistenie, spevnenie uvoľnených



Filozofická fakulta UK

Miesto: Gondova 2, Bratislava

Realizácia: 2014 - 2016

Investor: Filozofická fakulta Univerzity Komenského, Bratislava

Realizácia umelecko-remeselnej obnovy: NOVOTA ART, s r.o., Bratislava

Objednávateľ: Record RD TK, spol. s r.o., Bratislava

Pamiatkový dozor – KPÚ: Viktor Ferus

Použité materiály Baumit:

- SilikatColor
- DuoContact
- ReCompact
- MultiRenova

častí, doplnenie chýbajúcich častí v pôvodnej profilácii, celoplošné spevnenie a povrchové zjednotenie omietok finálnou úpravou, doplnili sa chýbajúce časti štukových prvkov a bola vytvorená záverečná úprava silikátovým náterom a hydrofobizácia. Súčasťou obnovy bola aj obnova častí architektúry z umelého kameňa a obnova portálov. Základná architektonická štruktúra objektu bola riešená v tóne zlatej okrovej farebnosti a svetlého tónu okru na ploche stien na vyšších podlažiach. Podklady a niektoré prvky plastickej reliéfnej výzdoby boli v tóne slonovej kosti, resp. v sivej farebnosti. Portály z umelého kameňa si zachovali tónovanie vo farbe pieskovca.

Banka Žilina

Je najstaršou samostatne stojacou účelovou bankovou budovou v Žiline.



Banka Žilina

Miesto: Legionárska ul. 1, Žilina
Realizácia: 2014 - 2015
Investor: Reinoo, a. s.
Architekti: Matúš Marček – UNITED CREATIVE HEADS
Realizátor: Pasiv, s. r. o., Žilina

Použité materiály Baumit:

- MultiRenova
- SilikonColor
- Stuccoco FG 88
- Stuccoco FF 89

plne vybavených zasadacích miestností a priestorov na krátkodobý prenájom.

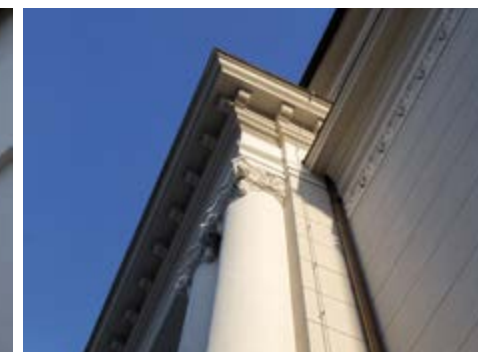
Hodnotná história

Do dnešných dní sa podľa uznávaných historikov Jozefa Moravčíka a Petra Štanského na budove zachovalo množstvo umelecko-remeselných detailov. „Napríklad pôvodné štuky, kamenárske prvky ako schodisko, kované zábradlia, dverové a okenné výplne,“ hovoria historici. „Monumentalitu budovy zvýrazňuje symetricky členená fasáda s výraznou tektonikou. Kompozíciou dominuje hlavný vstup v strednom osovom rizalite. Celkový dojem je umocnený monochromatickým riešením fasády. Dôvodom stavebných úprav a modernizácie bolo zníženie energetickej náročnosti, morálne aj fyzické opotrebovanie objektu a jeho prispôbenie novej funkcii. Stavebné zásahy do pôvodných reprezentačných priestorov historickej budovy banky sú minimálne.“

Ukrývala korunovačné klenoty českých kráľov

Budova dopĺňa atmosféru ulice Legionárskej, v susedstve dvoch významných objektov - Neologickéj synagógy Petra Behrensa a objektu budovy VŠDS v Žiline. Po roku 1918 patrila filiálke Národnej banky česko-slovenskej a neskoršie v budove sídlila Československá obchodná banka. V roku 1936 - 1937 bolo nadstavené na budovu druhej poschodie s bytmi. Od 20. septembra do 6. októbra 1938 v banke pred agentmi Nemeckej ríše tajne ukrývali korunovačné klenoty českých kráľov. V posledných rokoch bola budova banky uzavretá. Odkedy v nej ukončila prevádzku ČSOB, zostala opustená, ale od januára 2014 prešla kompletnou rekonštrukciou. V interiéri budovy tak vznikol moderný priestor so zachovaním historického ducha spoločných priestorov a exteriéru. Celá stavba je v plnom rozsahu podpivničená, disponuje vlastným parkoviskom s plochou zelene a štýlovou reštauráciou s kaviarňou. Budova banky pozostáva z kancelárií,

Banka Žilina, ako sa pôvodná filiálka Rakúsko - Uhorskej Banky v súčasnosti volá, je situovaná v priamom srdci mesta Žilina na ulici Legionárska. Bola postavená v roku 1912 v štýle neoklasicizmu a projektoval ju jeden z najvýznamnejších architektov Uhorska, bratislavský rodák pôsobiaci v Budapešti Jozef Hubert (1846 - 1916). V roku 2014 bola budova kompletne zrekonštruovaná.



Neologická synagóga, Vrútky

Je to jediná zachovaná židovská sakrálna pamiatka na Turci.



Neologická synagóga

Miesto: 1. Československej brigády 24, Vrútky
Realizácia: 2014 - 2015
Investor: Mesto Vrútky
Architekti: Peter Lepej
Realizátor: SOAR, spol. s r. o., Žilina

Použité materiály Baumit:

- MultiRenova
- SilikonColor

Synagóga vo Vrútkach sa nachádza na rozhraní pešej zóny a panelových obytných domov. Pôvodne bola samostatne stojaci objekt neďaleko centra mesta. O výstavbu synagógy sa zaslúžil prvý predseda Židovskej náboženskej obce Vrútky Ignác Lang, v roku 1910 ju postavil staviteľ Stanislav Zachar (1869 – 1937), ktorý bol zároveň aj projektantom stavby.

Premeny architektúry

Výstavba synagógy s kapacitou okolo 500 miest bola realizovaná v duchu reformných vplyvov, keď po rozkole Židov v rokoch 1868 – 1869 sa vrútockí Židia pridali k neologickému smeru. Objekt synagógy charakterizovali maurské prvky prítomné v podobe osembokých nárožných fiál, ktoré sú viditeľné dodnes, a v prípade pôvodných priečelí i plasticky stvárnená ornamentika pozdĺž rímsy či polkruhového zakončenia vstupnej západnej a východnej fasády. Ďalšie prestavby spoločne zánik týchto prvkov a dnes by sme ich hľadali na

synagóge len ťažko. Okrem zachovaných fiál, exteriéru dominujú dekoratívne piliere – pilastre. Tie sú zakončené tak, ako to býva i v prípade klasických stĺpov, dekoratívnymi hlavicami. Pôvodný vstup nahradila prístavba výťahu a parkovisko. Vstupná časť v dobe dokončenia bola doplnená nízkymi schodmi pozdĺž celej dĺžky vstupného priečelia.

Dávidove hviezdy

Nad stredovými dverami vedúcimi do hlavnej lode objektu bola umiestnená ďalšia Dávidova hviezda.



V minulosti exteriér zdobili celkovo štyri symboly Dávidovej hviezdy. Južná strana je dnes vstupom do objektu mestskej knižnice. Interiér synagógy najviac utrpel početnými prestavbami. Z pôvodného stvárnenia sa nezachovalo veľa. Zachovali sa pôvodné liatinové stĺpy podopierajúce vtedajšiu ženskú galériu po obvodě interiéru. Cez bývalý halový vchod do synagógy sa dnes dá dostať schodiskom na poschodie bývalej ženskej galérie, ktoré slúži pre kultúrne a iné spoločenské udalosti.

Osudové prestavby, dnes kultúrny stánok

Architektúra synagógy z obdobia jej vzniku sa vplyvom viacerých prestavieb stratila. Prvá prestavba realizovaná v 50. rokoch 20. storočia prebiehala za účelom jej nového využitia ako internátu pre učňov železničného učilišťa. V 80. rokoch prešla synagóga ďalšou pomerne rozsiahlou rekonštrukciou, pričom po nej v jej priestoroch sídlila reštaurácia Kriváň. Súdne spory o vlastnícke práva na konci 20. storočia nakoniec prisúdili objekt synagógy mestu. Mesto v polovici roka 2012 pristúpilo k rozsiahlej rekonštrukcii, ktorá jej aspoň sčasti vrátila podobu z obdobia jej vzniku. Dnes slúži bývalá synagóga ako kultúrny stánok a do nových priestorov sa presťahovala Knižnica Hany Zelinovej. Dňa 28. augusta 2020 pri príležitosti 76. výročia SNP, bola pri vstupe do objektu odhalená tabuľka s QR kódom, čím sa bývalá vrútocká synagóga stala súčasťou projektu Synagógy Slovenska.

Grossmanov dom

Štýlová fasáda tvorí
impozantné riešenie
prechodu medzi novogotikou
a secesiou.



Grossmanov dom

Miesto: Šafárikovo námestie č. 4, Bratislava

Realizácia: 2000 - 2001

Investor: Industrie Company

Realizácia umelecko-remeselnej obnovy:

NOVOTA ART, s. r. o., Bratislava

Architekt: Peter Kasanický

Použité materiály Baumit:

- Sanačný systém Bayosan
- SV 61 ■ SP 64 G ■ SP 64 F ■ RK 70 ■ SG 87
- SM 86 ■ FG 88 ■ FF 89
- RK 70 N ■ Jadrová strojová omietka
- HM 50 ■ MultiContact 55W

Farebnosť fasád

„Celkový charakter tejto osobitej architektúry však určuje najmä farebnosť fasád, ktorá obnovuje výskumnými sondami identifikované, autentické tónovanie,“ uvádza ďalej Zuzana Ševčíková. „Základný svetlý tón bielej, lomenej do zelena je uplatnený na celej fasáde nad prízemím. Je vyvážený zelenou farebnosťou, ktorý zdôrazňuje pôvodný architektonický zámer zvýrazniť vertikálnosť a význam nárožného objektu v kontexte urbanistickej situácie.“ Obnova fasád Grossmanovho domu, dnes už polyfunkčného objektu v rokoch 2000-2001 firmou NOVOTA ART, znamenala náročný proces umelecko-remeselného reštaurovania celku aj detailu. Fasáda bola narušená v hmote omietkových plôch aj detailov nepriedušným náterom zo 70. rokov minulého storočia, bola zdevastovaná poveternostnými podmienkami, znečistením, zamokrením aj zatekaním.

Medzi gotikou a secesiou

„Pôvodne koncipovaný ako nájomný bytový dom pavlačového typu stojí na nepravidelnom lichobežníkovom pôdoryse,“ píše vo svojej správe historička umenia Zuzana Ševčíková. „Je trojposchodový, podpivničený s dvomi malými vnútornými dvormi. Členitá strecha je na nároží zavrhšená helmicou a panelom s vežičkou. Dom s akcentovaným nárožím tvorí markantnú estetickú pohľadovú dominantu v situácii zóny s križovatkou a zeleňou.“

Fasády sú vertikálne členené s dobovo módnym architektonickým riešením, s balkónmi medzi predsunutými rizalitmi so štítlmi. Prepracovaná štýlová fasáda tvorí impozantné riešenie prechodu medzi historizujúcou novogotikou a trendovými prvkami secesie. Architektúru domu ozvlášťňuje celý rad špecifických prvkov. Valcové nárožie je zavrhšené veľkolepým riešením „koruny“ s gotizujúcimi prvkami fiál. Vertikálny charakter zdôrazňujú aj úzke otvory okien a dverí, pričom detaily majú už výrazne secesný charakter. K novým, trendovým motívom patria prírodné motívy, ako napr. prepletené rastlinné ornamenty a téma veвериčiek v dubovom lístí na konzolách balkónov.



Neogotický tzv. Grossmanov dom na rohu Šafárikovho námestia a Dostojevského radu bol postavený v roku 1904 podľa projektu bratislavského architekta Jozefa Schillera. Jeho obnova znamenala komplexný, mnohostranný prístup a najrôznejšie umelecko-remeselné postupy v zmysle zachovania a obnovy originálu objektu.



Vila Dušana Jurkoviča

Bratislavská vila pre slovenského inteligenta v tvarovej čistote.



Vila pod Slavínom

Za touto vilou treba ísť trochu do kopca. Nachádza sa už tesne pred pravotočivou zákrutou, kde sa Lermontovova ulica pripája na Vlčkovu ulicu, čo je už na skok od Slavína. Je v susedstve vlastnej vily Dušana Jurkoviča (Lermontovova 23), v ktorej architekt býval po svojom návrate do Bratislavy po vzniku ČSR až do svojej smrti. I keď je každá vila navrhnutá s vlastným dispozičným riešením, nesú mnohé spoločné znaky. Pri pohľade z ulice človek vníma pocit solídnosti podporený monumentálnymi priečeliami, charakteristickými pre dobu ich vzniku. I napriek masívnosti, pôsobia vily vzcnosne, vďaka ich umnému osadeniu do svahovitého terénu. Štýlovú jednotu dotvára zdôraznenie vstupného priečelia plochým rizalitom s trojuholníkovým štítom.

Odstraňovanie krív

V roku 2019 sa vila konečne dočkala potrebnej obnovy. Minulé krivdy sa postupne odstránili, vila sa pomaly vracia k svojej pôvodnej identite. Zamurované

V rozmanitej tvorbe Dušana Jurkoviča vyniká z medzivojnového obdobia aj vila na Lermontovovej ulici č. 21, ktorej výstavba bola dokončená v roku 1924. Je súčasťou súboru piatich víl, ktoré Jurkovič navrhoval spolu s pražským kolegom – architektom Janom Paclom. Sám architekt ich nazval vilami pre slovenského inteligenta.



Vila Dušana Jurkoviča

Miesto: Lermontovova ulica č. 21, Bratislava
Autori: Milan Kiaček, Juraj Kiaček, Matúš Kiaček

Spolupráca: Ján Hromada, (reštaurátorské práce na fasáde), Jozef Poláček (Baumit - odborné poradenstvo ohľadne materiálového a technického riešenia)

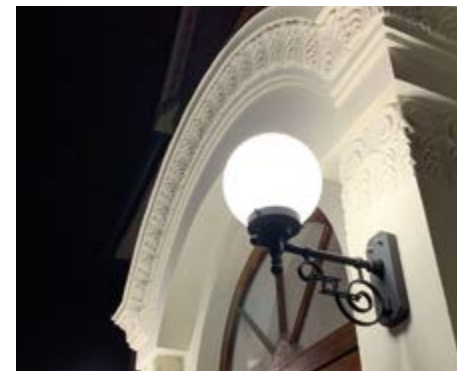
Investor: Súkromná osoba

Termín rekonštrukcie: 2016 - 2018

Použité materiály Baumit:

- SilikonColor
- Sanova MonoTrass
- SanovaColor

okná a dvere sa opäť dostali na výslnie, osadili sa nové výplne vyrobené podľa dochovaných autorských návrhov. Deliace priečky, ktoré v pôvodnej výkresovej dokumentácii nefigurovali, sa odstránili a ustúpili originálnej, autentickej, prevádzkovej koncepcii. „Suterén a podkrovie dostali nové funkčné využitie,“ približuje autor rekonštrukcie Ing. arch. Milan Kiaček. „Najnižšie a najvyššie podlažia boli zobytnené. Podkrovie slúži (po citlivom presvetlení strešnými oknami) ako domáci ateliér. Celá vila dostala nový „náter“. Brizolit bol ponechaný, no natretý tmavým odtieňom, hladké omietnuté časti zjednotil svetlejší tón. Zachované ostali taktiež vnútorné štukové povrchy. Detaily ako rímky, šambrány, vlysy, či vstupný portál boli sanované kontrastnou hladkou omietkou.“



Revitalizácia mlynu

Autori konverzie v Preseľanoch pochopili organizmus stavby aj osobnú históriu rodiny okolo mlyna.



Revitalizácia mlynu

Miesto: Preseľany, okr. Topoľčany
Realizácia: 2012 - 2014
Investor: súkromná osoba
Architekt: BARAK architekti – Viktor Šabík
Spoluautor: Marián Haberland
Generálny dodávateľ: STYLE - MONT, spol. s r. o., Topoľčany

Použité materiály Baumit:
 ■ StarTop Fine

Dôvera pôvodnej architektúre

Pri rekonštrukcii tohto objektu bol zvolený citlivý prístup ponechania pôvodnej stavebnej substance v maximálnej možnej miere, rozčlenenie objemu na dva logické dispozičné bloky a vytvorenie nových intervencií v podobe veľkých okenných otvorov, balkóna na treťom podlaží, vstupného objektu, objektu technologického veľína, drevených plošín okolo jazera a objektu kolesa.

Ako uvádza vo svojom článku Ivana Moncollová, vnútri mlyna architekt ponechal pôvodný masívny drevený skelet, ktorý člení priestor na tri podlažia, obslužná časť je dobudovaná tehlovými priečkami. Zariadenie sa prispôbilo kancelárskej, rokovacej funkcii či oddychovým miestam. Kancelárske priestory sú „open space“, dolnej časti dominuje veľký krb. Ten vykuruje prieduchmi vyvedenými do druhého a tretieho podlažia celú budovu. Architekt podľa vlastných slov dôveroval architektúre stavby natoľko, že sa spoľahol na prirodzenú cirkuláciu vzduchu v pôvodnej stavbe. Vykurovanie funguje cez vlastné krbové kúrenie, doplnené kotlami, a je akumulované pôvodným masívnym drevom v trámoch a v hrúbkach stien samotnej stavby. Viktor Šabík pochopil pri konverzii nielen organizmus stavby, ale aj podporil celú osobnú históriu rodiny okolo mlyna. Nad mlynom sa totiž „vznáša duch starej matky“, ktorá celý komplex mlyna a obytných stavieb vybudovala a ktorej fotografie sú na stenách novorekonštruovaného mlyna. Aj keď dnes neslúži pôvodnému účelu, sídlo v ňom našla firma, ktorá sa zaoberá vodohospodárskou energetikou.



Spoločenská zmena po novembri 1989 napravila aj krivdy medzi chátrajúcimi objektami z minulosti. Platí to aj pre mlyn v neveľkej obci Preseľany, ktorý už ani zďaleka nepripomínal svoju pôvodnú funkciu. Ponovembrové reštitúcie vrátili mlyn rodine zakladateľky a tá zase vdýchla pôvabnej usadlosti nový život. Rekonštrukcie sa ujal architekt Viktor Šabík z ateliéru Barak architekti, ktorý sa pri obnove „rozhodol veriť pôvodnej architektúre“.

Umenie stavať na vode

Objekt mlyna pochádza z tridsiatych rokov 20. storočia a keďže je umiestnený na teréne s podmáčaným podložím je založený na systéme drevených pilót. Pri regulácii rieky Nitra došlo k odkloneniu vodného toku, vysušeniu podlažia, drevo spráchnivelo a mlyn čiastočne deštruoval. Ako upozorňuje Viktor Šabík, „rovnaká situácia by nastala aj v prípade, ak by kláštor v Plasoch prestal mať zatopený základový drevený rošt“. Len pripomenieme, že spomenutý cisterciánsky kláštor je vychýrenou stavbou v obci neďaleko Plzne, kde sa naplno prejavil architektonický génus barokového architekta Jana Blažejha Santiniho a jeho umenie

stavať na vode. Bez vody by sa totiž tento kláštor jednoducho zrútil. Rozhodnutie rekonštruovať mlyn padlo po nehode majiteľa mlyna a jeho manželky, keď prepadli cez práchnivé drevené stropy a boli hospitalizovaní v nemocnici. Súčasťou rozhodnutia bolo aj vytvorenie vodnej plochy okolo mlyna. Toto prírodné jazero má priamy kontakt so stavbou cez juhovýchodné terasy. Tie sú prístupné z veľkej miestosti na prvom podlaží. Okolo jazera je úzky pás komunikačného chodníka z rovnakej palubovky, ako sú terasy. Dá sa obísť, prípadne sa zastaviť pri bývalej traťovej, ktorá teraz funguje ako skokanský mostík a rozhľadňa. Jazero v lete slúži ako súkromné prírodné kúpalisko.



Bytový dom 29. augusta, Bratislava

Dom projektoval významný český architekt Alois Balán v štýle rondokubizmu.

Bytový dom sa nachádza na ulici 29. augusta (bývalá Prayova ul.), ktorá bola urbanizovaná po prvej svetovej vojne v dvadsiatych rokoch blokovými obytnými domami. Vtedy sa z Čiech aj k nám šíрили pokusy o národný sloh – rondo kubizmus a oblúčkový dekorativizmus. Tieto slohy ešte vyznávali fasádne remeslá a aj ich rekonštrukciu skvele zvládla firma NOVOTA ART a získal Čestné uznanie v súťaži Fasáda roka 2010, v kategórii Obnovená a adaptovaná budova.

Sofistikovaná dispozícia

Dom je súčasťou komplexu Obytných domov pre štátnych zamestnancov. Projekt je z roku 1922, budova bola obývaná už v roku 1924. Autorom projektu je Alois Balán (1891 – 1960), mladý absolvent pražskej univerzity a stavebným majstrom Václav Nekvasil. V danej dobe boli najvyššími v lokalite – päťpodlažný blok so sedlovou strechou, v štítoch šesťpodlažný. Autor narábal sofistikovane s komplikovanou pôdorysnou schémou celého urbanistického súboru a dosiahol tak optimálnu orientáciu a preslenie každého bytu. V dome boli projektované podkrovné byty s ateliérom. Fasáda,

ktorú vidíme v súčasnosti je odlišná od pôvodne navrhutej Aloisom Balánom. Oblúčikové dekorácie realizované v omietke na fasáde pribudli počas realizácie, projektované fasády niesli trpezlivosť plastickú lineárnu dekoráciu. Rovnako pribudlo šieste podlažie s bytom pod trojuholníkovými štítmami. Alois Balán v tomto projekte vo svojej tvorbe prechádzal ranným obdobím rondokubizmu, neskôr sa dôrazne hlásil k funkcionalizmu. Z jeho vrcholných funkcionalistických realizácií v Bratislave spomeňme budovu Umeleckej besedy na Dostojevského rade, či súčasnú nemocnicu na Bezručovej ulici, ktoré projektoval s Jiřím Grossmannom.

Bytový dom 29. augusta

Miesto: ul. 29. augusta č. 11, Bratislava
Realizácia: 2009 - 2010
Investor: Spoločenstvo vlastníkov Bytový dom 29. augusta č. 11
Realizácia umelecko-remeselnej obnovy: NOVOTA ART, s. r. o., Bratislava

Použité materiály Baumit:

- Baumit Pro
- SilikatTop
- SilikatColor
- Sanačné omietky Baumit Sanova
- MultiRenova
- Jadrová omietka strojová



Obnova fasád a farebnosť

Rekonštrukcia domu bola rozdelená do 3 častí. Prvá obsahovala vytvorenie celoplošného podkladu v jadrových omietkach v prvom rovinnom pláne. V druhej časti sa na tento plán vytvárali ďalšie vrstvy tak, aby vznikali pilastre, nadokenné a podokenné kazety a oblúky, či okenné šambrány. V záverečnej časti rekonštrukcie sa vytvorili kordónové rímky, korunná rímsa bola spevnená a v chýbajúcich častiach doplnená. Tvaroslovia fasád je porovnateľné s originálom. Základná béžová a sivá farba je akcentovaná výraznými červenými šambránami. Dom po rekonštrukcii pôsobí v blokovej štruktúre dôstojne a dominantne.

Najkrajšie zahraničné fasády



Cukrarna Gallery, Ľubľana

**Ukážkový príklad, ako môže
nevyužívaná industriálna budova
nadobudnúť nový život.**



Vďaka obnove budovy a revitalizácii jej okolia, ktorá sa začala v októbri 2018, sa táto časť Ľubľany stala otvorenejšou a uvoľnenejšou. Oživila ju realizácia odvážneho urbanistického plánovania, ktorá zahŕňala vybudovanie vnútornej okružnej cesty s výstavbou Fabianiho mosta, ktorý pred deviatimi rokmi oddelil starý cukrovar Cukrarna od pridruženej vily. Mimoriadne kvality rekonštrukcie Cukrarny ocenila porota aj na medzinárodnej súťaži Baupilot Life Challenge 2022, kde získala absolútnu cenu.





Cukrarna Gallery

Miesto: Poljanski nasip 40, Lubľana, Slovinsko

Realizácia: 2021

Investor: Mesto Lubľana

Architekt: Scapelab d.o.o.

Realizátor: Strabag d.o.o.

Použité materiály Baumit:

- MM 50
- MPA 35 L
- ThermoExtra
- MultiWhite
- SilikatColor



Pohľad do minulosti

Bývalá továrenská budova bola postavená v roku 1828 pre cukrovar, po veľkom požiari v roku 1858 slúžila krátko ako továreň na cigarety a potom ako kasárne. Po zemetrasení v roku 1895 ponúkla prístrešie najslabším obyvateľom mesta vrátane umelcov, napríklad aj najznámejším slovinským spisovateľom moderny. Dodnes je Cukrarna jedným z najstarších príkladov priemyselného kultúrneho dedičstva v Lubľane.

Renovácia s výzvami

„Vnútna konštrukcia budovy bola vážne poškodená, takže renovácia a zmena účelu predstavovali veľkú technickú výzvu,“ vysvetľuje architekt Jernej Šipoš z ateliéru Scapelab. „Jediným rozumným architektonickým riešením vzhľadom na budúci obsah budovy – galériu moderného umenia – bolo vytvorenie nových vnútorných priestorov a povrchov,“ vysvetľuje vo vnútri renovovanej budovy Cukrarna Gallery pod dvomi výstavnými objektmi, ktoré sa zdajú byť plávajúce. Než sa však mohlo začať s demoláciou všetkých prepadnutých poschodí a schodísk, najväčšou výzvou bolo zachovať staré vonkajšie múry bez toho, aby sa zrútili. Dosiahlo sa to podopretím vonkajších múrov ochrannou oceľovou konštrukciou tak, že sa rok zdalo, že

„Cukrarna Gallery ako nový fragment mesta vnímam ako dôležitú štrukturálnu zmenu v spôsobe akým je chápané mesto a ako funguje mestský priestor.“

(Marko Studen, zakladateľ a konateľ kancelárie Scapelab)

múry budovy Cukrarna drží iba nosná konštrukcia. Múry boli zároveň vystužené injektážnym betónom a vybudovaním nových vnútorných kompozitných betónových stien, ktoré teraz obopínajú staré múry. Spočívajú na nových základoch v novo vyhlbenom suteréne, čo je ďalší inžiniersky technický výkon vzhľadom na krehké pozostatky starej budovy. Výkopy bolo potrebné vykonávať veľmi opatrne a pomaly.

„Po postavení betónových stien sme mohli dokončiť vrch, na ktorý sme upevnili oceľovú strešnú konštrukciu, trojuholníkové rámy, na ktoré sme potom zavesili diely galérie, ktoré sa starého exteriéru ani nedotýkajú. Prízemie sme zámerne nechali otvorené s cieľom rozšíriť verejný priestor mesta a umožniť návštevníkom, aby pocítili

vznešenosť budovy,“ približuje Šipoš. Budova je 80 metrov dlhá a 20 metrov široká, čo umožňuje, aby múry galérie, ktoré sú o dve poschodia vyššie, dosahovali závideniahodnú dĺžku 70 metrov.

Zväčšiť, rozšíriť, pridať

Čo na mnohých zapôsobí, je zdanlivo nekonečný počet okenných otvorov (presný počet je 367), ktorými denné svetlo vstupuje do centrálneho priestoru ako v katedrále. 24 metrov vysoká miestnosť, ktorá je otvorená až po hrebeň strechy, môže slúžiť aj na výstavu veľmi veľkých sôch. V priebehu času bola budova niekoľkokrát zväčšená a rozšírená. Vidno to pod povrchom omietky na rôznorodosti použitých stavebných materiálov. Niektoré múry sú celé z kameňa, zatiaľ čo iné sú čiastočne kamenné a čiastočne tehlové.

Fasáda

Cukrarna Gallery je výnimočná svojou dualitou a spôsobom, akým spája moderný interiér s historickým exteriérom. Použité materiály a produkty výrazne formovali nový vzhľad budovy. Získala tak historický a zároveň moderný vzhľad. Projekt Cukrarna Gallery predstavuje revolučný nový priestor v kultúrnej infraštruktúre Lubľany, a preto zaslúžene zabodoval aj v európskej súťaži Baumit Life Challenge 2022.

Friedensburg Schlaining, Rakúsko

Pôsobivý hrad je výkladnou skriňou Burgenlandu, vzorového regiónu celej Európskej únie.

Dvojtisícová obec Stadtschlaining sa nachádza v južnom Burgenlande na západnom svahu pohoria Günser, susediaceho s Maďarskom. Na okraji obce sa nachádza pôsobivý hrad Friedensburg Schlaining, ktorý sa prvýkrát spomína v roku 1271. Najnovšie rozsiahle rekonštrukčné práce hradu boli ukončené v roku 2021, pri príležitosti 100. výročia pričlenenia Burgenlandu k Rakúsku. Na medzinárodnej súťaži Baupilot Life Challenge 2022 získal ocenenie v kategórii Historická renovácia.





Friedensburg Schlaining

Miesto: Stadtschlaining, Rakúsko

Realizácia: 2021

Investor: Realitná spoločnosť republiky Burgenland

Architekt: Steiner de Beer / DI Walter Jartschitsch

Realizátor: Unideko GmbH

Použité materiály Baumit:

- SpeziKalk
- Sumpfkalk
- TrassitPlus
- NHL 3,5



Na križovatke obchodných ciest

Friedensburg Schlaining stál na križovatke obchodných ciest, ktoré viedli cez oblasť zo Steinamangeru, Grazu, Wiener Neustadt a Sopronu, pričom v čase svojho vzniku sa označuje ako „castrum Zloynuk“ a vlastnili ho grófi z Güssingeru. Jeho názov sa postupne menil a svoj súčasný získal v roku 1786. V 15. storočí sa hrad dostal do vlastníctva rytiera Andreasa Baumkirchera, ktorý ako vodca žoldnierov slúžil cisárovi Fridrichovi III. Neskôr sa však dostal na čelo povstania voči cisárovi (tzv. Baumkircherfehde), čo nakoniec viedlo k Baumkircherovej poprave v Grazi.

V roku 1527 dostal panstvo do daru Franz Batthyány a jeho nástupcovia zostali vlastníckmi vyše 300 rokov. Až po poprave Ludwiga Batthyányho v roku 1849 prešiel hrad na nových majiteľov, medzi ktorými bola aj Uhorská komora, priekopník železníc Dr. Franz Schmidt, Dr. Demeter Selesky, neskôr maďarská Hermesbank, ako aj bývalý rakúsky spolkový minister Udo Illig (1897 – 1989).

Veľvyslanec mieru

Myšlienka vytvorenia Friedensburgu vznikla v turbulentných časoch studenej vojny. Za týmto účelom založil v roku 1982 Dr. Gerald Mader s podporou spolkového kancelára Bruna Kreiskeho

„Tento hrad bude veľvyslancom mieru.“

(Javier Pérez de Cuellar, bývalý generálny tajomník OSN)

združenie, s pomocou ktorého sa mala presadzovať myšlienka dialógu medzi Východom a Západom. Toto združenie realizovalo okrem iného aj „Centrum mieru“ vo Friedensburg Schlaining ako miesto stretnutia, diskusie a dialógu. Združenie sa v roku 1983 etablovalo ako Rakúske študijné centrum pre mier a riešenie konfliktov alebo skrátené ÖSFK, ktorému vtedajší generálny tajomník OSN Javier Perez de Cuellar v roku 1987 udelil aj oficiálny titul „Veľvyslanec mieru“.

Burgenland tvorí históriu

Všetky renovačné práce hradu prebiehali v úzkej spolupráci so Spolkovým pamiatkovým úradom. To umožnilo napríklad odkryť a zrenovovať fasády vnútorných nádvorí v súlade s historickou identitou. Je to miesto, ktoré oživuje históriu, kultúru a identitu a ktoré sa venuje ústrednej téme mieru. Po rozsiahlej rekonštrukcii sa Friedensburg Schlaining stal v roku 2021 dejiskom jubilejnej výstavy „Máme 100. Burgenland tvorí históriu“. Burgenland totiž oslávil 100 rokov pripojenia k Rakúsku a kedysi jedna

z najchudobnejších oblastí Európy sa vypracovala na vzorový región v Rakúsku, ale aj v rámci celej Európskej únie. Výrazne k tomu prispel silný pocit spolupatričnosti a pozitívny pocit jednoty medzi obyvateľstvom.

Dôležitou súčasťou jubilejnej výstavy je bývalá synagóga Stadtschlaining, ktorá je dodnes najzachovalejšou synagógou v Burgenlande. Bola založená v 18. storočí a spolu s domom rabína, ktorý je tiež pamiatkovo chráneným objektom, sa nachádza na hlavnom námestí, v bezprostrednej blízkosti Friedensburg Schlaining. Po druhej svetovej vojne zostala synagóga dlho prázdna, kým v 80. rokoch 20. storočia prebehla rekonštrukcia umelecko-historicky hodnotnej budovy.





Wiener Secession, Rakúsko

**Pavilón Viedenskej secesie z konca
19. storočia je ikonou rakúskej
Art Nouveau.**

Po viac ako 120 rokoch budova viedenskej secesie (Wiener Secession) opäť žiari v novom šate a je rovnako krásna ako v prvý deň jej dokončenia. Osobitná cena mesta Viedeň za mestskú obnovu je potvrdením úspešne zrealizovanej sanácie. Ocenenie získala aj v medzinárodnej súťaži Life Challenge 2020, keď zvíťazila v kategórii Historická renovácia a zároveň obdržala Cenu verejnosti.





Sanácia kupoly a fasády

Pavilón Viedenskej secesie - projekt rakúskeho architekta Josepha Mariu Olbricha - postavili v rokoch 1897 - 1898 a je jednou z najpôsobivejších secesných diel v Rakúsku. Nedávno ukončená sanácia a modernizácia tohto pamiatkovo chráneného stavebného klenotu sa začala asi 30 rokov po poslednej generálnej oprave. Začiatkom decembra 2017 sa začala sanácia fasády a reštaurovanie kupoly. Všetkých 2 500 listov a 311 vavrínov v slávnej kupole, ktorú Viedenčania s láskou nazývajú „Goldene Krauthappel“ („zlatá kapustná hlava“), bolo potrebné nanovo pozlátiť – a to bola len jedna z mnohých reštaurátorských úloh na budove Viedenskej secesie. Rozsiahla sanácia sa uskutočnila pod vedením architekta Adolfa Krischanitza zo spoločnosti Novotny Baugesellschaft, pričom múzeum bolo počas nej stále otvorené. Počas rekonštrukcie sa s najvyššou obozretnosťou realizovala sanácia sklenenej strechy a fasády, inštalácia výťahu pre bezbariérový prístup k Beethovenovmu vlysu od Gustava Klimta a tiež rozsiahla modernizácia výstavných miestností.

Viedenská secesia

Zakladateľmi Wiener Secession bola skupinka umelcov Gustav Klimt, Jozef Hoffmann a Otto

Wagner (J. M. Olbrich bol jeho žiak). Cieľom bolo postaviť sa proti s takou architektúrou a umením, ktoré bude zodpovedať rozvoju a modernej spoločnosti. Olbrichova budova naznačovala sebavedomie viedenskej avantgardy, kde sa stretávali predstavitelia hnutia. Koncept budovy pozostáva z jednoduchých geometrických tvarov. Je postavená na základe v tvare štvorca. Vo vnútri budovy sa nachádza veľká sála so skleneným zastrešením. Najdominantnejšou časťou je kupola z pozláteného bronzu prelamaného do tvaru vavrínového lístia. Kupola je obklopená štvoricou menších vežičiek.

Výrobky na ochranu pamiatok

Osobitnú výzvu predstavovali počas sanácie požiadavky pamiatkovej ochrany. Nová vonkajšia omietka musela presne zodpovedať historickej podobe a tu vstúpil do hry Baumit. Fascinácia historicky cennými stavbami neustále motivuje Baumit vyvíjať produkty na ich dokonalú sanáciu. S radom výrobkov Baumit NHL sú pre pamiatkovo chránené stavby k dispozícii vysoko kvalitné suché maltové zmesi, kde ako základ slúži prírodné hydraulické vápno (anglicky Natural Hydraulic Lime, odtiaľ skratka NHL). Na bezchybný povrch budovy Viedenskej secesie bol okrem iného použitý produkt Baumit NHL Fine. Ako povrchová úprava bol použitý náter, ktorý je

Wiener Secession

Miesto: Friedrichstraße 12, Viedeň
Realizácia: 2018
Investor: Wiener Secession
Architekt: Krischanitz ZT Gmbh
Realizátor: NOVOTNY Baugesellschaft m.b.H.

Použité materiály Baumit:

- NHL Fine ■ NHL Manu
- NHL Multi ■ Baumit NHL Pre
- NHL SuperFino ■ Sanova Cley
- Sumpfkalk ■ PuraColor
- Sanova Color ■ Sanova Primer

„Každej dobe jej umenie,
každému umeniu jej slobodu.“

(nadpis nad portálom budovy Secession, jeho autorom je Ludwig Hevesi, maďarský žurnalista a spisovateľ)

obzvlášť vhodný na ochranu pamiatok: Baumit Sanova Color.

Osobitná cena za mestskú obnovu

Komplexná sanácia, ktorej realizácia trvala len šesť mesiacov, získala aj oficiálne uznanie. Cech Landesinnung Bau Wien udelil projektu osobitnú cenu za mestskú obnovu za rok 2019. Na 34. ročníku ceny mesta Viedeň za mestskú obnovu sa zúčastnilo rekordných 29 objektov. „Naši stavitelia a ich partneri prebúdzajú staré budovy z dlhého spánku. S využitím mnohých odborných znalostí skrášľujú turisticky príťažlivé miesta, ako je budova Secesie a my ich preto opäť dostávame do svetla reflektorov,“ hovorí Rainer Pawlick, majster viedenského cechu stavebníkov. Ako už bolo v úvode spomenuté, ocenenie získala rekonštrukcia budovy Wiener Secession aj v medzinárodnej súťaži Life Challenge 2020, keď zvíťazila v kategórii Historická renovácia.

Hrad Štanjel, Slovinsko

Historické mesto Štanjel s dominantným hradom je považované za perlu slovinského Krasu.

Na ceste medzi slovinským pobrežím a zeleným údolím zvaným Vipava, neďaleko mesta Nova Gorica leží skutočná perla regiónu slovinský Kras – historické mesto Štanjel. Patrí k tým čarovným miestam, ktorým sa zvykne hovoriť raj na zemi, a preto je aj silným turistickým magnetom. Jednou z dominant je aj hrad, ktorý získal v medzinárodnej súťaži Baunit Life Challenge 2020 nomináciu v kategórii Renovácia historických objektov.





Ako vyzerá raj na zemi?

„Potom, čo som mala možnosť túlať sa jedno májové dopoludnia po úzkych dláždených uličkách vinúcich sa až k vrcholu, verím, že práve Štanjel je tajným tipom na výlet pre všetkých dovolenkárov, ktorí vo svojom voľnom čase vyhľadávajú pokojné charizmatické miesta, kde na každom rohu na nich čaká nejaké zaujímavé svedectvo z dôb dávno minulých.“ Takto nejako by znela motivačná veta z turistických bedekerov, ale nie je na nej nič navyše – vystihuje atmosféru tohto miesta, ktoré jednoducho treba zažiť. Až potom si uvedomíte, že raj na zemi nie je vymyslený slogan, ale nachádza sa aj v Slovinsku. Štanjel je jednou z najstarších osád v tejto oblasti. Miesto bolo osídlené už v prehistórii a opevnená osada tu vznikla v antických dobách. Najväčší rozkvet mestečko zažilo v 16. a 17. storočí, kedy vznikla väčšina miestnych stavieb. Štanjel je terasovite vystavaný na vršku, najvýznamnejšími stavbami je opevnenie z obdobia tureckých nájazdov, hrad, gotický kostol sv. Daniela s nevšednou vežou a Ferrariho záhrada. Štanjel svoje meno získal práve podľa kostola, skomolením mena svätý Daniel. Hrad Štanjel bol postavený v 16. storočí grófmi z Coblenzu na základoch staršieho stredovekého opevnenia. Hradný kostol a centrálné námestie sú súčasťou sídelného jadra Štanjela, stredovekej osady s významným historickým dedičstvom.

Architekt Maks Fabiani

Najvýraznejšie do charakteru mestečka zasiahol medzi dvomi svetovými vojnami Maks Fabiani (1865 – 1962), jedna z najoriginálnejších osobností slovinskej architektúry a súčasník iného slávneho slovinského architekta Jože Plečnika. Jeho stopy sú rozosiate naprieč celým mestom, ale azda najvýznamnejším dielom sú Ferrariho záhrada (Ferrarijev vrt, 1930–1940), ktorú tu navrhol pre terstského lekára Enrica Ferrariho. Najzaujímavejšími prvkami záhrady sú jazierko s ostrovčekom a mostíkom, vyhliadkový altánok a najmä dômyselný vodovodný systém, ktorý slúžil nielen pre vodné prvky v záhrade, ale tiež ako šetrné zásobovanie dažďovou vodou v kraji chudobnom na vodné zdroje. Samozrejme, Fabianiho pozornosti neunikol ani samotný hrad, ktorý v medzivojnovom období patril Talianskemu štátu. Architekt bol v tom čase starostom mesta Štanjel a v priebehu rokov 1936 – 1938 ho zmenil na multifunkčné centrum, kde nechýbali prvky verejného priestoru – škola, materská škola, kino, či nemocnica. Fabiani zrekonštruoval vstupnú vežu, monumentálne schodisko, ako aj nádvorie s terasou medzi hradom a kostolom sv. Daniela. Zároveň navrhol rekonštrukciu kostola a zvonice, románskeho domu s okolitými domčekmi, v ktorom sa nachádza etnologická kolekcia mesta Štanjel.

Rekonštrukcia priniesla novú krásu

Počas 2. svetovej vojny časť osady vyhorela a hrad bol vážne poškodený. Revitalizácia starého jadra obce

Hrad Štanjel

Miesto: Štanjel, Slovinsko
Realizácia: 2018
Investor: Mesto Komen
Projektant: Ústav pre ochranu kultúrneho dedičstva Slovinska
Realizátor: Komunalno stanovanjsko podjetje d.d., Sežana

Použité materiály Baumit:

- SilikatColor
- MPA 35
- MultiWhite

„Štanjel patrí k tým romantickým miestam, ktoré si nemôžete nechať ujsť. Budem rád, keď v záhrade Ferrari budete romantikou doslova nadchnutí.“

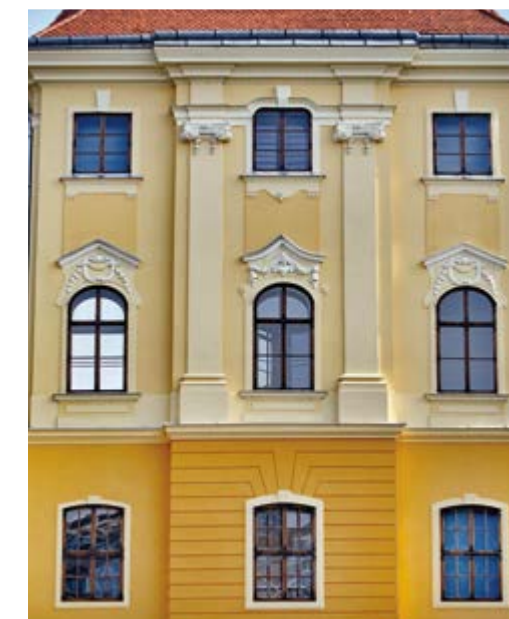
(Maks Fabiani, architekt)

a obnova hradu sa začali v 60. rokoch 20. storočia a pokračujú dodnes. Po 2. svetovej vojne sa nová časť osady rozvinula na rovinách na úpätí vrchu Turn. Dnes je Štanjel jedným z najväčších hradov v slovinskom krase a po rokoch zanedbania je konečne zrekonštruovaný. Rekonštrukcia bola naplánovaná a vykonaná s veľkou starostlivosťou tak, aby vyhovovala nariadeniam Ústavu pre ochranu kultúrneho dedičstva Slovinska a zachovala autentický charakter budovy. Štanjel je významným kultúrnym centrom v danom regióne, kde sa konajú mnohé kultúrne a vedecké podujatia. V zrenovovanom zámku sa konajú výstavy múzejných zbierok, kde je zaujímavá výstava Maks Fabiani. V zámku sídli aj galéria Lojze Spacal, ktorá je venovaná prominentnej umelkyni z povojnového obdobia pôsobiaca v tejto oblasti. V Štanjele sú aj malé galérie s množstvom umeleckých diel.

City Hall, Oradea

Z veže radnice je rumunské hlavné mesto secesie ako na dlani.

Ak sa vyberiete do Rumunska a máte radi históriu, mesto Oradea nemôžete vynechať. Hovorí sa o ňom ako o secesnej perle na náhrdelníku pamiatok, ktoré zdobia krajinu v Transylvánii. A obnovená miestna radnica patrí medzi to najkrajšie, hoci secesia je na nej premiešaná s neoklasicistickým historizujúcim štýlom. Jej kvalita sa dostala aj medzi širšiu nomináciu v medzinárodnej súťaži Baunit Life Challenge 2022 v kategórii Renovácia historických objektov.





City Hall, Oradea

Miesto: Námestie Unirea 1, Oradea, Rumunsko

Realizácia: 2021

Investor: Mesto Oradea

Architekt: SC PRO-ARH SRL

Realizátor: SC EURAS SRL

Použité materiály Baumit:

- SilikatTop
- SilikonColor / SilColor
- SilikatColor
- Sanova S
- NHL Manu

„Kálmán Rimanóczy ml. navrhoval objekty na základe ich funkčnosti, ale s veľkolepým architektonickým aspektom.“

(Imre Csallagovits, Danube Transnational Programme)

Na začiatku bola súťaž

Nové sídlo miestnej správy sa považovalo za udalosť najvyššieho významu, a preto mestská rada v meste Nagyvárad (starší názov Oradey) vypísala súťaž na jej projekt, pričom dokumentácia mala byť odovzdaná do 31. marca 1896. Podaných bolo deväť návrhov, ale iba štyri z nich porota zobrala do úvahy: boli to projekty od architektov Kálmána Rimanóczyho ml., Jenó Hübnera, Benedeka Jaumanna a Adolfa Lánga. Radnica nakoniec rozhodla, že radnica sa zrealizuje podľa návrhu Kálmána Rimanóczyho ml. (1870 – 1912) s tým, že sa zohľadnia niektoré prvky aj zo zvyšných návrhov. Búranie starej radnice sa začalo 21. októbra 1901 a budova bola dokončená v roku 1903. Stavebným inžinierom bol Ferenc Sztarill, ktorý predtým navrhol umiestniť radnicu na miesto, kde kedysi stál Orlí hostinec. Inaugurácia novej radnice sa uskutočnila v januári 1904, keď bol na čele mesta Károly Rimler, najdlhšie slúžiaci primátor v histórii mesta (jún 1901 - jún 1919).

Impozantná kompozícia

Takmer všetky svoje významné budovy naprojektoval Kálmán Rimanóczy ml. v meste Oradea, pričom radnica určite patrí medzi jeho Top. Architektonická kompozícia je členená okolo troch vnútorných nádvorí na ploche 5 508 metrov štvorcových. Najokázalejšími sú hlavná fasáda a fasáda smerujúca k rieke Bystrý Kriš, ktoré boli postavené v eklektickom štýle s klasicistickými prvkami. Monumentálne okná polkruhového tvaru, vyzerajúce ako symbolické víťazné oblúky, označujú veľkú zasadaciu salu – Sieň cti. Štyri alegorické postavy a súsošie majestátne korunujú celú architektonickú kompozíciu. Hlavné schodisko je najimpozantnejším architektonickým prvkom v interiéri. Veľkorysé schodisko bolo vyzdobené freskami, pričom nechýba typická štýlová ozdoba secesie - vlniace sa kvety a listy nachádzajúce sa vo vlysoch, ale aj na sekundárnom schodisku.

Veža radnice

V čase inaugurácie radnice bola hotová aj veža, ktorá však bola vtedy o čosi nižšia ako jej dnešná

podoba. Vtedy dosahovala výšku 50 metrov a mala hodiny a strážnu miestnosť pre mestského hasiča. Dnes má 59 m a je hlavnou turistickou atrakciou. Ak vyjdete 250 schodov, môžete obdivovať najkrajší výhľad na historické centrum mesta Oradea. Na I. poschodí sa nachádza mechanizmus hodín, ktorý sa nazýval „materské hodiny“. Ich strojcom je hodinár Dezső Mezey a dnes na každú celú hodinu „odspievajú“ slávny lancuov pochod. Druhé poschodie vo výške 33,85 m ponúka panoramatický pohľad a na treťom vo výške 40,25 m je na parapete balkóna namontovaných niekoľko gigantických kladív, ktoré každých 15 minút udrú na nákovu. Na štvrtom poschodí sa nachádza výkonný ďalekohľad, pomocou ktorého sa dá pozorovať aj ten najmenší detail v centrálnej časti mesta. Keďže úplne hore je to trochu užšie, prístup je obmedzený na päť osôb. Jednoducho, radnica s vežou je top atrakcia mesta.

Palác Schlüterhof, Nemecko

Palác sa nachádza na Múzejnom ostrove v Berlíne, ktorý patrí do zoznamu UNESCO.



Nariadenie všemocného pruského kráľa Fridricha I. znelo jasne: toto bude hlavné dielo pruskej barokovej architektúry. Kto ho navrhne? Voľba bola jednoznačná - Andreas Schlüter, hviezda nemeckej architektúry a sochárstva na prelome 17. a 18. storočia. Výsledkom bol kráľovský palác, ktorý sa stal jednou z najväčších budov Berlína a svojou kupolou vysokou 60 m formoval panorámu mesta na rieke Spréva.

S novým príbehom

Vznik bývalého Berlínskeho paláca (Berliner Schloss) je však datovaný až do 15. storočia a v priebehu vekov bol sídlom brandenburských kniežat, pruských kráľov a nemeckých cisárov. Vo finálnej barokovej podobe bol poškodený bombami útokmi počas druhej svetovej vojny a nakoniec z ideologických dôvodov – ako symbol pruského militarizmu – zrovnaný so zemou v roku 1950 držiteľmi politickej moci v NDR. Keďže samotná stavba bola významným symbolom nielen Berlína, ale aj slobodnej krajiny, v roku 2008 bola vyhlásená architektonická súťaž na jej reinterpretáciu. Nový osud urbanisticky dôležitej stavby v kontexte Múzejného ostrova vymedzeného riekou Spréva začal písať architektonický ateliér pod vedením Franca Stelli.

Staré a nové

Budova nesie meno po pruských vedcoch Wilhelmovi a Alexandrovi von Humboldtovi. Hmota objektu a barokové fasády z prelomu 17. a 18. storočia s kupolou z 19. storočia sú vernou kópiou paláca pred jeho finálnymi dňami. Na fasádach sa nemiešajú novotvary s pôvodnými prvkami, dostavaná časť je jasne odlišiteľná od zvyšku. Nové krídlo orientované na rieku je štvrtým a posledným krídlom barokového paláca. Stelesňuje tak myšlienku pôvodného autora Andreasa Schlütera, ktorý navrhoval podľa vzoru talianskej renesancie a baroka. Raster fasády kopíruje jej staršie náprotivky, veľké okná sú zasadené takmer meter do hĺbky a vytvárajú dojem lodží, čo naznačuje verejný charakter budovy.

Palác Schlüterhof

Miesto: Museumsinsel, Berlín

Realizácia: 2018 - 2020

Investor: Stiftung Berliner Schloss - Humboldtforum

Architekt: Prof. Franco Stella Projektgemeinschaft: FS HUF PG, HILMER & SATTler und ALBRECHT Gesellschaft von Architekten mbH, gmp Generalplanungsgesellschaft mbH, Hamburg

Realizátor: Aktiv Bau, Berlin, F.X. Rauch, Berlin

Použité materiály Baunit:

- MineralTherm Echt 035
- HR MSP Oberputz (historická séria)

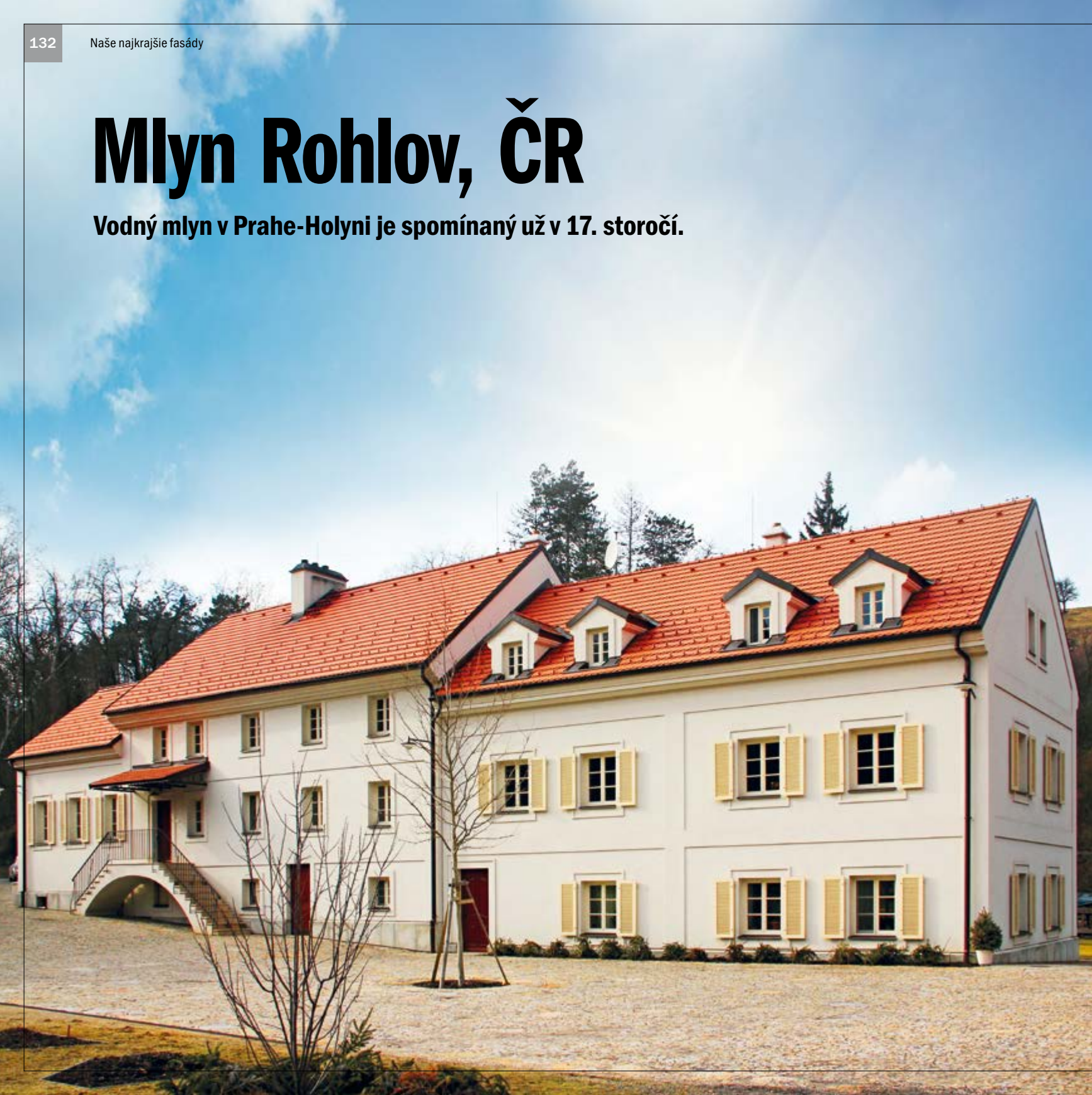


S výhľadom na mesto

Na prvom poschodí sú výstavné priestory špeciálneho berlínskeho múzea a Humboldtovej univerzity. Na druhom a treťom poschodí sú zbierky Etnologického múzea a Múzea ázijského umenia, výskumné a reštaurátorské laboratóriá. Podzemné a podkrovné podlažie je venované technickým miestnostiam. V pivničných priestoroch možno navštíviť autentické pivnice starého paláca s rozlohou takmer 1 500 m². Pavilón kaviarne a reštaurácie ústi až nad strechu, kde je obklopený terasou s krásnym výhľadom na mesto.

Mlyn Rohlov, ČR

Vodný mlyn v Prahe-Holyni je spomínaný už v 17. storočí.



Mlyn Rohlov

Miesto: Rohlovská 20/1, Praha 5 - Holyně
Realizácia: 2011
Investor: Rohlovský mlýn, s.r.o.
Architekt: Michal Ibl / Petr Sukdolák
Realizátor: Rohlovsky mlyn, s. r. o., Praha

Použité materiály Baumit:
 ■ Baumit open



Vodný mlyn s dvomi kolami v Holyni na predmestí Prahy je v prameňoch Rytierskeho rádu križiakov s červenou hviezdou spomínaný už v 17. storočí. Nový mlyn je potom uvádzaný v literatúre z 19. storočia. Z pôvodného areálu sa dochoval iba drobný hospodársky objekt, ostatné budovy pochádzajú z polovice 19. a prvej polovice 20. storočia. Fasáda objektu bola zateplená systémom ETICS Baumit open s použitím unikátneho postupu aplikácie finálnej tenkovrstvovej omietky.

Nový mlyn

Na indikačnej škici z roku 1840 bolo zachytené aj pôdorysné členenie Nového mlyna – v juhovýchodnej časti dvora sú zakreslené tri nevelké hospodárske objekty a na severnom okraji dvora obdĺžniková budova s kolmým východným krídlom s mlynicou. Pri severnom priečelí bolo umiestnené jediné mlynské koleso, náhon k nemu viedol od západu cez predĺženú nádrž z potoka, do ktorého sa smerom k juhovýchodu opäť vracal. K zachovalým pôvodným budovám z 19. a 20. storočia patrí napríklad poschodový obytný objekt so sedlovou strechou na severnom okraji dvora, ktorý má fasády členené rímsami a obdĺžnikovými oknami s jednoduchými šambránami s lištou.

Unikátny postup

S technickou pomocou spoločnosti Baumit, inovatívneho technologického postupu a kombináciou niekoľkých hrubostí omietok sa podarilo dosiahnuť vyváženej rovnováhy medzi požiadavkami na súčasné bývanie a estetickú hodnotu historizujúcej hladenej fasády. Táto realizácia je dôkazom možného dosiahnutia ilúzie autenticity dobovej hladenej omietky, nízkych nákladov za vykurovanie a zvýšeného komfortu bývania. Vonkajšia tepelná izolácia umožnila dosiahnuť optimálnu teplotu vnútorného povrchu stien a udržať príjemnú teplotnú pohodu v dome počas celého roka. Pôvodná klasicistická fasáda bola vytvorená pododkvapovými rímsami s výraznou nepravidlosťou profi-

lácie a plošnými rímsami utvárajúcimi členenie fasády do obdĺžnikových polí. Vlastná realizácia zámeru, vytvorenie čo najvernejšej ilúzie pôvodnej dobovej hladenej fasády, bola komplikovaná spomenutou výraznou nepravidlosťou profilu ríms. Úseky s nepravidlosťami boli zamerané a na každý meter dĺžky bola vyrobená šablóna. Podľa každej šablóny vyrezala spoločnosť NOVO-POL, a.s. na NC stroji jeden dĺžkový meter rímsy z EPS. A pri realizácii potom odborní pracovníci zostavili prvky podľa kladačského plánu do vernej podoby s pôvodnými rímsami aj so zachovaním meniacich sa profilácií ríms.



Pivovar Paulaner, Nemecko

„Dobré, lepšie, Paulaner.“

slogan mníchovskej firmy Paulaner Brauerei



Veľká firma si vyžaduje adekvátne priestory. Jeden z najstarších nemeckých pivovarov Paulaner (bol založený v roku 1634) má svoju novú centrálu v štýlovej budove, ktorá vznikla rekonštrukciou staršieho pivovaru Zacherl a výstavbou novej administratívy s flexibilným využitím. Svojou kvalitou zaujala porotu na Baupia Life Challenge 2018, kde zvíťazila v kategórii Renovovaný historický objekt.

S novým príbehom

Administratívna budova vychádza z typu dvorovej zástavby a umožňuje tak flexibilnú administratívnu budovu so zmiešaným využitím s variabilnou obsadenosťou, krátkymi vzdialenosťami medzi jednotlivým zónami a kompaktnými rozmermi. Objekt je prevádzkovaný s dvomi diagonálne odsadenými schodiskami.

Na prízemí sa nachádza priestorový vstupný priestor, ktorý spája hlavný vstup v pôvodne zrekonštruovanej vrátnici so vstupom na južnej strane, ako aj konferenčnú zónu – pričom z oboch priestorov je priamy výhľad na prepojené vnútorné nádvorie. Poschodia sú v úžitkových jednotkách s rozlohou približne 400 m², manažérsky priestor sa nachádza na 2. poschodí s výhľadom na ulicu Ohlmüllerstrasse ako aj vnútorné nádvorie. Podzemné parkovisko sa skladá z dvoch úrovní, v suteréne je banketová sála a reštaurácia, usporiadané okolo vnútorného nádvorja, ktoré možno využiť ako otvorený priestor.

Nádvorie ako bavorská krajina

Vnútorné nádvorie zobrazuje bavorskú kultúrnu krajinu, v ktorej sa nachádzajú prvky varenia piva – chmeľnica, jačmenné pole a vodná nádrž. Je pokrytý ľahkou konštrukciou z predpätého betónu a pokrytý ETFE fóliovými vankúšmi (variabilne otvárateľné). To umožňuje vysoké zisky solárnej energie a zároveň vytvára expresívny priestor, ktorý ponúka adekvátne prostredie pre veľké reprezentačné podujatia.

Autentická podstata histórie

Fasáda vytvára svetlú a priateľskú atmosféru s vysoko kvalitnými materiálmi, lešteným bielym betónom, architektonickým bronzom a potlačeným sklom, čím odkazuje na emblém spoločnosti Paulaner. Autentickú podstatu dodnes existujúcej pamiatkovo chránenej Zacherlovej budovy tvoria vonkajšie fasády až po stredný rizalit. Vrátnica, klenutá pivnica, dvorné fasády, ale aj strecha zodpovedá pôvodnému stavu. V zmysle pravdivej histórie sú autentické komponenty zachované alebo zreštaurované verne podľa originálu z hľadiska materiálu a mierky. Súčasná fasáda je od tej historickej (ktorá bola narušená leteckými náletmi počas druhej svetovej vojny) odlišená aj textúrou materiálu a zostáva v objeme pamiatky na historickom pláne mesta.



Pivovar Paulaner

Miesto: Ohlmüllerstraße 42, Mníchov, Nemecko

Realizácia: 2016 - 2017

Investor: Paulaner Brauerei Gruppe GmbH & CO. KGaA

Architekt: Hierl Architekten BDA DWB

Realizátor: Restauro Putz GmbH Arte Antica

Použité materiály Baupia:

- Prednástre VS 61
- Sanačná omietka SP 64 P
- Ľahká malta LTM 81
- Mineralpor MP 69 Speed
- MultiContact MC 55 W
- Vápenná omietka RK 70 N



Prestavba kasární, ČR

Budova bývalých kasární v Mladé Boleslavi je postavená v romantizujúcom historickom slohu anglickej gotiky.



História Kasární T. G. Masaryka sa píše od roku 1897, keď bola stavba dokončená. Ide o miesto, kadiaľ doslova kráčali dejiny – v marci 1939 areál obsadzovala ako prvé miesto v meste nemecká armáda, v roku 1968 sa kasáreň zase stala sídlom sovietskych vojsk. Hoci bol objekt dlhé roky v havarijnom stave a zvažovala sa jeho demolícia, nedávno sa pre neho začala písať nová kapitola v podobe bytového domu.



Kasárne pre každého

Komplex kasárenských budov vtedajšej krajinoobranby bol postavený nákladom mesta celkovo v troch etapách v rokoch 1882-1897. Budovy sú postavené v romantizujúcom historickom slohu anglickej gotiky. Najprv tu sídlil miestny pluk č. 36, ku koncu 1. svetovej vojny tu boli väznení talianski zajatci, ktorí boli spontánne oslobodení občanmi mesta po vyhlásení samostatného štátu dňa 28. októbra 1918. Boli pomenované po prezidentovi Tomášovi Garrigueovi Masarykovi. Po okupácii zvyšku Čiech a Moravy nemeckým vojskom v marci 1939 kasárne TGM obsadila nemecká armáda a budovy slúžili v priebehu vojny k rozmanitým účelom, okrem iného tiež ako väznica mladoboleslavského gestapa. Po 2. svetovej vojne sa do kasární (už s názvom Kasárne 9. mája) opäť vrátila čs. armáda a zotrvala v nich až do roku 1968. Potom tu „dočasne“ sídlila ruská armáda. Po roku 1991 prešiel zdevastovaný objekt do vlastníctva mesta. Veľká časť areálu ustúpila novodobej zástavbe a na ďalšie využitie zostala zachovaná iba najmladšia budova.

Kombinácia histórie a modernosti

Nakoniec objekt kúpil developer a uskutočnil kompletnú rekonštrukciu objektu so zmenou užívania na bytový dom. Pri rekonštrukcii bol zachovaný historický vzhľad budovy vrátane historických prvkov – okrem iného aj pôvodného cimburia. Na objekte bolo dostavané posledné poschodie, ktoré je z ocelevej montovanej konštrukcie, celej zasklenej. Na objekte je kombinovaný historický vzhľad pôvodnej

Prestavba kasární

Miesto: Jičínska ul. 244, Mladá Boleslav
Realizácia: 2019
Investor: súkromný investor
Architekt: n/a
Realizátor: TopDesign Stavby, s.r.o., Vlastibořice

Použité materiály Baumit:

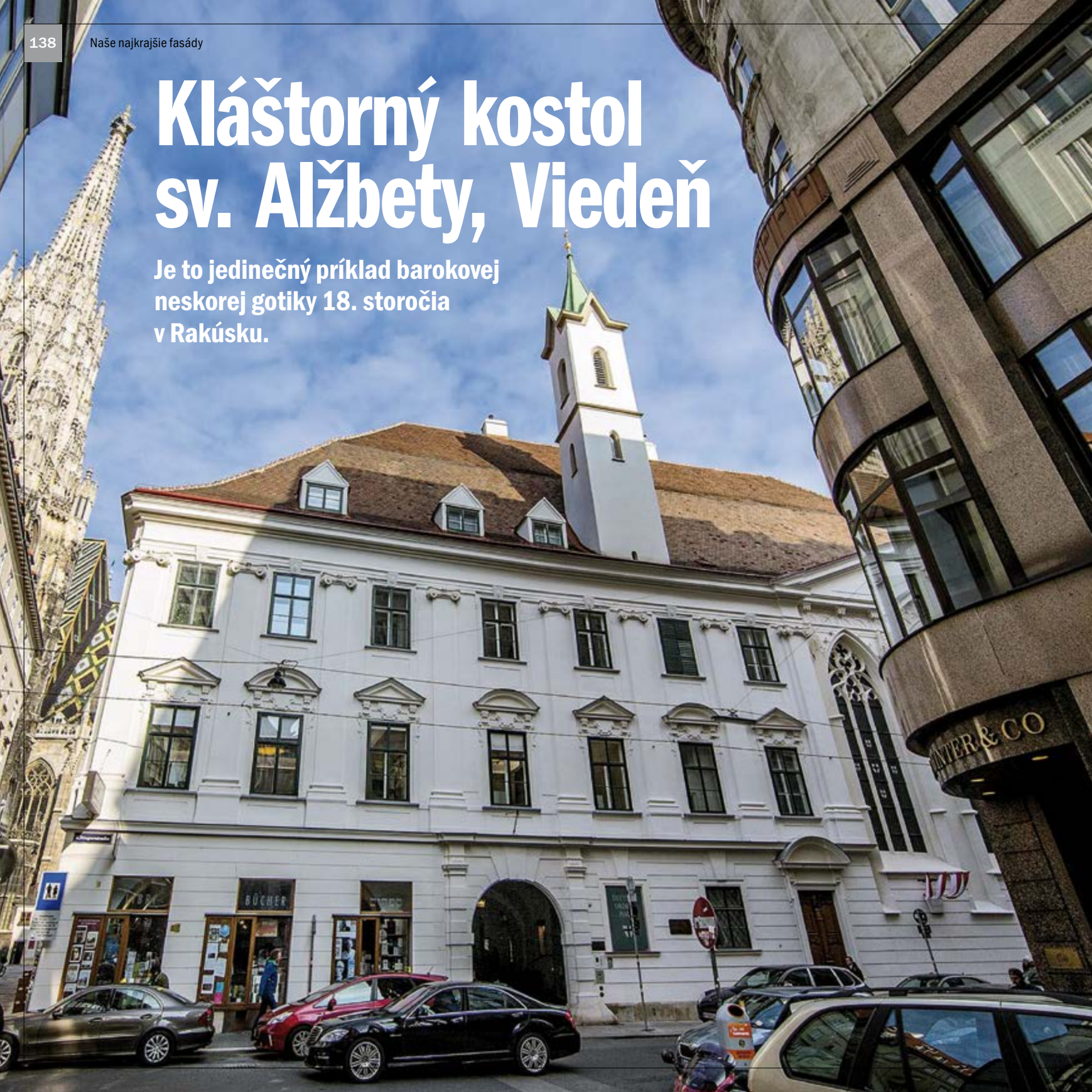
- Baumit Pro
- Minerálna vlna
- Silipor Top

budovy s modernou nadstavbou, obidve tieto tváre objektu sa vhodne dopĺňajú, vrátane vhodného farebného riešenia. Objekt bol po osadení nových okien kompletne zateplený zatepľovacím systémom Baumit Pro s omietkou Baumit SiliporTop. V historickom objekte vzniklo takmer 60 bytových jednotiek, desať strešných mezonetov s terasami a ordinácie integratívnej medicíny.



Kláštorný kostol sv. Alžbety, Viedeň

Je to jedinečný príklad barokovej neskorej gotiky 18. storočia v Rakúsku.



Kláštorný kostol sv. Alžbety

Miesto: Singerstraße 7, Viedeň, Rakúsko
Realizácia: 2018
Investor: Deutscher Orden Provinz Österreich
Realizátor: LEYRER+GRAF Baugesellschaft m.b.H.

Použité materiály Baumit:

- Sumpfkalk
- NHL Pre
- NHL Manu
- NHL Fine

kapoty. V roku 1945 bol kostol poškodený bombardovaním a v rokoch 1946/47 následne obnovený.

Výpravný interiér

Vstupný priestor do kostola tvorí portál Deutschordenhaus a za ním spojovací prejazd do dvora. Vpravo sa cez malé schodisko vchádza do predsiene kostola, lebo úroveň podlahy lode je vyššia ako úroveň ulice. Na stenách kostola je zobrazených viac ako osemdesiat erbov (tzv. Aufschwörschilde), väčšinou delených erbov so štyrmi heraldickými poľami bohatých rytierov, ktorí po pasovaní za rytiera uložili svoje erby do kostola. Krídlový oltár bol vytvorený v Mechele- ne v roku 1520 pre Marienkirche v nemeckom Danzigu a do viedenského kostola ho osadili v roku 1864. Vysoký oltárny obraz z roku 1667, ktorý namaľoval Tobias Pock, zobrazuje svätých patrónov: Máriu na tróne s dieťaťom Ježišom a svätých Alžbetu, Juraja a Helenku. V rámci liturgickej reformy v roku 1986 bola obnovená spodná konštrukcia krídlového oltára a pribudol slávnostný oltár a ambón. Kúpský oltár zobrazuje darcu Johanna Cuspiana a jeho dve manželky Agnes a Annu. Nachádzajú sa tu aj tri hrobové pomníky: Erasma, grófa zo Starhembergu, zemského veliteľa grófa zo Starhembergu a Johanna Josefa Philippa, grófa z Harrachu.



Len niekoľko desiatok metrov od svätoštefánskeho dómu sa nachádza iná, nemenej slávna sakrálna stavba v samotnom centre Viedne. Ide o kláštorný kostol Rádu nemeckých rytierov, ktorý je zasvätený sv. Alžbety Uhorskej - patrónky rádu. Jeho rekonštrukcia ukončená v roku 2018 sa dostala medzi nominované objekty na európsku fasádu Baumit Life Challenge 2018 v kategórii Renovácia historických objektov.

História kostola

Zo staršieho kostola Rádu nemeckých rytierov (Deutschordenhaus) sa zachovala iba kostolná veža z 13. storočia. Po niekoľkých požiaroch v meste bola loď postupne prestavovaná a na 4. adventnú nedeľu v roku 1395 znovu vysvätená pod patronátom patrónky rádu, svätej Alžbety Uhorskej. Pôvodne pravouhlý tvar gotickej lode má hviezdicovú klenbu. Na južnej strane boli štyri veľké okná smerom k ulici Singerstrasse, ale v baroku bola loď prestavaná na oválnu miestnosť. Vznikli tak galérie lemované gotickými ornamentmi v rohoch, do ktorých sa vchádza z ôsmich bytových priestorov za nimi.

Baroková gotika

V rokoch 1720-1722 dal zemský veliteľ Guidobald gróf zo Starhembergu prestavať kostol rádu nemeckých rytierov v barokovom štýle (predpokladá sa aj účasť významného viedenského architekta Antona Erharda Martinelliho), pričom na dvoch stranách pribudli rehoľné domy. S úžasnou prispôbivosťou vznikol takmer goticky vyzerajúci objekt ako jedinečný príklad barokovej neskorej gotiky 18. storočia v Rakúsku. Kostol Deutschordenskirche bol viackrát obnovený. V rokoch 1864-1868 regotizoval kostol architekt Josef Erwin Lippert a navrhol neogotickú vežu namiesto barokovej

Palác opáta žďárskeho kláštoru, Brno

Unikátom rekonštrukcie sú aj vertikálne záhrady patriace medzi najväčšie v Českej republike.



Palác opáta žďárskeho kláštoru

Miesto: Zelný trh č. 10, Brno
Realizácia: 2018
Investor: súkromný investor
Architekt: atelier dwg s.r.o.
Realizátor: PSK Group, spol. s r. o., Brno

Použité materiály Baumit:
 ■ Sanova omietky

Kto by nepoznal slávne Divadlo Husa na provázku na Zelnom trhu v Brne? No a hneď v jeho susedstve sa nachádza o čosi menej slávny, ale historicky rovnako zaujímavý dom, či lepšie povedané palác, ktorý bol postavený v polovici 18. storočia. Patril opátom žďárskeho kláštoru a neskôr rodine Lidlů, ktorí tu vyrábali a predávali hudobné nástroje. V súčasnosti patrí objekt súkromnému majiteľovi, ktorý nedávno uskutočnil jeho celkovú rekonštrukciu. S kvalitou, ktorá získala cenu v súťaži Baumit Fasáda roka 2019 v kategórii Rekonštrukcia historického objektu.



Písal sa rok 1252...

...keď sa zakladal cisterciánsky kláštor Studnice Blahoslavenej Panny Márie ako aj osada Žďár (dnes Žďár nad Sázavou) a súčasne začína ožívať aj Zelný trh, zvaný tiež Horný trh. Vtedy však ešte nikto nemal tušenie, ako sa osudy týchto miest v budúcnosti skrížia. V roku 1537 prešiel do vlastníctva žďárskeho kláštoru dom pánov z Lipé, jeden z domov zástavby vznikajúcej okolo Zelného trhu. Dom bol v majetku kláštoru aj v rokoch 1705 – 1738, keď bol opäť Václav Vejmluva

– významná osobnosť, zástanca umenia, kultúry a architektúry, ktorý inicioval aj stavbu pútnického kostola sv. Jana Nepomuckého na Zelenej hore.

Kde sa vzala baroková podoba?

Odpoveď na otázku v medzititulku je jednoduchá. Prestavby paláca sa totiž ujal významný barokový architekt František Antonín Grimm (1710 – 1784), ktorý mu v polovici 18. storočia vtlčil barokový štýl s osobitým rysom vyznačujúcim sa archetypálnou striedmostou a dôrazom na interiér. Fa-

sády budov Grimm zdôrazňoval taliansky ladenou plasticitou okenných a dverných šambrán s kanelovanými konzolkami. Klenbový systém je u neho vyjadrený plochými guľatými kopulami a oválnymi plackami. Palác zostal v majetku kláštoru až do roku 1784, keď bol kláštor zrušený a postupne začal striedať majiteľov. Istú dobu vlastnil palác aj významný brniansky mešťan Philipp Radlische Erben. Na konci 18. storočia bol v paláci aj hostinec U krásnej otrokyne. Nakoniec v roku 1904 ustanovil ako sídlo svojej firmy jeho nový vlastník Josef Lidl – výrobca hudobných nástrojov. Jeho nástroje získali slávu nielen doma, ale aj v zahraničí. To už mal palác aj tretie poschodie, ktoré mu dostávali v druhej polovici 19. storočí.

Kompletná rekonštrukcia

Pred znovuo tvorením bola nutná kompletná rekonštrukcia. Palác totiž uplynulých šesťdesiat rokov chátral. A nebola to jednoduchá úloha, pretože od roku 1958 patrí palác medzi kultúrne pamiatky a nachádza sa priamo v mestskej pamiatkovej zóne. Aj preto sa všetko konzultovalo s pamiatkovým úradom. Pôvodne barokové okná, nástenné maľby alebo omietky – na to všetko museli remeselníci dávať pri dlhodobej rekonštrukcii pozor. Objekt v súčasnosti slúži na komerčné účely – v parteri sú obchody a reštaurácie, o čosi vyššie kancelárie a na najvyšších poschodiach sú exkluzívne byty.

Kostol San Nicolò, Strassoldo di Sopra

Taliansky kostol San Nicolò (sv. Mikuláša) bol postavený v roku 1513 na mieste staršieho kostola.



V samotnom srdci majestátneho areálu stredovekého hradu Strassoldo di Sopra sa nachádza kostol San Nicolò. Nedávna rekonštrukcia tohto sakrálneho objektu, ktorý dostal súčasnú podobu v 18. storočí, priniesla nové svetlo do celého komplexu a opäť potvrdzuje, že história sa tu nikdy neprerušila. Aj tento objekt sa dostal medzi širšiu nomináciu na európsku fasádu roka Baupilot Life Challenge 2022 v kategórii Renovácia historických objektov.

Hrad obklopený stredovekou dedinou

Strassoldo je súčasťou obce Cervignano del Friuli v provincii Udine. Ide o vzácny príklad starobylej, mimoriadne zachovanej a pôvabnej stredovekej dediny. Kolíska rovnomenného patricijského rodu poskytla rakúskej habsburskej ríši dlhý rad významných úradníkov a generálov. Dnes je evidentná obnova monumentálneho komplexu z 18. storočia, rozdeleného na Castello di Sotto (dolný hrad) a Castello di Sopra (horný hrad), avšak tvar starobylého hradu, využívaného na účely obrany a útoku, je stále viditeľný. Castello di Strassoldo di Sopra, rovnako ako príľahlý Castello di Sotto, sa nachádza uprostred stredovekej dediny a je obklopený stáročným parkom s krištáľovo čistou prameniitou vodou. Je to takzvaný „vodný hrad“ a jeden z mála v Európe patriaci tej istej rodine, ktorá ho postavila pred viac ako tisíc rokmi: grófom zo Strassolda. Do hlavnej časti hradu sa dá dostať cez bránu Porta Cistigna a pozdĺž Borgo Vecchio až ku kostolu San Nicolò. Komplex obklopujú budovy, ktoré sa kedysi využívali na poľnohospodárske účely, ako aj domy pre remeselníkov, či úradníkov, ale aj stodoly. O niečo ďalej, za romantickým mlynom na rýžu sa vstupuje do Castello di Sotto. Jeho interiéry dodnes obsahujú nádherne vyzdobený starožitný nábytok a portréty predkov majiteľov s atmosférou miesta. Kostol San Nicolò stojí v centre obce Strassoldo. Zachováva okrem iného aj lombardský kamenný kríž, dôkaz o jeho starobylosti. Castello di Sopra

má očarujúcu záhradu, vytvorenú v polovici 18. storočia, kde okolitému priestoru pôvabne dominuje alej magnólií Magnolia Passiflora zo 14. storočia. Pri bráne Porta Cistigna je starobylý mlyn z 12. storočia, ktorý bol v prevádzke viac ako sedemsto rokov. Vo vnútri sú zachované jeho staré stroje.

Kostol San Nicolò

Súčasný kostol San Nicolò (sv. Mikuláša) bol postavený v roku 1513 na mieste staršieho kostola, ktorý bol zničený vo vojnách proti Cambray League (vojny na Apeninskom poloostrove prebiehali v rokoch 1508 – 1516). Interiéry boli postupne doplnené o päť sochársky bohatých poňatých oltárov a v roku 1575 sa začala stavať zvonica. Tá stojí na pravej



Kostol San Nicolò

Miesto: Via Dei Castelli 21, Strassoldo, Cervignano del Friuli, provincia Udine, Taliansko
Realizácia: 2021
Architekt: Paolo Bonini
Realizátor: Causser Costruzioni Edili Srl

Použité materiály Baupilot:

- NHL Pre ■ NHL MP
- NHL Multi ■ Sanova MonoTrass
- NHL Spachtel
- SanovaColor

strane presbytéria, pričom je oproti nemu pootočená o 25°. Pozostáva zo štvorcovej veže s vonkajšou omietnutou kamennou konštrukciou, ktorú križujú chodby; vo vnútri sú podesty a schody drevené. Zvonica má na každej strane stĺpové okno a sú v nej umiestnené tri zvony. Kostol prešiel v 18. storočí na základe vôle grófy Biondy a grófa Giuseppe di Strassoldo radom ďalších renovácií a pribudli prístavby, ktoré dali kostolu aj zvonici súčasnú podobu. Pokračovali aj zásahy do úpravy interiéru – rozšíril sa počet oltárov na sedem, prestaval chór a vystavali nové bočné tribúny vyhradené pre šľachtické rody Castelli di Sopra a di Sotto ako aj sakristie, ktorých výzdoby sa uskutočnili v prvej polovici dvadsiateho storočia.



Prestavba mlyna Okoř, ČR

Mlyn z 15. storočia nachádzajúcom sa pod hradom Okoř bol zrekonštruovaný na luxusné bývanie.



Znie to ako romantický príbeh, ktorý v tejto dobe pôsobí až „podozrivo“ pozitívne. Vyše dvadsaťročné spokojné manželstvo s úspešnou firmou si splnilo sen v podobe zachránenej stavby, ktorej pôvod siaha až do 15. storočia. Keď však manželia Paulišinovci mlyn v potočnej rokline pod hradom Okoř kúpili, zostali z neho len obvodové múry a všetko, čo sa dalo ukradnúť, v priebehu rokov chátrania aj zmizlo. A potom nastalo jeho „zmŕtvychvstanie“ v podobe vydarenej rekonštrukcie.

Pod hradným opevnením

Zrúcanina hradu Okoř sa nachádza v západnej časti rovnomennej obce Okoř, ležiacej asi 15 km severozápadne od centra Prahy a od roku 1965 je chránený ako kultúrna pamiatka. Hrad bol postavený v druhej polovici 13. storočia v údolí medzi poľami na malej skalke obtekanej Zákolanským potokom v nadmorskej výške 275 m n. m., pričom svojou polohou pod úrovňou okolitých vrchov je na českom území výnimkou. No a samotný mlyn je do slova prilepený na hradné opevnenie. Po radikálnej rekonštrukcii v roku 1873 sa výrazne zmenil, získal svoje typické štítové steny – rovnaké, aké sú napríklad na Sovových mlynoch v Prahe (dnes sa tam nachádza Museum Kampa). Dlhoročné chátranie sa snažili zastaviť noví kanadskí majitelia, ktorých však investícia rýchlo prestala baviť a mlyn predali. Manželia Paulišinovci ho kúpili v roku 2011 a hneď sa pustili do razantných opráv.

Miesto s kultúrnou históriou

Zničené trámy sa museli vymeniť, nová je, samozrejme, aj strecha, obvodové murivo však vydržalo. Spodná vlhkosť a ani záplavy objekt nezničili. Pod stavbou totiž fungovalo široké potrubie určené na vodu poháňajúce turbínu. Industriálny charakter objektu, kde povedľa mlyna bola aj pekáreň a pivovar, výrazne ovplyvnil aj výber niektorých stavebných prvkov, napríklad okien. Výraznou úpravou musela

prejsť aj záhrada a okolie. Fasáda je zrealizovaná zatepľovacím systémom Baumit Open zatrená 1,5 mm a znovu natiahnutá tenkovrstvou omietkou Baumit FillTop, aby bol povrch čo najhladší. Na špalety okolo okien boli použité plné pálené tehly, ktoré boli tvarované vodným lúčom a následne impregnované.

Salóny 19. storočia

Majitelia obývajú druhé poschodie, kde sa dá vyjsť výťahom, prízemie a prvé poschodie sa upravili pre potreby malého hotelu v príľahlej budove. Dominantu celého bytu s plochou približne 400 m² predstavuje hlavný priestor v miestach bývalej mlynice, ktorý je otvorený až do krovu. Súkromná zóna (spálňa rodičov, izba syna, kúpeľňa a šatňa) sú na galérii. Kuchyňa je samostatná a dá sa z nej vyjsť priamo na veľkú terasu pred domom. Vo veľkom priestore vynikajú originálne sochy i obrazy. Mlyn má rovnako ako celé údolie bohatú históriu, v 19. storočí tu žilo a tvorilo množstvo slávnych maliarov, vrátane impresionistu Antonína Slavíčka, ktorý sa tu dokonca aj oženil. Na Okoř jazdil rád aj maliar Július Mařák, od ktorého tu vzniklo viacero skvelých obrazov. Odkaz histórie priviedol majiteľku Simonu Paulišinovou k organizovaniu „salónov 19. storočia“, ako im sama s úsmevom hovorí. Prichádzajú sem záujemcovia o výtvarné umenie, literatúru aj hudbu.

Prestavba mlyna Okoř

Miesto: Okoř, okr. Praha - Západ
Realizácia: 2012
Investor: Pavel Paulišin, Josef Luzum
Projektant: Štětina
Realizátor: Marek Tihan, Kladno

Použité materiály Baumit:

- OpenTop
- OpenContact
- OpenReflect
- OpenTex
- PremiumPrimer
- FillTop



Koloniál, ČR

V roku 1998 bola juhočeská obec Holašovice zapísaná do zoznamu svetového kultúrneho dedičstva UNESCO.



Koloniál

Miesto: Holašovice č. 23, okr. České Budějovice

Realizácia: 2016

Investor: obec Jankov

Architekt: Alena Vinařová, Michaela Špinarová

Realizátor: Preci Building SE, České Budějovice

Použité materiály Baumit:

■ SilikatColor

■ MultiPrimer



Takto nejako vyzerá „česká pohádka“ v súčasnosti. Domy a prostredie akoby vystúpili z malebných obrázkov českého maliara Josefa Ladu. A hoci nejde doslova o Ladove Hrusice, Holašovice sú akoby klonom slávnych maliarových dedinských panorám. Jednoducho – rozprávka! No a Koloniál z roku 1841 ako miestny „minimarket“ je prirodzeným centrom osady pri nevel'kom rybníku, ktorý stráži drevený „hastrman“.

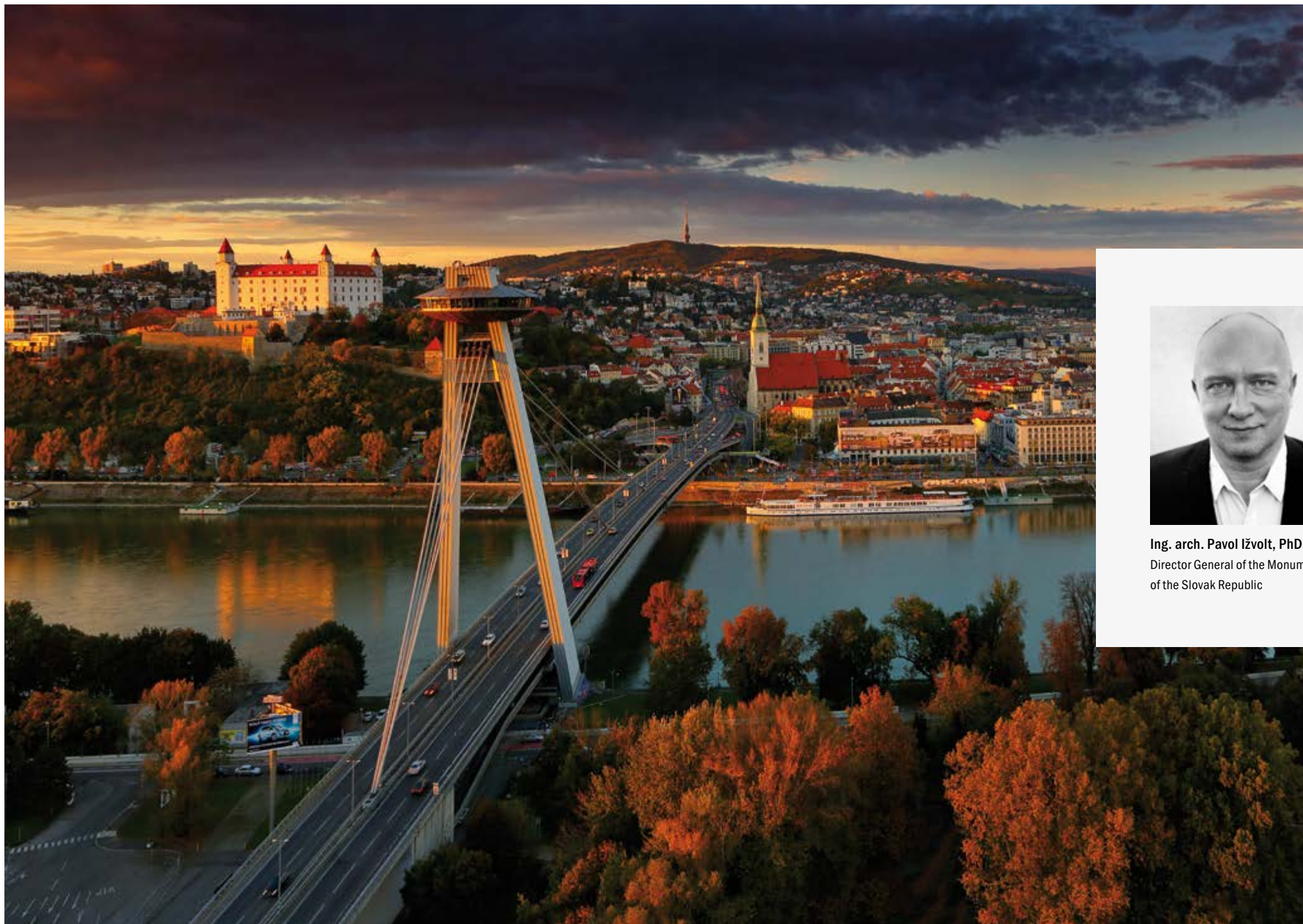
Sedliacky barok

Holašovice sa nachádzajú asi 15 km západne od Českých Budějovic a sú miestnou osadou obce Jankov. Miestny unikátny súbor stavieb v štýle tzv. sedliackeho baroka zo 70. rokov 19. storočia tvorí jedinečný celok, ktorý je od roku 1995 dedinskou pamiatkovou rezerváciou. Je tu takmer stopercentne dochovaný stredoveký systém radenia jednotlivých usadlostí štítovými priečeliami obytných domov a sýpok, prepojených ohradovými múrmi s brámkami a klenutými vjazdmi do priestoru námestia. Usporiadanie spolu s dochovaným štukovým dekorom tzv. ľudového alebo sedliackeho baroka na väčšine priečelí dáva celému sídlu neopakovateľnú atmosféru a výraz. Návštevníka privádza do prostredia dedinského sídla, ako bolo formované zložitým stavebným a výtvarným vývojom v druhej polovici 19. storočia. Akoby sme sa ocitli medzi kulisami Smetanovej Predanej nevesty. A v strede Holašovic sa nachádza spomenutý Koloniál žiariaci vo výraznom Baumit odtieni č. 0214 a v archetypálnom tvare vidieckeho domu. Kedysi na jeho mieste stála kováčska dielňa. Nechýba tu ani kaplnka sv. Jana Nepomuckého.

Pamiatka UNESCO

V silnej celosvetovej konkurencii úspech nominácie na Pamiatku UNESCO významne podporil fakt, že Holašovice tvorí živé a nezakonzervované spoločenstvo. Malá dedina s celkovým počtom asi 140 obyvateľov totiž slúži prevažne na trvalé bývanie,

väčšina budov je v súkromnom vlastníctve. Neleží priamo pri hlavných komunikáciách a trasách, čo je výhodou pre uchovanie pokojného prostredia a tejto polohe tiež vďačí za unikátnu zachovalosť. „Sme klasickým juhočeským vidieckym obchodom, ktorým sa u nás hovorí Konzum“, píše sa na webovej stránke Holašovic. „U nás si nakúpite základné potraviny, alko a nealko nápoje, sladkosti a vďaka tomu, že sú Holašovice pamiatkou UNESCO môžete si u nás kúpiť typické Holašovické koláčiky, pohľadnice, darčkové a spomienkové predmety vzťahujúce sa k Holašoviciam a Juhočeskej dedine.“ Prijemné rozprávkovanie!



Historical Sites as a symbol of Identity



Ing. arch. Pavol Ižvolt, PhD., MSc.
Director General of the Monuments Board
of the Slovak Republic

Historical Sites are a symbol of a country's identity and its people, and how we look after them is testimony to our culture. Baumit has been a long and stable presence in our country's construction market, actively participating in restoration of such sites. Historical architecture often deteriorates due to long-term neglect of maintenance, meaning masonry and plaster have specific restoration requirements. They are often damp and contaminated with salts, which is why it is crucial to restore them using proven materials that meet the highest criteria and WTA technical standards. Baumit offers a number of comprehensive restoration programmes based on limestone and lime-based technologies, making them compatible with historical building methods. At the same time, Baumit supports workshops and schools of traditional building crafts. Their comprehensive approach is also apparent through professional trainings and lectures, which are important for the correct use of materials, and discussions with expert conservationists, architects and restorers. The sites featured in this publication are part of the our country's national heritage, and represent the most significant examples of architecture spanning multiple historical and art periods. Bratislava Castle is perhaps the most famous historical building in Slovakia; Saint Martin's Cathedral, which hosted Hungarian royal coronations, is the most significant sacral building in Bratislava; Zelená žaba [Green Frog] in Trenčianske Teplice is one of the most important works of Czechoslovak functionalism; the Gothic-Renaissance town hall in Levoča is a gem in this uniquely preserved historic town registered on the UNESCO World Heritage List; Ružový mlyn [Rose Mill] in Piešťany is in the relatively new category of significant industrial sites... We could go on and on. I wish Baumit every success in future projects to protect and showcase our cultural sites.

Bratislava Castle

The castle cresting the hill on the left bank of the Danube is to Bratislava what the Eiffel Tower is to Paris or Hradčany is to Prague. The city's central icon – both its past and present. Home to Celtic chieftains, Great Moravian nobles, and Hungarian kings, it has seen periods of prosperity, it burnt down and deteriorated, only to be restored to its most glorious form yet (with further renovation ongoing). These days, it is a cultural centre and a destination for many trips, with picturesque nooks and incredible views. Since 2008, the castle grounds have been undergoing the 3rd phase of restoration, with an expert team also setting a new colour scheme for the main palace. The white façade reflects the castle's historical reality.



St. Martin's Cathedral, Bratislava

St. Martin's Cathedral is the largest and the most spectacular church in Bratislava. The conception of its existence was marked a papal blessing to relocate the Provost Church of the Holiest Saviour from the castle to the town beneath. Pope Innocent III granted the request of King Emeric of Hungary in this matter in 1221. Its reconstructions, carried out under the patronage of the monarch and the town council from the 14th century onwards, gave the town's parish church a Gothic image. St. Martin's Cathedral served as the coronation church from 1563 to 1830. Ferdinand V was the last royal to receive the Crown of St. Stephen beneath the lead statue of St. Martin made by the Austrian sculptor G. R. Donner. The building underwent its last reconstruction in 2010–11, involving the restoration of the façade plasterwork on the tower and western façade.



Manor house in Brodzany

The building was conceived in the 14th century as a simple mansion, and rebuilt in the Renaissance style in the second half of the 17th century, featuring two stories and a three-room floor plan. Its corners were accentuated by projecting polygonal bulwarks with ground-floor gun turrets. It was later modified in the Baroque style, adorned with graffito decorations, and fortified. Eventually, an arcaded loggia and mansard roof were added. Last year, the manor underwent a renovation which gave it a new, imposing look.



Town Hall and bell tower in Levoča

It is said that Levoča is the brightest jewel on the crown of Spiš. We wholeheartedly agree, and add that the town hall with its Renaissance bell tower is the pride of the town and an iconic element in the panorama of Master Paul of Levoča square. Along with the Basilica of St. James, it forms the highlight of the city centre, added to the UNESCO World Heritage List in 2009. A year later, the restoration of the town hall and the bell tower façades was completed, whilst the reconstruction of their interiors continues.



The Church of St. John of Matha, Bratislava

The Church of St. John of Matha (also known as the Trinitarian Church) carries a strong scent of Italy, permitting students of art history to observe the principles of Baroque dynamism, or the effects of concave and convex forms. This is certainly because it copies the "spiritual" template set by the Jesuit Church del Gesù in Rome, with novel requirements for the form and function of Baroque churches throughout Europe. In other words, everything in the Trinitarian Church in Bratislava focuses on space and light.



Synagogue Trnava

What once used to be a meeting place for Jewish worshippers now exhibits the works of young artists and hosts various cultural events. It had previously been somewhat of an eyesore for many residents of Trnava, mainly because of its external appearance. The former synagogue for the religious diaspora in the centre of Trnava dating back to the end of the 19th century was renovated a few years ago, and began a new life as the Ján Koniarik Gallery Contemporary Art Centre.

Ľupča Castle

Ľupča Castle is not among the largest castles in Slovakia, but it builds its popularity on longevity and preservation. According to new research, its history begins in the middle of the 13th century, which means that it is one of the oldest castles in Slovakia. The reconstruction of the Neo-Gothic part and Gízel's Palace was also appreciated by the expert jury at the Baumi facade of the year 2006 competition, where the reconstruction of the Ľupča Castle won the main prize during the Renovation period.



Kežmarok City Castle

Architect Miloslav Neumann has been the author of several historical buildings reconstructions, yet his work on Kežmarok castle overshadows them all. The Late Gothic construction, converted into a château in the 17th century, is located on the eastern side of the Municipal Heritage Preserve and underwent a major reconstruction between 2015-2018.



Church of St. Nicholas, Stará Ľubovňa

The most notable landmark in the historical square of the town of Stará Ľubovňa has changed its appearance. Between 2020–2021, the external reconstruction of the originally Early Gothic church of St. Nicholas from 1280 was conducted, contributing to the restoration and preservation of its historical, cultural, and social significance. Recently, the reconstruction of its interiors has also been completed.



Church of the Nativity of the Virgin Mary, Nižný Slavkov

Nižný Slavkov can be found along the western border of Šariš, with the eastern edge of the village marked by the Bachureň Mountains, the Levoča Mountains rising to the west, and the southern tip of its cadastre extending into the Branisko mountain range. The first written record of Nižný Slavkov dates back to 1214 and the most significant landmark in the village is undoubtedly the Early Gothic Church of the Nativity of the Virgin Mary from the end of the 13th century. Its reconstruction won an Honourable Mention in the Façade of the Year 2015 competition, in the category of Rehabilitated Historical Building.



Church of St. George and bell tower

The Church of St. George, together with the town houses and the renaissance bell tower, belongs to the city's monument reserve and forms an integral part of main square in Spišská Sobota, a suburb of Poprad. The restoration of the buildings began in 2000 and was completed in 2011. Building was awarded the title of Cultural Monument of the Year 2011.

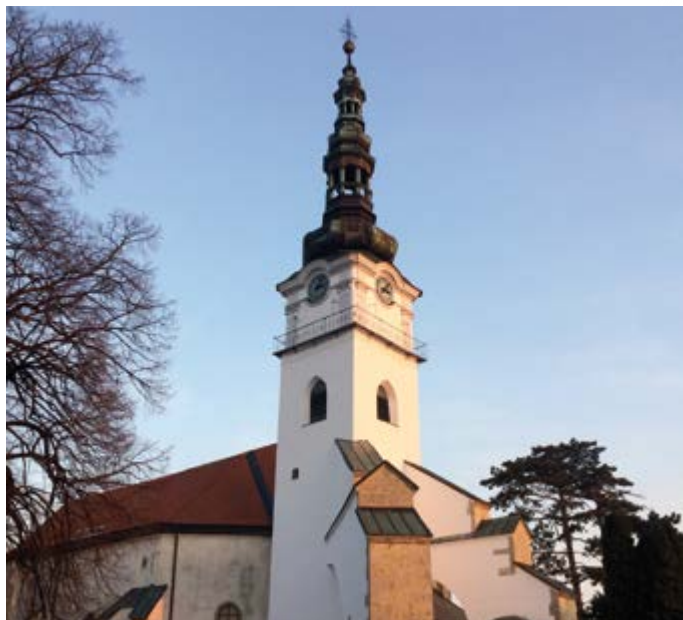
Burgher house Levoča

At first, it seemed to be an ordinary townhouse, of which there are many in Levoča. Until fragments of Late Baroque paintings were discovered during routine plaster removal, completely unique in the town which is part of the UNESCO World Natural and Cultural Heritage List. The townhouse has suddenly become extraordinary, even among all the other historical gems.



Church of the Nativity of the Virgin Mary

The parish church of the Nativity of the Virgin Mary in Nové Mesto nad Váhom dominates its historical centre, and counts among one of the most splendid Sacral monuments of the Považie region. The church is located on the grounds of the Priory of the Virgin Mary and is fortified by massive walls. It belongs under the deanery of Nové Mesto nad Váhom and the Trnava Archdiocese. In 2016, the church tower was renovated using Baunit materials.



Hans Selye Grammar School, Komárno

Art Nouveau is often referred to as the last international style that penetrated almost all facets of European culture. The territory of present day Slovakia was still part of the Austro-Hungarian monarchy at the time of the greatest boom of Art Nouveau, hence many buildings here were designed by architects from Hungary. One of them was Zsigmond Herczegh (1848–1914), who designed the current Hans Selye Gymnasium in Komárno. It has recently undergone a comprehensive reconstruction, the quality of which earned the building a nomination in the international Life Challenge 2022 competition.

Budmerice mansion

This is how Count Ján Pálffy, a passionate hunter, imagined his estate beneath the Little Carpathians. The manor, based on the Renaissance designs of many chateaux on the Loire in France, is surrounded by a grand English landscape park. The author of the project was the famous Viennese architect Franz von Neumann, who situated the manor with its air of romance northwest of Budmerice in the Lindavský Forest. Its restoration took place in 2014–2015.



Church of St.Imrich, Čimhová

The village of Čimhová is located in the district of Tvrdošín on the eastern boundary of the Orava Highlands and among the deposits of the Oravica River. The hilly and mountainous landscape of the area is formed by the Central Carpathian flysch. In the 17th century the village was the centre of re-catholisation in Orava. Its dominant feature is the Late Baroque Roman Catholic Church of St. Emeric from 1774 built by the descendants of the Plathy family. It was declared a National Heritage Site, with its most recent external and internal reconstruction taking place in 2010–2012.



New Fortress, Komárno

The town of Komárno boasts a unique fortress unparalleled in all of Slovakia. On the initiative of Emperor Leopold II in the latter half of the 17th century, the fortification system was improved to the most cutting-edge form in Central Europe at the time. More precisely, we are speaking of several fortresses formed together into a sophisticated fortification system of the bastion type. The construction of the defensive bastion system represented by the present day Old and New Fortress began following the 1546 invasion of Hungary by the Ottomans. The New Fortress was restored in 2018.

Church of St.James the Elder, Štvrtok na Ostrove

The dominant and at the same time architectural gem of the village Štvrtok na Ostrove is originally Romanesque (from the middle of the 13th century), later gothically rebuilt medieval church of St. James the Elder. It is the oldest temple dedicated to this saint, one of the three most beloved apostles of Christ in Slovakia. In 2017, the parish office received an award from the NGO Academia Istropolitana Nova for the exemplary restoration of the temple.



Manor house in Tonkovce

In the middle of the English landscape park on the southern edge of Tonkovce – belonging to the village of Nový Život – stands a cultural landmark with an intriguing story. It is a Baroque manor house originally built in the 18th century, with its later remodel from 1880–1890 inspired by Romantic Historicism. It is formerly known as the Pálffy Palace, and used to be the pride of Slovak manor houses. Today it serves as a private residence that has undergone extensive reconstruction. The manor house in Tonkovce is not open to the public, and can only be admired from afar.



Rosenfeld Palace, Žilina

The comprehensive restoration of Rosenfeld Palace returned its architectural form to the period of its construction. All the non-original elements and inappropriate alterations have been removed from the century-old building, allowing its original decoration and details to shine once again. After its restoration, the site now serves the public as a representative multifunctional cultural and social centre.



Evangelical Church in Pezinok

Classicism did not make a significant mark on Pezinok, but came to be represented in the form of the evangelical church. It was built by the Evangelicals of the Augsburg Confession in three months, from August to November 1783, after the Patent of Toleration had been issued by Joseph II in 1781. The church is an example of evangelical toleration churches, with its image being a reflection of the conditions in which evangelicals were allowed to build churches. Following its reconstruction in 2017, it has become one of Pezinok's most distinctive landmarks.



Mojmírovce mansion

There is a quiet little village on the ancient undulating landscape of the Nitra plains, dominated by a stately manor house adjacent to the Baroque church of St. Ladislav. Its origins are linked to the Huňady family, who moved to the village, then called Urmín, following the end of the Ottoman wars. The manor was built in 1721 in the Baroque style, and acquired its present Late Classicist form in the aftermath of a fire in 1866. It was renovated in 2010 and recognized in the Façade of the Year competition, under the category of Rehabilitated Historic Building. These days it serves as a hotel.



Evangelical Church in Rača

Only after the Patent of Toleration was issued by Joseph II could the Evangelicals of Rača breathe a sigh of relief. Freedom of religion, however, was not followed immediately by the construction of a church, only prayer rooms, forcing the faithful to travel all the way to Bratislava to attend religious services. It was not until 1834 that Count Anton Pálffy gave permission for the construction of the church, which was completed a year later. The church tower was added in 1905. In 2021 the church received a brand new façade.



Grösslingova Grammar School

The former Bratislava First Catholic Grammar School on Grösslingova Street, est. 1908 (also known as “Gamča”), adjoining the nearby Church of St. Elizabeth (also known as the “Blue Church”, 1913) on Bezručova Street, are not only two of Ödön Lechner's (1845–1914) masterpieces, but also two of the brightest jewels of Art Nouveau architecture in Bratislava. It stands out thanks to the marvellous artistic design of its façades and interior, with many fine examples of art and craftsmanship. Its clear layout, construction, and form united the work of art into a harmonious and stylistically unified and clean unit. The thorough reconstruction has brought back its original style from 1908.



Church of St.Mary – Calvary, Bratislava

The Church of Saint Mary Major on Bratislava's Calvary Hill, also known for its turbulent fate, has undergone a partial restoration after many years. The interior, which has never been properly finished, accumulated over time many layers without any deeper concept. The maintenance work and its overall modernisation required a coherent concept and vision. Such was conceived by the collaboration of the church administration and the architects Tomáš Bujna and Matúš Gibala.



Ružena's Mill, Piešťany

This building, among many others in Piešťany, was conceived by the famous Winter family of Piešťany who wanted to address the insufficient supply of local baths, where more than 2,000 wounded WWI soldiers were treated. Their business plan was successful, and in 1917 the steam-powered Ružena's mill (as it was originally called) began operation according to the blueprints of Arnold Bachrach and Alexander Harsány. After more than 100 years, this industrial site has undergone extensive reconstruction and the dilapidated monument was turned into a primarily residential development.

Green Frog, Trenčianske Teplice

The prominence of the Zelená žaba [Green Frog] public swimming pool by the Czech architect Bohuslav Fuchs is undeniable, having won a place among 100 Czech and Slovak buildings nominated in the Building of the Century poll. It came in 3rd place (1st place went to Ještěd – hotel and television tower, and 2nd place to Masaryk's Střekov floodgates in Ústí nad Labem), making Fuchs' water park Slovakia's highest ranked building in this survey. Bohuslav Fuchs has created a complex of delicate beauty with a sophisticated placement in the terrain slope. Hence the Green Frog became a symbol of organic functionalism, and the architect himself considered it his most beloved work. The successful renovation in 2014–2015 only served to confirm this statement.



Kulturpark, Košice

The Kulturpark Cultural Centre was the largest investment initiative of the Košice – European Capital of Culture 2013 project. It consisted of revitalising a sprawling area and designing a new creative, educational, and leisure district in Košice close to the historic city centre. This new cultural centre is located inside the historic barracks from the final decade of the 19th century. The triumphant feat of architecture has won some of the most prestigious architectural awards in Slovakia.



Trnava Courtyard

The Trnava Courtyard shares one similarity with the Kulturpark in Košice – in 2018 it became a major recipient of prestigious awards. It won the CEZAAR Award in two categories (Public Award, Residential Buildings), the Dušan Jurkovič Award, it also won the Non-Residential Building category in the international Life Challenge 2020 competition, recognising the best Baumit façades from across Europe, as well as the Phoenix Award - Cultural Monument of 2016 for the investor Miroslav Trnka. The right mix of enthusiasm, courage, and skill helped to create and see to completion a rare thing in Slovakia. A comprehensive revitalisation of an entire historical part of the city.

Faculty of Philosophy of the Comenius University, Bratislava

The renovation of the Comenius University Faculty of Arts building is a great example of renovating that preserves the original architectural essence, blending it with the modern. The external look of the original site has been preserved and merely renovated. The roof structure spanning the site's interior creates a new and unconventional space for the university.



Žilina Bank

The Žilina Bank, as the former branch of the Austro-Hungarian Bank is now known, is situated in the very heart of Žilina on Legionárska Street. It was built in 1912 in the Neoclassicism style and designed by one of the most prominent architects in Hungary, Jozef Hubert, a native of Bratislava well-known for his work in Budapest. In 2014, the building was completely renovated and now serves as an office building with no shortage of space for short-term rentals.



Neological synagogue, Vrútky

The synagogue in Vrútky is located on the border between the pedestrian downtown and the prefabricated residential district. Originally, it used to be a detached site near the town centre. The first leader of the Jewish Religious Community of Vrútky, Ignác Lang, spearheaded the construction of the synagogue that had been designed and built in 1910 by the engineer Stanislav Zachar (1869–1937). After numerous alterations, the town undertook an extensive reconstruction in 2012 which restored the building's original form at least in part.



Grossman's House, Bratislava

Neo-Gothic Grossmann's house of Šafárik square and Dostoevsky Rad Street was built in 1904 according to the project of Bratislava architect Jozef Schiller. Its restoration meant a comprehensive, multifaceted approach and all sorts of arts and crafts practices in the sense of preserving and restoring the original object.



Villa of Dušan Jurkovič, Bratislava

The villa at 21 Lermontovova Street, completed in 1924, stands out from among the diverse work of Dušan Jurkovič from the interwar period. It belongs to a set of five villas that Jurkovič co-designed with his colleague, the Prague architect Jan Pacl. The architect himself called them villas for the Slovak intelligentsia. In 2019, the villa received a much needed restoration.



Preseľany Mill

The social change after November 1989 also corrected the wrongs between the dilapidated objects from the past. This also applies to the mill in the small village of Preseľany, which no longer resembled the original function of the mill. Post-November restitutions returned the mill to the family of the founder, who in turn breathed new life into the charming estate. The reconstruction was undertaken by the architect Viktor Šabík from the Barak architekti studio, who „decided to believe in the original architecture“.

Apartment building, Bratislava

The apartment building is located on 29. augusta Street (formerly Prayova St), which was turned into urban residential housing blocks in the 1920s, following the First World War. Efforts towards a national style, known as Rondocubism or National Decorativeness, were spreading from Bohemia to our country at the time. These styles were still known for their façade artisanship, the reconstruction of which was capably accomplished by the NOVOTA ART company, receiving an Honourable Mention in the Façade of the Year 2010 competition in the Renovated and Adapted Building category.



Cukrarna Gallery, Ljubljana

Thanks to the renovation of the building and the revitalisation of its surroundings beginning in October 2018, this part of Ljubljana has a more open and relaxed atmosphere. The implementation of bold urban planning has enlivened it, including the construction of an inner ring road and bridge by the architect Max Fabiani. This separated the old Cukrarna sugar mill from the neighbouring villa 9 years ago. The exceptional quality of the Cukrarna reconstruction was also recognised by the jury at the international competition Baunit Life Challenge 2022, where it won the grand prize.



Friedensburg Schlaining, Austria

The village of Stadtschlaining is located in southern Burgenland, on the western slope of the Güns Mountains bordering Hungary. The imposing Friedensburg Schlaining Castle, first mentioned in 1271, lies on the edge of the village. The most recent round of the castle's extensive renovation was completed in 2021 to celebrate the 100th anniversary of Burgenland's incorporation into Austria. It won an award in the Historic Renovation category at the international competition Baunit Life Challenge 2022.

Wiener Secession

After more than 120 years the Wiener Secession building can shine once again in a new form, as beautiful as the day it was first completed. The Vienna Urban Renewal Special Prize only affirms the success of its restoration. It likewise won an award in the international competition Life Challenge 2020, winning the Historic Renovation category and also receiving the People's Choice Award.



Štanjel Castle, Slovenia

The historic village of Štanjel, a true pearl of the Slovenian Karst region, lies on the road between the Slovenian coast and the green Vipava valley, near the town of Nova Gorica. It is one of those magical places also called paradise on earth, and therefore a major tourist pull. The castle is one of its major landmarks, having been nominated in the Baunit Life Challenge 2020 international competition in the Historic Building Renovation category.



City Hall, Oradea

If you find yourself in Romania and happen to love history, you can't miss the city of Oradea. It is known as the Art Nouveau pearl in the necklace of historical buildings adorning the Transylvanian landscape. The restored town hall is one of the most splendid local sights, although its Art Nouveau style is mixed with neoclassical historicism. Its distinction scored a wider nomination in the international competition Baunit Life Challenge 2022 in the Historic Building Renovation category.

Schlutterhof Castle, Berlin

The history of the former Berliner Schloss dates back to the 15th century, having served as the residence of the Margraves of Brandenburg, Kings of Prussia and German Emperors through the ages. Its final Baroque form was damaged by air raids during the Second World War, and later razed in 1950 by the authorities of East Germany. As the building itself was an important symbol of Berlin, as well as of free Germany, an architectural competition for its reinterpretation was held in 2008. The architectural studio led by Franco Stella began to shape the new fate of this significant urban site in the context of the Museum Island alongside the Spree River.





Rohlov Mill, Prague

The water mill with two wheels in Holyně, on the outskirts of Prague, is mentioned as early as the 17th century in sources of the Order of the Knights of the Cross with the Red Star. The new mill was later mentioned in 19th century literature. Only a small barn survived from the original site; the other buildings date from the mid-19th and the first half of the 20th century. The building façade has been insulated with the ETICS Baumit Open system, using a unique procedure to apply the final thin coat of plaster.

Paulaner Brewery, Munich

A large business requires appropriate premises. Paulaner, one of Germany's oldest breweries (founded in 1634), has its new headquarters in a stylish construction created by renovating the older Zacherl brewery and adding a new administration wing enabling flexible use. Its quality impressed the jury at the Baumit Life Challenge 2018, where it won the Renovated Historic Site category.



T. G. Masaryk Barracks, Mladá Boleslav

The history of the T. G. Masaryk Barracks dates back to 1897, when the building was completed. It is a place rich with history – in March 1939 it became the first part of the city occupied by the German army, and in 1968 the barracks became the headquarters for Soviet troops. Although the site had been in a state of disrepair for many years and its demolition was even being considered, a new chapter in its history recently began in the form of an apartment building.



Monastery Church of St. Elizabeth, Vienna

In the very centre of Vienna, only a few dozen metres from Saint Stephen's Cathedral, stands another, almost equally famous sacral building. It is the monastery Church of the Teutonic Order, consecrated to Saint Elizabeth of Hungary, patron of the Order. Its renovation, completed in 2018, was nominated for the Baumit European Façade Life Challenge 2018 in the Historic Building Renovation category.

Palace of the Abbot of the Žďar monastery, Brno

Surely everyone has heard of the famous Husa na provázku [Goose on a String] theatre at Zelný trh [Cabbage Market] in Brno. And right next to it stands a perhaps lesser known, but historically equally important building, built in the middle of the 18th century. It once belonged to the abbots of the Žďár monastery, and later to the Lidl family, who made and sold musical instruments here. The building currently belongs to a private owner who recently carried out its comprehensive renovation. The renovation quality won recognition as Baumit Façade of the Year 2019 in the Historic Building Reconstruction category.



San Nicolo Church, Italy

At the heart of the majestic grounds of the Strassoldo di Sopra medieval castle stands the Church of San Nicolò. The recent reconstruction of this sacral building, which dates back to the 18th century, has brought a new spark to the entire complex, reaffirming that history never stopped here. The building was nominated for the Baumit Life Challenge European Façade of the Year 2022 in the Historic Building Renovation category.



Okoř Mill, Czech republic

It sounds like a romantic story that seems „suspiciously“ positive at this time. More than twenty years of satisfied marriage with a successful company fulfilled a dream in the form of a rescued building, the origin of which dates back to the 15th century. However, when the Paulišin family bought the mill in the stream gorge under Okoř Castle, only the perimeter walls remained of it, and everything that could be stolen also disappeared over the years of dilapidation. And then came his „resurrection“ in the form of a successful reconstruction.

Colonial Holašovice

This is what a “Czech fairy tale” looks like these days. It looks as if the houses and their surroundings stepped out of the picturesque paintings of Josef Lada. And while Holašovice is not quite Lada’s own Hrusice, it is almost a clone of the painter’s famous village panoramas. Quite simply – a fairy tale! The Koloniál of 1841, the local “mini-market”, functions as the natural centre of the village next to the small pond, guarded by a wooden “hastman” [water spirit]. In 1998 Holašovice was added to the UNESCO World Heritage List.



POUŽITÁ LITERATÚRA A INÉ INFORMAČNÉ ZDROJE

Slovensko

Bratislavský hrad

ONDREJKOVÁ, ZUZANA – PETRÁŠOVÁ, SILVIA: Obnova hradov v stredoeurópskom priestore – Bratislavský hrad. In: Archinfo 3. 1. 2016. Dostupné na internete: www.archinfo.sk
GUROVÁ, DAGMAR: O farbe Hradu a Gamče rozhodla minulosť. In: SME.sk, 26. 8. 2009. Dostupné na internete: www.bratislava.sme.sk
Skutočná Mária Terézia podľa historických análov: Trápila ju jedna nerest modernej civilizácie. In: PLUS 7 dní, 27. 12. 2019. Dostupné na internete: www.plus7dni.pluska.sk

Dóm sv. Martina, Bratislava

SLIACKY, JOZEF: Vrcholné diela vytvoril sochár Donner v Bratislave. In: Denník N, 24. 5. 2018. Dostupné na internete: www.dennikn.sk/blog
Pamiatková obnova fasádnych omietok Dómu sv. Martina. Text: Baunit v spolupráci s Ing. Jozefom Bakom, PhD., hlavným technologom pamiatkovej obnovy. In: ASB.sk, 6. 8. 2012. Dostupné na internete: www.asb.sk
Príhovor pápeža Františka v Dóme sv. Martina. In: Vatican News, 13. 9. 2021. Dostupné na internete: www.vaticannews.va/sk

Kaštieľ v Brodzanoch

PÁTKOVÁ, MÁRIA: Naše kaštiele: Brodzany sú vďaka nemu spojené s Puškinom, zažili zlatú éru a bohatý kultúrny život. Dostupné na internete: www.batovany.sk
Brodzianský kaštieľ dostane nový vzhľad. Správa TASR, 21. 5. 2021. Dostupné na internete: www.teraz.sk
Do kaštieľa v Brodzanoch láka Puškin, ale aj jeho niekdajší obyvatelia. Správa TASR, 27. júl. 2001. Dostupné na internete: www.cestovanie.sme.sk

Radnica a zvonica, Levoča

Slovensko – ilustrovaná encyklopédia pamiatok. Autor a zostavovateľ – Peter Kresánek. Simplicissimus vydavateľstvo, Bratislava 2009.
Kultúrno-historické pamiatky – Levoča. Dostupné na internete: <https://www.levoca.sk>
Levočskej historickej radnici vracajú pôvodnú renesančnú podobu – správa TASR. In: ASB.sk, 8. 2. 2022. Dostupné na internete: www.spis.korzar.sme.sk
V Levoči obnovujú historickú budovu starej radnice – správy RTVS, 17. 2. 2022. Dostupné na internete: www.spravy.rtv.sk

Synagóga – Centrum Súčasného Umenia, Trnava

PETRÁNSKY, ĽUDOVÍT: Rekonštrukcia a modernizácia synagógy v Trnave. In: ASB.sk, 8. 7. 2015. Dostupné na internete: www.asb.sk
(Red) – Neologickú synagógu o rekonštrukcii sprístupnili verejnosti. In: Novinky z radnice – život a kultúra Trnavy, 7. 3. 2016. Dostupné na internete: www.nzr.trnava.sk
Zrekonštruovaná synagóga opäť slúži verejnosti ako výstavný priestor. Správa TASR, 3. 5. 2017. Dostupné na internete: www.mytrnava.sme.sk
Kniha žalmů - Sefer Tehilim. Vydavateľstvo Garamond, Praha 2013.

Kostol Sv. Ján Z Mathy – „Trojička“, Bratislava

POLAČEK, JOZEF: Trojička na Župnom námestí v novom šate. In: Baunit Magazin 2/2020. Farnosť Najsvätejšej Trojice – Popis kostola sv. Jána z Mathy. Dostupné na internete: www.trojica.sk

Hrad Slovenská Ľupča

Obnova Hradu Ľupča. In: www.atelierturcan.sk
PETRÁNSKY, ĽUDOVÍT: Hrad Ľupča so šancou na poriadny hrad. In: ASB 11. 1. 2008. Dostupné na internete: www.asb.sk

Kežmarský hrad

PETRÁNSKY, ĽUDOVÍT: Neskorogotický hrad Kežmarok. In: Baunit Magazin 2/2019. Dostupné na internete: www.baunit.sk/blog
-Kežmarský hrad. Dostupné na internete: www.kezmarok.com

Kostol sv. Mikuláša, Stara Ľubovňa

História kostola sv. Mikuláša – Rímskokatolícky farský úrad v Starej Ľubovni. Dostupné na internete: www.rkfarnosť-sl.sk
Komplexná vonkajšia rekonštrukcia Kostola sv. Mikuláša je vo finálnej fáze. In: www.visitspis.sk, 21. 7. 2020.
Farský kostol sv. Mikuláša. Dostupné na internete: www.dokostola.sk
Kostol svätého Mikuláša bude mať nový interiér, farnosť si zoberie úver. In: Korzár Spiš, 2. 6. 2021. Dostupné na internete: www.spis.korzar.sme.sk

Kostol Narodenia Panny Márie, Nižný Slavkov

SABOL, DOMINIK: Kostol Narodenia Panny Márie v Nižnom Slavkove. In: ASB.sk, 18. 12. 2009. Dostupné na internete: www.korzar.sme.sk
Pamiatky obce – Farský kostol Narodenia Panny Márie. Dostupné na internete: www.nizny Slavkov.sk

Kostol sv. Juraja a zvonica, Spišská Sobota

Slovensko – ilustrovaná encyklopédia pamiatok. Autor a zostavovateľ – Peter Kresánek. Simplicissimus vydavateľstvo, Bratislava 2009.
GLATZ, A. C. – JIROUŠEK, A.: Kostol sv. Juraja v Spišskej Sobote. Agentúra Sása, Košice 2006.

Meštiansky dom, Levoča

PETRÁNSKY, ĽUDOVÍT: Čo je na barokovej fasáde výnimočné? In: ASB.sk, 7. 1. 2014. Dostupné na internete: www.asb.sk

Kostol Narodenia Panny Márie, Nové Mesto nad Váhom

MALÝ, ĽUDOVÍT: Stručná história kostola a farnosti. Dostupné na internete: www.prepozitura.sk
Rímskokatolícky kostol Narodenia Panny Márie. Dostupné na internete: www.nove-mesto.sk
Slovensko – ilustrovaná encyklopédia pamiatok. Autor a zostavovateľ – Peter Kresánek. Simplicissimus vydavateľstvo, Bratislava 2009.

Kaštieľ, Budmerice

SLEZÁKOVÁ, KRISTÍNA: Rekonštrukcia kaštieľa v Budmericiach bude hotová skôr. In. SME.sk, 6. 10. 2015. Dostupné na internete: www.mypezinok.sme.sk. Baumit Life Challenge 2016. In: Baumit Magazín 1/2016.

Gymnázium Hansa Selyeho, Komárno

Zsigmond Herczegh. Dostupné na internete: www.peoplepill.com. Secesia na Slovensku. 31. 3. 2017. Dostupné na internete: www.webumenia.sk. Selye János Gimnázium, Komárom. Dostupné na internete: www.ghsvjmnk.edupage.org

Kostol sv. Imricha, Čímhová

Čímhová – Kostol sv. Imricha. Dostupné na internete: www.pamiatkynaslovensku.sk. Farský kostol sv. Imricha. Dostupné na internete: www.dokostola.sk. Kostol Čímhová. Dostupné na internete: www.grifplus.sk

Nová pevnosť, Komárno

JAKAB, BÉLA: Renesančná protiturecká pevnosť. In. Baumit Magazín 2/2019. Dostupné na internete: www.baumit.sk/blog. Pevnosť Komárno. Dostupné na internete: www.daibau.sk

Kostol sv. Jakuba Staršieho, Štvrtok na Ostrove

POHANIČOVÁ, JANA - DULLA, MATÚŠ: Kostol sv. Jakuba st. In: Kol.: Štvrtok na Ostrove. Pozoruhodnosti. Malá vlastivedná knižnica č. 219. Vydavateľstvo KT, Komárno, 2003. Slovensko – ilustrovaná encyklopédia pamiatok. Autor a zostavovateľ – Peter Kresánek. Simplicissimus vydavateľstvo, Bratislava 2009.

Kaštieľ v Tonkovciach, Nový Život

Slovensko – ilustrovaná encyklopédia pamiatok. Autor a zostavovateľ – Peter Kresánek. Simplicissimus vydavateľstvo, Bratislava 2009. Kaštieľ v Tonkovciach. Dostupné na internete: www.vypadni.sk. Kaštiele – Tonkovce (Nový Život). Dostupné na internete: www.pamiatkynaslovensku.sk

Rosenfeldov palác, Žilina

VOŠTENÁK, DUŠAN: Rosenfeldov palác v Žiline, In: Archinfo.sk, 19. 4. 2017. Dostupné na internete: www.archinfo.sk. KOSCELNÍK, BRANISLAV: Zrekonštruovaný Rosenfeldov palác je víťazom súťaže o najlepšiu fasádu. In: SME.sk, 28. 6. 2017. Dostupné na internete: www.myzilina.sme.sk

Evanjelický kostol, Pezinok

SOLGA, OLIVER: Ján Kupecký – život a dielo. Vydalo mesto Pezinok, 2016. Podklady Evanjelického farského úradu Pezinok.

Kaštieľ, Mojmírovce

Slovensko – ilustrovaná encyklopédia pamiatok. Autor a zostavovateľ – Peter Kresánek. Simplicissimus vydavateľstvo, Bratislava 2009. Kaštieľ Mojmírovce. Dostupné na internete: www.kastielmojmirovce.sk

Evanjelický kostol v Rači

BADIAROVÁ, BEÁTA – POLÁČEK, JOZEF: Kostol v Rači s novou fasádou. In: Baumit magazín 2/2021. Dostupné na internete: www.baumit.sk/blog

HAVLOVIČ, ĽUDOVÍT: Z dejín a pamiatok obce. Monografia o Rači z roku 2002. Dostupné na internete: www.ludovit-havlovic.racan.sk

Gymnázium na Grösslingovej ulici, Bratislava

PETRÁNSKY, ĽUDOVÍT: Rekonštrukcia budovy Gymnázia na Grösslingovej ulici. In: ASB.sk, 31. 8. 2012. Dostupné na internete: www.asb.sk. TAS, TOBIAS: The Tragic Genius of Architect Ödön Lechner. Dostupné na internete: www.offbeatbudapest.com

Kostol Panny Márie Snežnej, Bratislava

Farský kostol Panny Márie Snežnej (Kalvária, dominikáni). Dostupné na internete: www.dokostola.sk. Obnova interiéru rímskokatolíckeho kostola Panny Márie Snežnej na Kalvárii v Bratislave. Dostupné na internete: www.archinfo.sk, publikované 31. 1. 2021. BADIAROVÁ, BEÁTA: Kalvária v novom šate – Obnova Kostola Panny Márie Snežnej. In: Baumit Magazín 1/2020, roč. 20, s. 13 – 17

Ružový mlyn, Piešťany

RAJNIČOVÁ, VERONIKA: Bývanie v srdci kultúrnej pamiatky. Ružový mlyn v Piešťanoch má industriálneho ducha. In: ASB 1. 11. 2021. Dostupné na internete: www.asb.sk. DUSÍKOVÁ, VIERA: Ľudovít Winter sedával uprostred mosta a bol večným optimistom. In: Piešťanský denník 19. 5. 2019. Dostupné na internete: www.piestanskýdennik.sk. Ružový mlyn, Piešťany – Bývanie v priestoroch industriálnej národnej kultúrnej pamiatky. Podklady: Matej Otrisal. Dostupné na internete: www.archinfo.sk

Kúpalisko Zelená žaba, Trenčianske Teplice

FOLTYN, LADISLAV: Slovenská architektúra a česká avantgarda 1918 – 1939. Bratislava, SAS, 1993, s. 238 s. NOVÁKOVÁ, MÁRIA: Oprava a obnova areálu kúpaliska Zelená žaba. In. ASB.sk, 12. 1. 2016. Dostupné na internete: www.asb.sk. KRÍKO, MARTIN: Kúpalisko Zelená žaba. In: Baumit Magazín 1/2016, roč. 16, s. 22 – 27. KURTIS, GABRIEL: Bohuslav Fuchs: Tlačová správa k výstave Bohuslava Fuchsa v Galérii architektúry v Brne (10. 11. – 4. 12. 2015). In: Artalk.cz 4. 11. 2015.

Kulturpark, Košice

Cenu Dušana Jurkoviča získa košický Kulturpark – správa TASR. In: SME.sk, 12. 11. 2014. Dostupné na internete: www.kosice.korzar.sme.sk. KOŠUTHOVÁ, ANNA: Prešovčan Irakli Eristavi a jeho ateliér získali za Kulturpark dve ceny. In: SME.sk, 13. 10. 2014. Dostupné na internete: www.presov.korzar.sme.sk. NOVÁKOVÁ, MÁRIA: Kulturpark Košice. In: ASB.sk, 30. 9. 2014. Dostupné na internete: www.asb.sk. Zrenovovaný Kulturpark v Košiciach: Bývalé kasárne ohúrili Európu. In: Plus JEDEN DEŇ, 26. 9. 2014. Dostupné na internete: www1.pluska.sk

Nádvorie, Trnava

ŠVIHRAN, IVOR: Nádvorie Trnava. In: ASB.sk, 12. 7. 2018. Dostupné na internete: www.asb.sk. VAŠUTA, TOMÁŠ: Nádvorie: Keď developer stavia pre radosť. In: TREND.sk, 4. 4. 2018. Dostupné na internete: www.trend.sk. KRÁL, JÁN: Na Nádvorí rekonštruujú ďalšie priestory, objekt znova posunú dopredu. In.

Trnavský hlas.sk, 23. 12. 2020. Dostupné na internete: www.trnavskyhlas.sk. Nádvorie Trnava, Štefánikova ulica. In: Archinfo.sk, 12. 7. 2018. Dostupné na internete: www.archinfo.sk

Filozofická fakulta Univerzity Komenského, Bratislava

Záverečná správa k umelecko-remeselnej obnove uličnej fasády a atikových stĺpikov budovy Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, Vajanského nábrežie a Gondova ulica. NOVOTA ART, s.r.o., Bratislava 10. 12. 2014.

Banka Žilina

KRČULOVÁ, JULIANA: 100 stavieb Žiliny: Budova Rakúsko-uhorskej obchodnej banky v Žiline. In: SP 21 Žilina – spravodajský portál 21. storočia, 27. 5. 2022. Dostupné na internete: www.zilina.sp21.sk. Banka – Žilina. Brožúra. Dostupné na internete: www.reinoo.com

Neologická synagóga, Vrútky

Synagóga Vrútky z roku 1910. Dostupné na internete: www.synagogyslovenska.sk. Synagóga Vrútky. Dostupné na internete: www.zilina-gallery.sk

Grossmanov dom, Bratislava

ŠEVČÍKOVÁ ZUZANA: Bratislava, Šafárikovo námestie č. 4, Grossmanov dom – záverečná správa.

Vila Dušana Jurkoviča, Bratislava

KIAČEK, MILAN: Jurkovičova vila na Lermontovovej ulici v Bratislave, In: Archinfo, 12. 7. 2019. Dostupné na internete: www.archinfo.sk. Vila Dušana Jurkoviča, Bratislava. In: ARCH, 1-2/2020. Dostupné na internete: www.arch.eurostav.sk

Revitalizácia mlynu, Preseľany

MONCOLOVÁ, IVANA: Rekonstrukce mlýna, nad kterým sa „vznáší duch staré matky“. In: Earch.cz, 13. 12. 2013, Dostupné na internete: www.earch.cz. Podklady z ateliéru Barak architekti.

Bytový dom 29. augusta č. 11, Bratislava

BORECKÁ, EVA: Formovanie výškovej zástavby na predmestí Bratislavy v dvadsiatych rokoch 20. storočia. Katedra architektúry Stavebná fakulta STU, Bratislava. Dostupné na internete: www.researchgate.net. NOVOTA ART, s.r.o.: Technologický postup realizácie uličných a dvorových fasád ul. 29. augusta 11, Bratislava. 2009. Fasáda roka 2012. In: Baumit Magazín 1/2013

Zahraničné

Cukrarana Gallery, Lubľana, Slovinsko

Cukrarna. In: Baumit Magazín 1/2022. Scapelab. Dostupné na internete: www.scapelab.com

Friedensburg Schlaining, Stadtschlaining, Rakúsko

FRIEDENSBURG SCHLAINING - STADTSCHLAINING, SÜDBURGENLAND. Dostupné na internete: https://www.burgenland.info. 100 JAHRE BURGENLAND Jubiläumsausstellung. Wir sind 100. Burgenland schreibt Geschichte (100 ROKOV BURGENLANDU jubilejná výstava. Máme 100. Burgenland píše históriu). Dostupné na internete: www.friedensburg.at

Wiener Secession, Viedeň, Rakúsko

Zlatá sloboda. In: Baumit Magazín 2/2020. PRINAOVÁ, FRANCESCA – DEMARTINIOVÁ, ELENA: 1000 let architektury. Slovart, 2006.

Hrad Štanjel, Slovinsko

Štanjel. Dostupné na internete: www.objevuj-slovinsko.cz. Fabiani's Štanjel. Dostupné na internete: www.visitstanjel.si

Radnica, Oradea, Rumunsko

Oradea Heritage - The headquarters of the Local Administration. Dostupné na internete: www.oradeaheritage.ro

Palác Schlüterhof, Berlín, Nemecko

MÜLLEROVÁ, ALEXANDRA: V Berlíne otvorili Humboldtovo fórum. Barokový palác dostal modernú fasádu. In. ASB.sk 23. 8. 2021. Dostupné na internete: Dostupné na internete: www.asb.sk

Mlyn Rohlov, Praha

KLEMPERA, Josef: Vodní mlýny v Čechách. III., Praha a okolí. 1. vyd. Praha: Libri, 2001. 263 s. ISBN 80-7277-051-9. Kapitola Mlýny na vltavském levobřeží. Mlýn Rohlov u Holyně. s. 150-151. VLČEK, Pavel a kol.: Umělecké památky Prahy. Velká Praha. Vydání první. Praha: Academia, 2012-2017. 3 svazky. ISBN 978-80-200-2107-6. Kapitola Holyně. S. 533

Pivovar Paulaner, Mníchov, Nemecko

Paulaner Hauptverwaltung München, 1. Preis. Dostupné na internete: www.hierlarchitekten.de

Prestavba kasární, Mladá Boleslav

WEISS, MARTIN: Přestavba kasáren: mrazivé dny brzdily práce, termíny se však dodržet podaří. In: Boleslavský denník.cz, 23. 2. 2017. Dostupné na internete: www.boleslavsky.denik.cz. JUŘENA, JAN: Kasárna Tomáše Garrique Masaryka na Jičínské ulici. Boleslavan. 2011, č. 3, s. 15.

Kláštorný kostol sv. Alžbety, Viedeň

Dehio Wien Innere Stadt 2003, Sakralbauten, Deutschordenskirche, Singerstr. 7, Kirche hl. Elisabeth, S. 37 do 40.
VERENA FRIEDRICH: Wien, Deutschordenskirche St. Elisabeth, Fotografien von Gregor und Marcel Peda, Herausgeber Deutscher Orden, Ballei Österreich, Passau: Kunstverlag Peda 2011.

Palác opáta žďárskeho kláštoru, Brno

Jen málo domů v Brně se může pochlubit podobným příběhem. Dostupné na internete: www.zelnytrh10.cz

Kostol San Nicolò, Strassoldo di Sopra

Strassoldo. Dostupné na internete: www.turismofvg.it
Kostol San Nicolò Vescovo. Dostupné na internete: www.turismofvg.it

Koloniál, Holašovice

Koloniál Holašovice. Dostupné na internete: www.kolonial-holasovice.business.site
POUZAROVÁ, JIŘINA: Vesnice jak z Prodané nevěsty. Selské baroko postupně ožívá. Dostupné na internete: www.nasregion.cz

Naše najkrajšie fasády

Vydavateľ: Baumiť, spol. s r. o., Žižkova 9, 811 02 Bratislava
Redakcia: Zuzana Mittelmann
Koncept: Tomáš Sepp
Texty: Ľudovít Petránsky
Fotografie: Tomáš Manina, Ľuboš Fussek, Dominik Sepp, Monika a Ľubo Stacho, archív Baumiť
Layout: MullenLowe G&K Slovakia, Bratislava
Grafická úprava: Blue Space, s.r.o., Bratislava
Tlač: DEVIN printing house, s r. o., Bratislava
Preklad textov: LEXIKA s.r.o., Bratislava

